

m: agazin

SEPTEMBAR 2014.
BROJ 3
IZDANJE ZA BiH
BESPLATAN PRIMJERAK

INTERVJU
Milan Vujović,
Samsung
Electronics
Adriatic

TEMA BROJA
Bitcoin

TALENTI
Ivana Ninković,
plivačica

Samsung GALAXY S5

Autorizovani distributer za Republiku Srpsku

ROAMING
ELECTRONICS
WWW.ROAMING.RS

SAMSUNG

IMATE PRIJATELJE

12 INTERVJU

Milan Vujović

18 ZVIJEZDA PONUDE

Samsung Galaxy Note 4

30 MONDO PIŠE

Održana promocija našeg portala

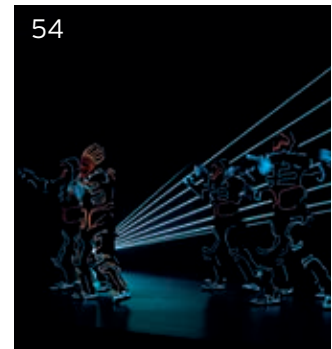
POSLOVNI SVIJET

52 BRENDOVI KOJIMA VJERUJEMO

Samsung Galaxy Alpha

54 SVJETSKI DOGAĐAJI

Globalni stejdž inovacije

70 MREŽA

10 aplikacija koje morate imati

S DRUGE STRANE

78 INTERVJU

Ivana Ninković

86 U ROMINGU

Budim i Pešta

90 U DOBROM DRUŠTVU

Mladen Miljanović

m:agazin

“Ukoliko drvo ne procvate u proljeće, uzalud ćeš na njemu tražiti plodove u jesen”, kazao je Volter Skot, slavni škotski pisac.

I baš tada, u periodu godine kada se sve budi i raste, i m:agazin je prvi put zablistao ogrijan prolječnim suncem, a od tada smo se trudili da budemo veoma brižljivi prema tom drvčetu, kako bi krajnji rezultat bio vrijedan uložene truda i volje.

Tako je, vodeći se izrekom sa početka teksta, došlo vrijeme da sa vama podijelimo užitak u plodovima i uspjesima koje smo ostvarili, ovoga puta, u trećem, jesenjem izdanju m:agazina.

Kaže se i da je treća sreća najveća, a mi smo svakako veoma ponosni što je nedavno međunarodna nagrada “Najmenadžer i najkompanija 2014. godine”, pripala upravo kompaniji m:tel. Ona nam je podsticaj da uvijek budemo u samom vrhu i zagledani u budućnost.

Skoro istovremeno, dugo godina neprikosnovena titula najprofitabilnije bh. kompanije u branši, prvi put se našla u našim rukama, a što je svojevrsna nagrada za posvećenost i rezultat napornog rada, i želje da njegujući

tradicionalne vrijednosti, stvaramo nove, ali i kreiramo drugačije i jedinstvene trendove, umjesto da pratimo tuđe.

Dokaz tome je i sveobuhvatna akcija nazvana „Mjesec prijateljstva“, namijenjena svima koji ne misle samo o sebi, nego im je sreća njihovih prijatelja i najbližih jednaka sopstvenoj. Prihvatili smo se misije da njihove želje zajedno realizujemo, o čemu ćete moći da pročitate na stranicama koje slijede.

I na kraju, nismo zaboravili ni činjenicu da živimo u društvu u kojem savremena tehnologija izaziva sve veću pažnju i onih koji nisu direktno uključeni u njen razvoj i stvaranje, te smo odlučili da bar malo promijenimo takvo stanje stvari. Zato smo kreirali jedinstvenu platformu nazvanu “App Builder”, koja omogućuje da i oni bez ikakvog programerskog predznanja, daju mašti na volju i realizuju svoje originalne ideje, kreirajući svoje lične mobilne aplikacije za pametne uređaje, i pritom budu i nagrađeni.

Jer, kvalitet neke ideje se najbolje ogleda u njenoj vrijednosti i napretku koje će donijeti cjelokupnom društvu, a mi ćemo ih pretvoriti u stvarnost, kao i sve ostalo - sa vama i uz vas.

m:tim

IMPRESUM

OKTOBAR 2014.
BROJ 3
IZDANJE ZA BiH
BESPLATAN PRIMJERAK

IZDAVAČ: Mtel a.d. Banjaluka

ZA IZDAVAČA: generalni direktor Goran Vlaović, izvršni direktor za marketing i prodaju Đorđe Mišić

m:agazin TIM: Sandra Stanić, Aleksandra Šobić, Jelena Maksimović, Aida Halilović, Andrea Lazić, Vlatka Repac, Brankica Stojanović, Milica Stojaković

U OVOM BROJU ZA m:agazin PIŠU: Predrag Laketa, Siniša Tepić, Aleksandra Stojanović-Ljubotina, Bojan Radović, Nemanja Krecelj, Savo Drakulić, Ana Puvačić Brataševac, Staša Nikodinović, Darko Bajić, Drago Gverić, Milica Mamić

LEKTOR: Sofija Janjetović

DIZAJN: Marina Jungić / Aquarius

PRELOM I PRIPREMA: Sanda Arsenić / Aquarius

ADRESA REDAKCIJE: Ivana Franje Jukića 1, 78.000 Banjaluka // TELEFON: 051/240-875, 240-250 // FAX: 051/216-110

E-MAIL: magazin@mtel.ba // WEB: mtel.ba

ŠTAMPA: Compex, Braće Pišteljić 1, 78.000 Banjaluka

TIRAŽ: 3.000

IZLAZI KVARTALNO

m:

IMATE PRIJATELJE

NAJZANIMLJIVIJI
GEDŽETI 2014

m:tel i Demofest:
Sedam godina prijateljstva

Avgust - Mjesec prijateljstva: Izmamili smo mnogobrojne osmijehe i ispunili želje najboljim prijateljima

Svečana promocija **Huawei Ascend P7** pametnog telefona

Kurs savršenog selfija: Posjetioci su na poklon dobili svoju uramljenu fotografiju napravljenu Huawei Ascend P7 telefonom

Zahvalnica: Kompaniji m:tel uručena je zahvalnica Muzeja RS za prijateljstvo i podršku

---

NUDIMO VAM

Moj m:tel - Vaš kutak

PRIPREMILA: JELENA MAKSIMOVIĆ

Želite li sve svoje usluge na jednom mjestu, uvid u račun u svakom trenutku, mogućnost da sami uključite ili isključite određene usluge, postavite pitanje i dobijete brz odgovor, a sve to bez odlaska na prodajno mjesto? Naravno, to će vam sigurno uštedjeti vrijeme, a mi smo se potrudili da svojom novom uslugom, vašim novim prijateljem - Moj m:tel portalom, imate sve to. Jednostavnost korišćenja, preglednost i dostupnost svih potrebnih informacija i usluga koje koristite samo su neke od odlika Moj m:tel portala.

Portal Moj m:tel možete pristupiti sa bilo kog računara, potreban vam je samo internet pristup. Ova usluga posebno će vam koristiti tokom putovanja, kada niste u mogućnosti da lično posjetite neko od m:tel prodajnih mjesta. Ukoliko ste zauzeti i želite uštedjeti svaki slobodan trenutak, onda je ovaj portal namijenjen upravo vama. Proces registracije je jednostavan i zbog potpune zaštite vaših podataka podijeljen je u nekoliko koraka. Ključni korak za registraciju je preuzimanje ličnog identifikacionog broja (LIB-a), a ukoliko već posjedujete svoj LIB, onda će ovaj proces ići još brže.

Kada se prijavite, u vašem ličnom m:tel kutku vas očekuju samo za vas prilagođene: poruke, obavještenja, najave, vijesti. Vaši računi biće vam dostupni u PDF

formatu, a listingu možete takođe pristupiti odavde, ukoliko se dodatno prijavite za uslugu Moj račun. Pored toga, usluge kao što su: Račun na mail, CLIR (zabrana identifikacije poziva), Slušam te, Ko me zvao, Poziv na čekanju, Govorna pošta, možete samostalno, po želji, uključiti ili isključiti. Putem Moj m:tel portala možete uspostaviti i komunikaciju sa našim korisničkim servisom, koji će vam ponuditi odgovore na sva vaša pitanja.

Moj m:tel portal kreiran je za vas, kako bismo upravo vama, našim vjernim korisnicima, uštedjeli vrijeme i olak-

šali pristup svim personalizovanim uslugama i uslugama koje možete sami uključivati ili isključivati, bez dolaska na prodajno mjesto. Zato, posjetite www.mojmtel.ba i udite u svoj novi m:tel kutak.

**Jednostavnost korišćenja,
preglednost i dostupnost
svih informacija**

NUDIMO VAM

Život bez ograničenja uz **Moj Mix VIP!**

Sa VIP tarifom osigurajte sebi bezbrižnu i neograničenu komunikaciju prema svim mrežama

PRIPREMILA: ALEKSANDRA STOJANOVIĆ-LJUBOTINA

Iz m:tel-a ovog puta zaista zanimljive novine za korisnike koji shodno svojim potrebama imaju nešto izraženiju potrebu za korišćenjem raznovrsnih usluga mobilne telefonije. Naime, u ponudi je nova Moj Mix VIP tarifa koja će, sigurni smo, ispuniti sva očekivanja zahtjevnijih korisnika, jer se prvi put u ponudi našao tarifni model koji nudi neograničene pozive prema svim mrežama u BiH, kao i niz dodatnih pogodnosti. Uostalom, provjerite sami, postanite korisnik nove VIP tarife i osigurajte sebi svijet bez ograničenja u komunikaciji.

Prednosti ovog modela zasnivaju se na neograničenim uslugama telefoniranja, slanja SMS-a i MMS-a i interneta, koje su bazirane na 'fer use' principu. Šta to zapravo znači? Korisnici koji se odluče za VIP tarifu ostvaruju pravo na bonus od 1.000 minuta razgovora prema svim mobilnim i fiksnim mrežama u BiH. Nakon potrošenog prvog dijela bonusa, korisnici dobijaju drugi naredni bonus od nevjerojatnih 5.000 minuta razgovora prema mobilnim i fiksnim mrežama m:tel-a, kao i bonus od 5.000 poruka prema svim mrežama u BiH i 10GB neograničenog brzog interneta unutar m:tel mreže.

Značajna prednost VIP modela je ta što su uz ugovor u trajanju od 24 mjeseca svi telefoni m:tel ponude dostupni po cijeni od samo 1 KM, što znači da se od sada najnoviji modeli smartfona poput Samsung Galaxy S5, HTC ONE (M8) ili Sony Xperia Z2 mogu nabaviti po cijeni od 1 KM.

U okviru ovog modela korisnicima je bez dodatne naknade ponuđena i Moja roaming tarifa koja pruža mogućnost korišćenja usluge rominga iz određenih zemalja po znatno povoljnijim cijenama. I to nije sve, korisnicima VIP tarife zagarantovane su i niže cijene razgovora u međunarodnom saobraćaju.

Prednosti ovog modela zasnivaju se na neograničenim uslugama telefoniranja, slanja SMS-a i MMS-a i interneta, koje su bazirane na 'fer use' principu.

Prilikom kreiranja ovog savršenog tarifnog modela vodilo se računa i o trenucima neophodnim za relaksaciju, pa je tako korisnicima omogućen i besplatan pristup m:music+ servisu. Podsjetimo, muzička usluga m:music sadrži preko 100.000 domaćih

hitova svih žanrova, koje možete slušati na svom mobilnom telefonu, tabletu ili računaru, ma gdje se nalazili.

Kako bi se stekla bolja predstava o prednostima VIP modela, za ovu priliku uradili smo kratku analizu cijena govornog i SMS/MMS saobraćaja u dosadašnjim Moj Mix

tarifama i novoj Moj Mix VIP tarifi. Dakle, za razliku od cijene poziva prema drugim fiksnim i mobilnim mrežama u BiH koja je iznosila 0,20 KM/min. za Flex, odnosno 0,18 KM/min. za Flet korisnike, jedna jedinstvena cijena za korisnike VIP tarife sada iznosi tek 0,15 KM/min.

Kada je riječ o cjenovnim pogodnostima u međunarodnom saobraćaju, ističemo da su u okviru VIP tarifnog modela znatno povoljnije cijene poziva prema zonama III (Evropa) i IIIa (SAD, Kanada i Australija) koja za razliku od cijene od 0,70 KM/min. u ostalim Moj Mix Flex i Flat modelima u okviru VIP tarife iznosi 0,44 KM/min. Podsjetimo da cijena SMS/MMS usluge

u VIP tarifi za zonu Ia (Srbija i Crna Gora) iznosi 0,08, dok cijena MMS-a prema svim međunarodnim zonama iznosi 0,06 KM/MMS. Cijena SMS usluge prema ostalim međunarodnim zonama je 0,14 KM/SMS.

Svima koji žele saznati više o tarifnom modelu koji po cijeni od 150 KM preporučujemo korisnicima koji imaju potrebu za neograničenom komunikacijom, sugeriramo da posjete m:tel prodajno mjesto, gdje mogu vidjeti najnovije modele pametnih telefona po cijeni od 1 KM ili da posjete sajt www.mtel.ba, odnosno da pozovu besplatni info telefon **066 10 10 10**.

NUDIMO VAM

S povjerenjem u kvalitet!

Kompanija m:tel ponovo ima jedinstvenu i inovativnu ponudu

PRIPREMILA: ALEKSANDRA STOJANOVIĆ-LJUBOTINA

Um:tel prodajnim mjestima dostupni su odlični aparati za domaćinstvo, i to uz odlične uslove: beskamatno plaćanje na 12 rata, besplatna kućna dostava u roku od tri dana, a nije potrebna dodatna dokumentacija.

Riječ je o bijeloj tehnici vodećeg svjetskog proizvođača „Samsung“. U ponudi su veš-mašine, frižideri, usisivači i mikrotalasne rerne, koji olakšavaju svakodnevno održavanje higijene i zdravlja svake porodice.

Iskoristite jedinstvenu ponudu u BiH i opremite svoje domaćinstvo „Samsung“-ovom bijelom tehnikom.

Isprobajte potpuno nov način organizacije „Samsung“-ovih frižidera i osigurajte sebi praktičan uređaj sa naprednim funkcijama poput kompresora sa digitalnim inverterom, lako klizećim ladicama, LED osvjetljenjem, velikim zaštitnim pregradama, originalnom NO FROST tehnologijom i otvaranjem vrata pod pravim uglom.

U aktuelnoj m:tel ponudi su tri modela koji posjeduju sve navedene prednosti „Samsung“-ove nove linije frižidera. Riječ je o frižiderima dimenzija 595x1850x668 mm sa identičnim, odvojenim dijelom za duboko zamrzavanje, sa tri ladice ukupne zapremine 98l. Međusobne razlike kod ovih modela odnose se uglavnom na zapreminu i raspored u dijelu frižidera, prema kojima su usklađene razlike u cijeni.

Dobro rashlađenu hranu brzo i ravnomjerno možete podgrijati u „Samsung“-ovoj mikrotalasnoj rerni. „Samsung“ je otišao korak dalje spajajući izgled i dizajn s naprednim funkcijama koje štede energiju, sa izuzetno otpornim keramičkim površinama koje dodatno olakšavaju čišćenje rerne.

„Samsung“-ove veš-mašine donose pregršt inovativnih funkcija poput pametne provjere ispravnosti mašine pomoću smartfona, kao i niz naprednih funkcionalnosti kreiranih da čuvaju energiju i tkaninu, dajući pri tom maksimum u svakoj situaciji pranja tkanina. U ponudi su tri modela „Samsung“-ovih veš-mašina od kojih svaka ima led ekran, keramički grijač i dijamantski bubanj.

Uz odgovarajući „Samsung“-ov usisivač možete lako održavati čistoću bez nepotrebnog trošenja snage i vremena. Raspon cijena četiri modela iz ponude zavisi od snage motora i izbora zapremine posude za prašinu ili platnene kese.

Ponudu „Samsung“-ovih aparata moguće je kombinovati i tako da se odjednom kupe dva različita uređaja, a plaćanje se može obaviti i gotovinski.

Bogata ponuda bijele tehnike, sigurni smo, više je nego dovoljan razlog da što prije posjetite m:tel prodajna mjesta širom BiH i kupovinom na 12 mjesečnih rata, bez dodatne dokumentacije, obezbijedite sebi vrhunske uređaje iz „Samsung“-ove palete proizvoda.

**Riječ je o bijeloj tehnici
vodećeg svjetskog
proizvođača „Samsung“**

---

open.mtel.ba

INTERVJU

Milan Vujović, rukovodilac marketinga,
„Samsung Electronics Adriatic“

Samsung - emocija pretočena u tehnologiju

RAZGOVARALA: MILICA STOJAKOVIĆ

Kompanija „Samsung Electronics“ jedna je od svjetskih lidera kada je riječ o mobilnim komunikacijama i audio-vizuelnoj tehnologiji. Ovaj korejski brend je u svijetu, ali i na tržištu BiH, već godinama prepoznatljiv upravo po vrhunskoj Galaxy seriji mobilnih telefona, a koji se nalaze i u ponudi kompanije m:tel.

O djelatnosti „Samsung Electronics“-a koje su nam manje poznate, njihovim planovima, društvenoj angažovanosti i proizvodima koji su tek predstavljeni na tržištu, razgovarali smo sa Milanom Vujovićem, rukovodiocem marketinga „Samsung Electronics Adriatic“.

Kažite nam nešto o kompaniji „Samsung“, što biste izdvojili kao važno ili nešto što nije mnogo poznato široj javnosti, a bitan je segment vašeg poslovanja?

Čitateljima m:agazina je, verujem, malo poznat podatak da smo prošle godine isporučili čak trećinu od ukupnog broja mobilnih telefona na tržištu, tačnije, čak 450 miliona uređaja. „Samsung“ je ujedno najveći globalni proizvođač TV i plazma ekrana, kao i poluprovodnika. Grupacija „Samsung“, osim potrošačke elektronike, veliki je 'igrač' i na tržištu brodogradnje, medicine, farmacije, kao i globalni partner francuskog „Renault“-a s kojim, pod upravo tim brendom, na evropskom tržištu plasira zanimljive automobile.

Na koji segment poslovanja i na koje „Samsung“ proizvode ste posebno ponosni?

Svakako smo ponosni na segment mobilne tehnologije u poslovanju, kao i napretke koje kompanija postiže

u medicini. Možda ste imali prilike da čujete o projektu validacije mobilnog zdravstvenog kartona u Hrvatskoj, u Kliničkom bolničkom centru Zagreb. Validaciju tog inovativnog rješenja sprovelo je zajedničkim zalaganjem 50 doktora, upravnika klinika i informatičkog osoblja, čime je osigurana neophodna tehnološka podrška u unapređenju rada bolnica i zdravstvenog sistema u cjelini. Doktori su izuzetno pozitivno ocijenili povećanu i kvalitetniju brigu o pacijentima koja se, korišćenjem ovog rješenja, proširuje i izvan bolnice, tokom 24 sata, svakog dana u nedjelji. Verujem da je samo pitanje trenutka kada će ovo rješenje biti primijenjeno i u drugim bolnicama u regiji, koje će podići kvalitet njege pacijenata na još viši nivo.

Koje tri prednosti brenda „Samung“ biste izdvojili u odnosu na druge brendove?

„Samsung Electronics“ je jedna od najvećih kompanija na svijetu. Prošlogodišnji prihod iznosio je 200 milijardi dolara, što je istorijski uspjeh. Na listi vodećih brendova nalazimo se na osmom mjestu.

Jedna od tri prednosti su svakako ljudski potencijali, odnosno raznovrsnost kultura, znanja i iskustava koji doprinose stvaranju inovacija koje „Samsung“ čine vodećom kompanijom.

Druga prednost se svakako odnosi na velika ulaganja u istraživanja i razvoj. Tokom prošle godine „Samsung“ je investirao 13,6 milijardi dolara u ovaj segment, što je približno šest odsto ukupnih prihoda. U sektoru istraživanja i razvoja zapošljavamo čak 70.000 ljudi i svaki četvrti zaposleni fokusiran je na najnovije tehnologije.

Treće i nikako posljednje je „Samsung“-ova posvećenost partnerstvu u zajednici u kojoj živimo i radimo. Ove godine smo pomogli onima kojima je to bilo najpotrebnije, nakon katastrofalnih poplava u maju. Instalirali smo ukupno 10 kontejnera sa po četiri veš-mašine u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Srbiji, u poplavama pogođenim oblastima, kako bismo porodicama olakšali svakodnevicu i uticali na to da sačuvaju svoje zdravlje. Ove mašine je koristilo više od 5.600 porodica tokom proteklih mjeseci, što nama pokazuje da je ovakva vrsta pomoći bila više nego dobrodošla. Osim toga, u trenutku kada je to bilo najpotrebnije, ugroženom stanovništvu ponudili smo i besplatan popravak uređaja bijele tehnike, kao i finansijsku pomoć vladama poplavama pogođenim državama, sa željom i ciljem da se uslovi života u tim područjima što prije vrata u normalu.

Koliko ljudi zapošljava kompanija „Samsung“ i u koliko država?

„Samsung Electronics“ globalni je lider koji otvara mogućnosti za ljude širom svijeta. U „Samsungu“ je zaposleno 286.000 ljudi u 80 zemalja. Regionalno smo prisutni u državama članicama bivše Jugoslavije i Albaniji. Na regionalnom nivou u „Samsung“-u radi nešto više od 200 stručnjaka. Svakako moram spomenuti i odličnu, razgranatu partnersku mrežu, s kojom osiguravamo svu moguću servisnu i tehnološku podršku u postprodaji, pa je samim tim naš učinak na lokalnu ekonomiju veći.

Koji su planovi kompanije „Samsung“ na globalnom nivou, a koji za ovaj dio Evrope u narednom periodu?

Nastavljamo dalje sa primjenom 'smislenih inovacija' koje će korisnike obradovati, povećati njihovu kreativnost i produktivnost i učiniti im život ljepšim i lakšim. Raduje me što u čitavoj regiji, svake godine otvaramo nove „Učionice budućnosti“ u sklopu „Samsung School“ projekta. Ovim projektom učiteljima i učenicima omogućavamo da

koriste najnovije tehnologije u svakodnevnoj nastavi. Upravo sada gradimo novu generaciju nekih budućih doktora i doktorica, nastavnica i nastavnika, inovatora, arhitekata, novu generaciju ljudi koji će za deset godina oblikovati naša društva u bolja, inovativnija i konkurentnija. To je naš zalag za budućnost.

Posebno smo fokusirani i na razvoj poslovanja u oblasti bijele tehnike

Koje oblasti poslovanja su primarne na tržištu jugoistočne Evrope?

„Samsung“ u našoj regiji svakako prednjači na području mobilnih komunikacija i audio-vizuelnih tehnologija. Takođe, čvrsto grabi naprijed i na tržištu informacionih tehnologija, donoseći inovacije u digitalnom oglašavanju i tehnologiji štampe. Posebno smo fokusirani i na razvoj poslovanja u oblasti bijele tehnike. Uređaje iz ove oblasti dizajniramo tako da korisnicima omogućimo kvalitetnije čuvanje namirnica, ekološko i besprijekorno pranje veša, hlađenje i grijanje prostorija korišćenjem naših klima-uređaja, kao i novo kulinarsko iskustvo korišćenjem inovativnih konvekcijskih mikrotalasnih pećnica sa gril funkcijom, kao i klasičnih pećnica i ploča. Osim toga, radimo na razvoju usisivača sa posebnim četkama, koji omogućavaju detaljno čišćenje doma, uklanjanje dlaka kućnih ljubimaca, te dodatnu bezbjednost zahvaljujući sterilizatorima s ultraljubičastim lampama.

Samsung Galaxy Alpha je nedavno predstavljen na globalnom tržištu. Kažite nam više o ovom pametnom

telefonu i šta je to što ističe ovaj model u odnosu na druge modele Vaše kompanije?

Samsung Galaxy Alpha prava je ljepotica među Galaxy serijom. Osvježen dizajnerski pristup ističe se okvirom od brušenog aluminijuma koji, uz vrhunsku završnu obradu, zadržava korisničko iskustvo Galaxy uređaja. Alpha je lagana, elegantna i predstavlja vrhunski spoj stila i najnovijih tehnologija. Svakako ispunjava očekivanja onih koji žele ljepotu i snagu. Za izuzetan prikaz tu je 4,7-inčni Super AMOLED ekran HD rezolucije, dok napredna kamera omogućava snimanje izuzetnih fotografija u različitim uslovima osvjetljenja. Naslijedila je i ono najbolje iz serije Galaxy S5, kao što su S Health, izuzetno efikasan način rada Ultra-Power Save, čitač otiska prsta za dodatnu zaštitu privatnosti i podataka, mogućnost sigurnog skladištenja fotografija i drugih sadržaja, kao i povezivanje s nosivim uređajima Gear serije.

Na IFA sajmu u Berlinu predstavljen je i dugo očekivani model Samsung Galaxy Note 4. Koje su karakteristike i noviteti kada je riječ o ovom fabletu?

Galaxy Note 4 je simbol inovacija u tehnološkoj industriji. Veliki ekran i prepoznatljiva S Pen olovka postavili su nove standarde u industriji pametnih telefona. S pen olovka vraća i poznat osjećaj kulture pisanja olovkom u bloku, u digitalnom svijetu. Dodatno unaprijeđena

Multi Window funkcija podiže korisničko iskustvo na sasvim novi nivo. Korisnici će moći da izaberu kako će aktivirati aplikaciju - korišćenjem cijelog ili podijeljenog ekrana, ili pomoćnim prozorom, te prema potrebi jednostavno izmijeniti veličinu i poziciju aplikacije na ekranu, uz pomoć jednog dodira. One koji su stalno u pokretu će dodatno obradovati mogućnost brzog punjenja, za dodatnu bezbrižnost u pokretu.

Kada možemo očekivati ova dva modela - Samsung Galaxy Note 4 i Samsung Galaxy Alpha, na bh. tržištu?

Samsung Galaxy Alpha na bosanskohercegovačkom tržištu trebala bi se pojaviti već početkom oktobra. Prve reakcije javnosti zaista su odlične, tako da se unaprijed radujem mišljenju i iskustvu naših korisnika i u regiji.

Galaxy Note 4 očekujemo nešto kasnije, u drugoj polovini oktobra. Vjerujem da će biti vrlo zanimljiv poslovnim, ali i privatnim korisnicima koji vole putovati i biti u kontaktu s porodicom, kao i onima koji se vole kreativno izražavati. Nove mogućnosti olovke S Pen će im,

u svakom slučaju, omogućiti da svoje ideje i kreativnost pretvore u stvarnost, sa zadovoljstvom.

Da li često putujete u Koreju, u kojoj se nalazi sjedište kompanije „Samsung“, i na koji način se nosite sa razlikama u korporativnoj kulturi na Balkanu i u Koreji?

Korejska korporativna kultura je vrlo precizna i egzaktna. U tom smislu moram reći da je vreme prilagođavanja, u odnosu na granu industrije iz koje dolazim, bilo zaista brzo i jednostavno. U rijetkim situacijama potrebno je razgovorom premostiti razlike u poslovnoj filozofiji, ali to je zadovoljstvo. Takođe, raduje me da se kolege u kancelariji, bilo da su Korejanci ili lokalni zaposleni, zaista trude da se međusobno razumiju i shvate razlike kao nešto što obogaćuje poslovanje kompanije u regiji.

Koji je vaš omiljeni model mobilnog telefona i zašto?

Svakako Samsung Galaxy Note serija. Trenutno koristim seriju Note 2 i Note 3 i, u smislu produktivnosti u pokretu, ovim uređajima zaista nema premca. Prvenstveno

u smislu odlične autonomije baterije jer, kada ste stalno u pokretu, posljednje što želite je neprestano tražiti utičnicu.

Tu je i fantastična olovka S Pen, uz pomoć koje se produktivnost bez premca diže na potpuno novi nivo. Još ako tome dodate da pro-

sječno, u toku jednog dana, 'odradim' veliki broj email korespondencija i telefonskih poziva, potpuno je jasno zbog čega su mi favoriti. Ako posmatram telefone po pitanju ličnih preferencija, dizajnerski smatram da smo sa Samsung Galaxy Alpha serijom, kao i sa novim Note 4, zaista napravili velik iskorak u smislu premium osjećaja korišćenja. Brušeni metal kućišta daje fantastično taktilno iskustvo i zaista imate osjećaj da je uređaj izliven iz jednog komada.

Kada vam je činjenica što uz sebe imate „Samsung“-ov pametni telefon najviše značila u životu?

Svakoga dana, jer mi osim odlične produktivnosti i efikasnog obavljanja posla, pomaže da budem u kontaktu sa svima, ma gdje se nalazio. Svijet je zaista postao globalno selo, tako da ga svakodnevno koristim za pozive, razmjenu fotografija, Skype video-telefoniju sa WiFi hotspotima.

Volim biti u kontaktu u svakom trenutku i, u tom smislu, „Samsung“-ovi telefoni su zaista životni saputnici koji sve čine mnogo lakšim.

OPEN PREDSTAVLJA

Arena sport - vrhunski sport u svakom domu

Arena sport je koncept sportskih kanala, rezervisan za ljubitelje vrhunskog sporta. U ovom broju m:agazina donosimo novitete sa kanala Arena Sport 2, 3 i 4.

PRIPREMIO: PREDRAG LAKETA

Arena Sport 2

Arena Sport 2 donosi atraktivne multiprenose fudbalske Lige šampiona i Lige Evrope. Na ovom kanalu emituju se i direktni prenosi košarkaških utakmica, poput ACB lige, NCAA koledž lige, zatim američkog fudbala - lige NFL, te najvećih rukometnih takmičenja poput Lige šampiona i Bundeslige, kao i najzbudljiviji boks i hokejaški mečevi.

Arena Sport 3

U premijernim i repriznim terminima kanala Arena Sport 3 se emituju mečevi najprestižnijih svjetskih liga, poput italijanske Serije A, francuske Lige 1, kao i utakmice Lige šampiona i Lige Evrope. Grčka, njemačka i brazilska fudbalska liga zauzimaju značajno mjesto na trećem

kanalu Arena Sport uz Arsenal, Tottenham i Liverpool klupske programe.

Arena Sport 4

Arena Sport 4 HD koncept pruža mogućnost prikazivanja više prenosa u isto vrijeme. Zahvaljujući tome, Arena Sport 4 donosi mečeve fudbalske Lige šampiona i Lige Evrope, kao i italijanske i francuske lige. Od fudbala i košarke, preko odbojke, rukometa, atletike i vaterpola, do sve popularnijeg pokera, ovaj kanal pruža mogućnost uživanja svim istinskim ljubiteljima sporta.

OPEN PREDSTAVLJA

Open IPTV uz brend - FOX International Channels

PRIPREMIO: PREDRAG LAKETA

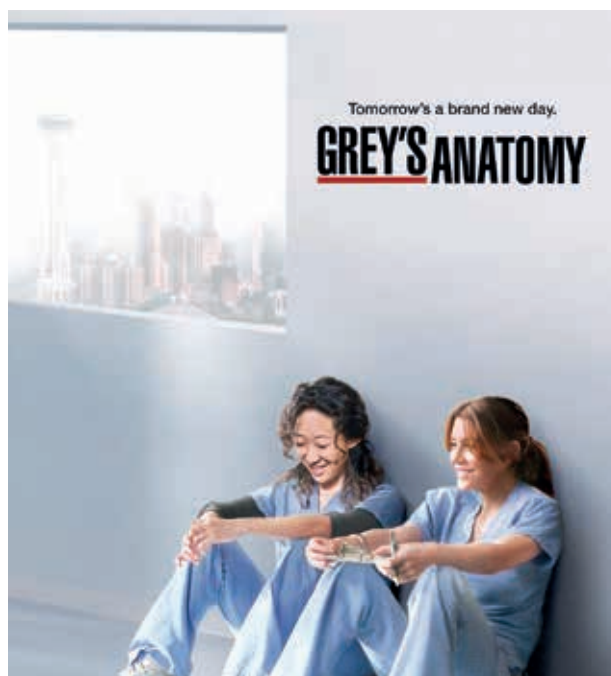
Kao vodeće ime na međunarodnom televizijskom tržištu, FOX International Channels se bavi razvojem, produkcijom i distribucijom više od 300 zabavnih, filmskih, sportskih i dokumentarnih kanala širom svijeta, na 48 jezika širom Južne Amerike, Evrope, Azije i Afrike. Glavni brendovi su FOX, FOX Sports, FOX Life i National Geographic Channel, a tu su i filmski kanali FOX Movies, FOX Movies Premium, STAR Chinese Movies i Moviecitu. FOX International Channels Balkan je dio kompanije koji se bavi razvojem, produkcijom i distribucijom 11 zabavnih, filmskih i dokumentarnih kanala koji se gledaju u Albaniji, Bugarskoj, Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Makedoniji, Crnoj Gori, Srbiji i Sloveniji. Ključni FOX International Channels brendovi su FOX, FOX Life, FOX Crime, FOX Movies, 24 Kitchen i National Geographic Channel, kao i dodatni kanali Sky News i Baby TV.

Preporučujemo:

FOX
Uvod u anatomiju
Četvrtkom u 20.55, serija

open otvoreno za sve

Nova, deseta sezona serije „Uvod u anatomiju“, prikazuje se svakog četvrtka u 20.55 časova. Dobitnica nagrade Zlatni globus 2007. godine za najbolju dramsku televizijsku seriju i nominovana za nekoliko Emija, uključujući i Emi za izuzetnu dramsku seriju, „Uvod u

anatomiju“ važi za jednu od najgledanijih televizijskih emisija našeg vremena. Medicinska drama u desetoj sezoni prati privatne i profesionalne živote grupe ljekara u bolnici „Grej Sloun Memorijal“ u Sijetlu, dok se brinu o životima svojih pacijenata i svojim međusobnim odnosima. Ljekari se suočavaju sa pustošenjem koje je napravila oluja...

Uloge: Elen Pompeo kao Meredith Grej, Patrik Dempši kao Derek Šepard, Džastin Čembers kao Aleks Karev...

ZVIJEZDA PONUDE

Samsung Galaxy Note 4

simbol inovacija u tehnološkoj industriji

PRIPREMILA: ALEKSANDRA STOJANOVIĆ-LJUBOTINA

„Samsung Electronics“ predstavio je dugoočekivani Galaxy Note 4 na IFA sajmu u Berlinu. „Serija Galaxy Note nagovijestila je izuzetnu inovaciju u industriji tehničkih uređaja. Veći ekran i legendarna S Pen olovka postavili su novi standard u kulturi smart telefona“, istakao je J. K. Shin, generalni direktor i predsjednik divizije za IT i mobilne komunikacije u kompaniji „Samsung Electronics“. „Predstavljanjem serije Galaxy Note, donijeli smo staru kulturu olovke i bilježnice u digitalni svijet. Novi Galaxy Note 4 predstavlja najprefinjenije Note iskustvo i kombinuje najnoviju tehnologiju koju korisnici očekuju od serije Galaxy“, naglasio je Shin.

Super AMOLED Quad HD displej ovog uređaja od 5,7 inča, rezolucije 2560x1440 tačaka, reprodukuje jasnije i živopisnije slike sa dubljim kontrastom, boljim uglovima gledanja i vremenom odziva bržim od milionitog dijela sekunde, što donosi nevjerovatno iskustvo gledanja. Zahvaljujući velikom ekranu, prefinjena funkcija Multi Window maksimalno poboljšava korisničko iskustvo jer pruža korisnicima ključ za lakši multitasking. Korisnici mogu da biraju način na koji će pristupati svojim aplikacijama, koristeći cijeli, podijeljen ili pop-up ekran, kao što lako mogu da mijenjaju veličinu i poziciju aplikacija na ekranu jednim intuitivnim dodirnom.

Samsung Galaxy Note 4, dimenzija 153,5x78,6 x 8,5mm i težine 176g, pokreće „Qualcomm“-ov Snapdragon 805 procesor radnog takta 2,7 GHz, posjeduje 3 GB RAM-a, a interna memorija sadrži

32 GB. Podržava memorijske kartice kapaciteta do 64 GB. Radi na Android 4.4 KitKat operativnom sistemu i ima TouchWiz UI korisnički interfejs.

Galaxy Note 4 posjeduje i napredni sistem kamere koji može da reprodukuje jasnije i bolje slike. Uređaj je opremljen kamerom na poledini od 16 megapiksela i pametnim optičkim stabilizatorom slike koji rješava pomjeranje kamere i automatski produžava vrijeme ekspozicije u uslovima slabe osvijetljenosti.

Uz to, posjeduje i sekundarnu kameru od 3,7 megapiksela, koja se nalazi na prednjem dijelu uređaja sa f1,9, koja nudi ugao slikanja od 90 stepeni i ugao širine do 120 stepeni, tako da korisnici mogu da prave najbolje grupne slike sa prijateljima.

Galaxy Note 4 ima više mikrofona i poboljšani spikerfon za bolju eliminaciju buke za razgovore u bučnom okruženju. Ugrađeni snimač glasa nudi osam različitih označivača glasova i mogućnost selektivnog puštanja, zbog čega korisnici mogu da izoluju i slušaju posebne glasove u grupnom razgovoru.

Galaxy Note 4 nudi i poboljšani skener otiska prsta, čime se obezbjeđuju lični podaci kao i prvi UV senzor na mobilnom uređaju na svijetu. Samsung Galaxy Note 4 ima bateriju Li-ion 3,220mAh, te opcije brzog punjenja i ultraštedljivog načina rada.

Kako bi izvršavanje svakodnevnih zadataka bilo brže i lakše, S Pen uređaja Galaxy Note 4 unaprijeđen je tako da služi kao primarna alatka kojoj će korisnici pribjeći tokom najobičnijeg, svakodnevnog korišćenja telefona. Novi S Pen nudi autentičnije iskustvo olovke, sa prirodnijim efektom četkice koji savršeno oponaša pisanje na papiru finom hemijskom ili kaligrafskom olovkom.

Galaxy Note 4 pruža korisnicima i višestruki izbor lakih metoda za hvatanje bilješki koje su integrisane u „Samsung“-ovu aplikaciju S Note, što omogućava lakše i brže obavljanje svakodnevnih zadataka. Osim kucanja i pisanja, inovativna funkcija Snap Note dopušta korisnicima da slikaju svoje bilješke na papiru ili tabli i da ih brzo i lako konvertuju u format S Note.

Korisnici mogu da budu još kreativniji brzim bilježenjem svojih misli pomoću funkcije Voice Memo.

Novi Note 4 donosi najbolje što tehnologija mobilnih uređaja trenutno može ponuditi!

MREŽA	2,5G (GSM/ GPRS/ EDGE) : 850 / 900 / 1800 / 1900 MHz 3G (HSPA+ 42Mbps): 850 / 900 / 1900 / 2100 MHz 4G (LTE Cat 4 150/50Mbps) or 4G (LTE Cat 6 300/50Mbps) *Može da varira u zavisnosti od zemlje i provajdera.
PROCESOR	2,7 GHz Quad-Core
DISPLEJ	5,7 inča (143.9mm) Quad HD Super AMOLED (2560 x 1440)
OS	Android 4.4 (KitKat)
KAMERA	primarna: 16 Mega pixel Auto Focus camera with Smart OIS sekundarna: 3,7 Mega pixel camera with f1,9 primarna: HDR (Rich tone), Selective Focus, Rear-cam Selfie, Beauty face, Virtual Tour Shot, Shot & More, Dual Camera sekundarna: Selfie, Wide Selfie
VIDEO	Codec: H.264, MPEG-4, H.263, VC-1, WMV7, WMV8, Sorenson Spark, MP43, VP8 Recording & Playback: up to UHD
AUDIO	Codec: MP3, AAC/AAC+/eAAC+, WMA, AMR-NB/WB, Vorbis, FLAC(*) (*) Ultra High Quality Audio (~192KHz, 24 bit) support
DODATNE FUNKCIJE	Multi Window Ultra Power Saving Mode Voice Recorder (Normal Mode, Interview Mode, Meeting Mode, Voice Memo) Download Booster S Health 3.5 Dynamic Lock Screen Briefing
KONEKTIVNOST	WiFi 802,11 a/b/g/n/ac (HT80) MIMO PCIe GPS / GLONASS / Baidu NFC, Bluetooth® v 4,1 (BLE,ANT+) IR LED (Remote Control), USB2.0, MHL 3.0
SENZOR	Gesture, Accelerometer, Geo-magnetic, Gyroscope, RGB,IR-LED Proximity, Barometer, Hall Sensor, Finger Scanner, UV, Heart Rate Monitoring, SpO2 (Dependent on market)
MEMORIJA	32 GB interne memorije + micro SD slot (do 64GB) 3GB RAM
DIMENZIJE	153,5 x 78,6 x 8,5mm, 176g
BATERIJA	Standardna, Li-ion 3,220mAh, Fast Charging (Adaptive Fast Charging & QC2.0)

FREND KUTAK

FREND dopune

PRIPREMILA: JELENA MAKSIMOVIĆ

Koristeći prepaid uslugu m:tel-a, odabrali ste korišćenje mobilne telefonije bez ugovornog perioda i bez mjesečne pretplate. Naravno, kako biste mogli telefonirati i koristiti sve dostupne usluge mobilne telefonije, svoj račun treba redovno da dopunjavate. Postoji više načina kako da dopunite svoj prepaid (Frend) račun, a ovaj tekst govori o tome gdje i kako to možete učiniti.

Elektronske dopune

U BiH postoji preko 10.000 prodajnih mjesta opremljenih POS terminalima, putem kojih se može dopuniti Frend račun. Prodavnice sa POS terminalima za elektronsku dopunu označene su m:tel Frend zastavicama, i lako su uočljive. Vaš zadatak je da od prodavca zatražite elektronsku dopunu prepaid računa u iznosu koji želite (od 2 KM do 50 KM), kažete Frend broj koji želite da dopunite i prodavac će obaviti transakciju. Putem SMS-a dobićete obavještenje i detaljne informacije o izvršenoj uplati.

Dopuna vaučerom

Prepaid račun svakako možete da dopunite i putem vaučera. Vaučere možete kupiti u svim m:tel prodajnim mjestima, ali i kod ovlaštenih m:tel prodavaca. Dopuna računa ovim putem takođe je jednostavna, jer su detaljne upute o dopuni ispisane na svakom vaučeru.

Kreditnom karticom

Ljubitelji online kupovine mogu platiti dopune kreditnom karticom putem ovlaštenog m:tel distributera „Financ“. Kroz jednostavna četiri koraka, na adresi www.m:tel.ba.

financ.ba/topup/ prvo unosite dva puta broj mobilnog telefona, zatim iznos željene dopune u KM, nakon čega provjeravate unesene podatke, klikom nastavljate proces i dolazite do web stranice banke koja ima usluge e-plaćanja, gdje se unose podaci o internet kartici kojom se plaća. Nakon potvrde na dugme Pošalji/Send, prelazi se na stranicu sa obavještenjem o uspješnosti transakcije.

Dopuna putem fiksnog telefona

Dopuna putem fiksnog telefona moguća je ukoliko posjedujete LIB (lični identifikacioni broj), koji možete dobiti na svakom prodajnom mjestu m:tel-a. Postupak je sljedeći: putem fiksnog telefona pozovete besplatni broj 0800 50001 i slijedite uputstva automata koji će zahtijevati unos LIB-a, Frend broja koji želite dopuniti i iznosa dopune (2 KM, 3KM, 4KM, 5KM ili 10KM). Potvrda i detaljne informacije stići će na dopunjeni Frend broj putem SMS-a, a uspješne dopune naplaćuju se kroz mjesečni račun za fiksnu telefoniju. Tokom jednog mjeseca, na ovaj način može se izvršiti više dopuna, ali do maksimalnog iznosa od 30 KM sa jednog fiksnog broja.

Dopuna sa postpaid broja

Postpaid korisnici svojim prepaid prijateljima mogu dopuniti Frend račun ulaskom u servis Moj meni, biranjem koda *100#, te odabirom usluge Dopuna prepaid računa, i izborom iznosa od 2, 3, 4, 5 i 10 KM, a s jednog postpaid broja Frend broj se može dopuniti s najviše 40 KM u toku jednog postpaid obračunskog perioda.

Podijeli dopunu

Dopunu možete i dijeliti s drugima, jer kao Frend korisnik u okviru usluge Moj meni možete odabrati i opciju podijeli dopunu. Tako ćete prenijeti dio novca sa vašeg glavnog Frend računa na glavni račun osobe kojoj prebacujete dopunu. Kada je prebacivanje dopune izvršeno, korisnik kojem je izvršena dopuna dobija SMS sa

informacijom o broju sa kojeg je poslata dopuna i iznosu dopune. Pri tome se ne mijenja period važenja glavnog računa Frend korisnika kojem je izvršena dopuna, a dopunu može koristiti jedino ukoliko mu je račun aktivan.

Dopuna putem samouslužnog uređaja za dopune

Odnedavno, Frend korisnici imaju mogućnost da svoje račune dopune i korišćenjem samouslužnog uređaja za elektronske dopune. Za sada, ovi uređaji postoje u Banjaluci, i to: u robnoj kući „Boska“, Tržnom centru „Mercator“, „Mac Tire“ pabu, klubu „KSET“, kafiću „Dionis“ i „Sport Klubu“ u Trnu. Procedura se odvija putem touchscreen-a. Uređaj prima kovanice u apoenima od 0,50 KM, 1 KM, 2 KM i 5 KM, a dopune su moguće u vrijednosti od 2 do 50 KM.

Dopuna putem m:go aplikacije

m:go BiH je android aplikacija koja vam omogućava pregled i kupovinu aktuelnih usluga iz m:tel ponude i aktivaciju/kupovinu usluga dostupnih isključivo putem ove aplikacije. Najprije, ukoliko već niste, treba da aplikaciju preuzmete putem Google Play-a, a onda ulaskom u aplikaciju odabrati opciju Dopuna prepaid računa. Koraci su isti kao i u servisu Moj meni, tj. potrebno je samo da pratite i odaberete ponuđene opcije.

Stanje i rok važenja svog FREND računa možete saznati biranjem koda *101#, ili pozivanjem kratkog broja 444.

Nadamo se da smo ovim tekstom pomogli da saznate sve mogućnosti dopune vaših Frend računa, a ako i dalje imate nedoumice i pitanja, posjetite www.mtel.ba ili pozovite korisnički servis **066 10 10 10**.

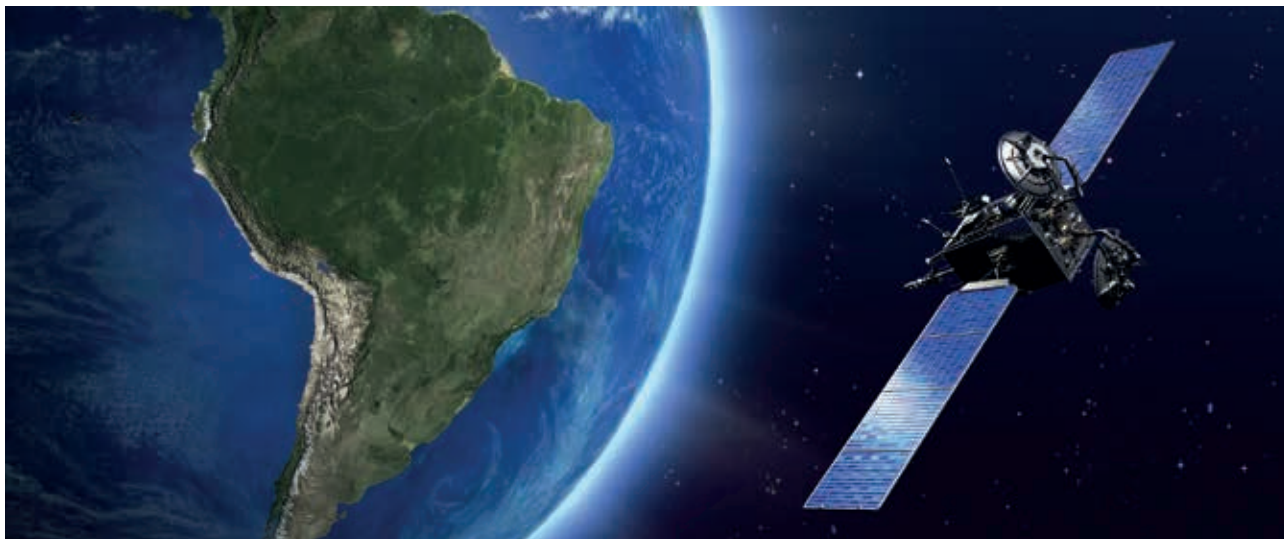
m:i

GPS sa više slova - GLONASS

PIŠE: SINIŠA TEPIĆ

P ošto smo mi ljudi skloni da težimo novijim verzijama svega, za koje ne mora obavezno da znači da su i bolje, to se naša glad pomjerila prema svemiru. Zemlja je postala tijesna. Želim, želim, želim... nove satelite. Ovaj GPS je postao malo dosadan, radi on svoj posao, to nije sporno, ali nekako, samo tri slova u imenu. Ma daj! Mi želimo nešto drugo. Na primjer, da radi to isto, ako može i malo bolje, i da mu se da drugo ime, brate mili. Duže. Ako bismo upitali Ruse imaju li nešto što se uklapa u našu zamisao, odgovorili bi: „E, pa mi imamo GLONASS za te vaše potrebe“. Pazi sad šta znače ova slova: Глобальная Навигационная Спутниковая Система. Huh... Hajdemo polako. Dosadno nabranje kaže: počeli ga razvijati 1976. godine, broj satelita: 24 (+3 rezervna); multipleks: da (FDMA); ko

upravlja njime: Ruski Svemirski Program; broj mobilnih koji to koriste: u porastu, itd. Elektro, a bogami i inženjerskim jezikom rečeno, radi se o navigacionom sistemu baziranom na radio-frekvencijama, koristi metod trilateracije i predstavlja produženu ruku veselog GPS-a. Znači, ako si bio faca pa kupio mobilni uređaj koji je na kutiji imao negdje stidljiv natpis GLONASS, to znači da prilikom svog lociranja koristiš manje vremena, jer u isto vrijeme primaš podatke i sa jednih i sa drugih satelita. Ako si izgubio kutiju, a nećeš da radiš sa lemlicom, instaliraš sebi neku aplikaciju koja ti kaže koji sateliti te 'gađaju'. Kao što je poznato, da bi se locirao, potrebno je da primaš podatke sa minimalno četiri satelita. Koji modeli mobilnih to imaju? Za starije verzije, ove karakteristike imaju određeni

modeli jednog proizvođača, a kada govorimo o novijima - to su svi oni koje 'pod haubom' pogoni Qualcomm Snapdragon S2 ili S3, STMicro, Broadcom, Skytraq, Navis procesori. Jednostavno rečeno, ova priča je primjenljiva u slučaju da si izgubljen negdje u velikom gradu, među zgradama, u

svom automobilu, gledaš u navigaciju kao u Boga, i tada se događa, šta: "Izgubljen prijem satelita". Kad je podržan i GLONASS, teško da će se to dogoditi, jer je broj satelita koji te 'gađa' veći. Pa, tako, ako jedan GPS zamakne, zastrani, tu su GLONASS-ovi da učutkaju Nevenu ili Tomu. Znači već o kome pričam. Nadalje, ta ekipa pomoću koje se lociraš doprinosi tome da je i tačnost veća. Tamo neki Amerikanci su izračunali, čak i za 50 odsto. Jest' da je ove satelite napravio Rus, ali i dalje ih ne možeš naći ako si u zatvorenom zidanom prostoru. Baterija se neznatno više troši aktiviranjem i GLONASS antene. Razlika u odnosu na GPS su male. Recimo, orbite satelita su projektovane tako da optimalno pokriju strateške

Ako jedan GPS zamakne,
zastrani, tu su
GLONASS-ovi da
učutkaju Nevenu ili Tomu

dijelove Zemlje. E, sad, GLONASS je rekao: „Mi ćemo povećati malo nagib“, što rezultuje time da su dijelovi Rusije i Arktika bolje pokriveni. Za divno čudo, mi smo 'dobro pokriveni', kvantitativno, nas u jednom trenutku može da vidi čak 21 satelit. Dio opisa koji se odnosi na frekvenciju

kaže da on komunicira u opsegu 1598-1605 MHz (viši nego GPS-ov). I, pazi, ovo je dobro, jer ako je ometan jedan signal, ovaj drugi će sigurno da radi.

Radi korekcije podatka, zarad povećanja tačnosti lociranja, koriste pomoć zemaljske stanice za diferencijalnu korekciju i tri satelita predajnika na geostacionarnoj orbiti. Njihovi sateliti se stalno osvježavaju u smislu da se stari (Glonass-M) zamjenjuju novim (Glonass-K), povećava im se broj, imaju duži vijek trajanja i daju tačnije podatke.

Da bi kraj ovog teksta bio u formi „to be continued“, čisto da se zna, na tom nebu ima još nekoliko primjeraka navigacionih sistema... Recimo kineski BEIDOU... Čučemo šta će biti kada Kinezi kažu: „A, sad malo mi“.

PIŠE: SANDRA STANIĆ

IAESTE (International Association for the Exchange of Students for Technical Experience), Međunarodno udruženje za razmjenu studenata radi stručne prakse, osnovano 1948. godine u Londonu, danas broji oko 80 zemalja učesnica u programu razmjene. Ova organizacija blisko surađuje sa agencijama Ujedinjenih nacija: Organizacija UN-a za obrazovanje, nauku i kulturu (UNESCO), Savjet UN-a za ekonomiju i društvo (ECOSOS), Organizacija UN-a za industrijski razvoj (UNIDO), Međunarodnom radničkom kancelarijom (ILO) i sa mnogim drugim organizacijama.

Saradnja sa IAESTE-om predstavlja još jedan od aspekata društveno odgovornog poslovanja m:tel-a, naročito kada je riječ o studentima, a započela je još 2002. godine. Kako bi obezbijedio i studentima iz BiH priliku da odu na stručnu praksu u inostranstvo, po sistemu reciprociteta, m:tel je od tada ugostio oko 40 stranih studenata, pruživši im mogućnost da tokom obavljanja stručne prakse u kompaniji steknu nova praktična znanja iz oblasti za koju su zainteresovani i kojom se bave tokom studija. Aktivnim učešćem u razvoju internacionalne porodice IAESTE, m:tel podržava i podstiče razmjenu iskustava u oblasti elektrotehnike/telekomunikacija, ali i pružanje mogućnosti da se mladi ljudi upoznaju sa drugim zemljama, narodima i kulturama.

Tokom jula i avgusta ove godine, zahvaljujući ovom programu, u m:tel-u je na stručnoj praksi boravio Pedro Isaac Collado Cuenca, student fakulteta School of Telecommunications Engineering, iz Valensije u Španiji. Njegov mentor u kompaniji m:tel, diplomirani inženjer elektrotehnike Branislav Zlojutro, zaposlen u Sektoru za eksploataciju i održavanje IP/MPLS mreže, rekao je da je zadovoljan Pedrovom željom i trudom da usvoji što više znanja

tokom boravka na stručnoj praksi u m:tel-u. Boravkom u Banjaluci bio je zadovoljan i španski student, a o praksi u m:tel-u je rekao: „Praksa u kompaniji m:tel, ali i vrijeme koje sam proveo u Bosni i Hercegovini, za mene znači mnogo. Ovo je veoma dobar način da steknem iskustvo u radu prije nego što završim studije, i odličan način da se upoznam s poslom koji ću jednoga dana, nakon završetka studija, obavljati“.

Pedro Issac Collado Cuenca ima 21 godinu, a njegovi planovi nakon prakse u BiH su odlazak u Finsku, gdje će se takođe baviti stručnim usavršavanjem. „Prije nego što sam došao u Banjaluku, tražio sam informacije na internetu o BiH. Iskreno, bio sam malo zabrinut, ali kad sam došao, prijatno sam se iznenadio. Banjaluka je veoma lijepo mjesto, a život ovdje je sličan kao u Španiji i ljudi su veoma druželjubivi i prijatni“, naglasio je Pedro i dodao da je upoznao mnogo ljudi u Banjaluci i čitavoj BiH, kao i da je putovao širom zemlje kako bi vidio što više gradova i lijepih mjesta kojima ova zemlja obiluje. „Moj mentor Branislav Zlojutro i svi ostali u m:tel-u su veoma ljubazni i prijateljski su me primili, upoznali me sa poslovnim procesima, uređajima, servisima i načinom rada. Naučio sam mnogo iz oblasti telekomunikacija. Naročito sam zainteresovan sam za područje sigurnosti u telekomunikacijama. U mojoj zemlji, odnosno na mom fakultetu, imamo predmet u okviru kojeg posjećujemo telekomunikacione kompanije, a moj utisak je da je sve veoma slično kao i u m:tel-u“.

Saradnja kompanije m:tel i udruženja za razmjenu studenata IAESTE će se nastaviti i u budućnosti, a otvaranje još više mogućnosti za naše studente, za m:tel predstavlja motivaciju za dalje učestvovanje u razvijanju i promociji ovakve prakse u BiH.

m:tel App builder liga

Nagrađujemo kreativnost i dobre ideje!

PIŠE: SANDRA STANIĆ

Kao neodvojivi dio imena, uz m:tel stoji riječ prijateljstvo, a ovoga ljeta mnogo je projekata koje smo posvetili upravo prijateljstvu sa vama. Preselite se u svijet kreativnosti i izgradite svoju ideju za vrijedne nagrade: mobilni telefon Sony Xperia Z1, tablet uređaj Samsung Galaxy Tab, laptop Acer Aspire, te 150 freemium vaučera za platformu i 100 poklon-majica.

Polovinom avgusta mjeseca predstavili smo novi konkurs za izradu mobilnih aplikacija App builder liga, želeći da nagradimo najkreativnije i najbolje ideje. Ono što ovo takmičenje čini posebnim jeste da u njemu mogu učestvovati svi koji imaju dobru ideju, iako nemaju znanje iz programiranja.

Ponovo nastojimo nagraditi dobre i jedinstvene ideje, ali i afirmisati aplikacije koje će biti izrađene na jednom od tri službena jezika u BiH, te naročito istaći lokalnu upotrebljivost aplikacija, čime stvaramo bazu korisnih aplikacija za sve korisnike pametnih telefona u BiH.

Uz pomoć veoma jednostavnog alata za izradu mobilnih aplikacija - m:tel App Builder, pustite mašti na volju i kreirajte sve što ste zamislili da bi bilo interesantno imati u mobilnom uređaju kao aplikaciju. App Builder je online alat koji vam omogućava da bez programerskog znanja, brzo i lako napravite lijepu i korisnu aplikaciju, za sve tri vodeće mobilne platforme uključujući Android, iPhone i Windows phone.

App Builder servis želi da promoviše rastući fenomen mobilnih aplikacija koje su danas, uz društvene mreže, postale stvarna potreba svakog online nastupa, isto kao što je to bio slučaj sa web sajtovima prije desetak godina.

Sam alat je beskraino fleksibilan i ima krajnje intuitivan interfejs koji funkcioniše po jednostavnom drag and drop principu ubacivanja funkcionalnih elemenata i sadržaja u aplikaciju. Dakle, kompletna platforma i apsolutno sve što vam je potrebno da kreirate, održavate i interaktivno promovirate svoje aktivnosti, direktno na pametnim telefonima korisnika.

Konkurs se odnosi na državljane BiH, starije od 16 godina, otvoren je 15.08.2014. godine, a svoje aplikacije nam možete dostaviti najkasnije do 30.10.2014. godine.

Najbolje od svega je što vam ni jednog trenutka ne treba programer. Sa App Builder-om svako je sposoban da samostalno napravi izuzetnu aplikaciju koja će u potpunosti ispuniti očekivanja onih kojima je namijenjena, kako u estetskom tako i u funkcionalnom aspektu.

Pozivamo vas da iskoristite svoju kreativnost, dobre ideje, poigrate se slažući svoju jedinstvenu aplikaciju i zaigrate u takmičenju za najbolje aplikacije u četiri kategorije: Edukacija i društvena odgovornost, Turizam i ugostiteljstvo, Zabava i Vaša ideja za aplikaciju.

Sve što je potrebno da znate o ovom takmičenju nalazi se na web stranici appbuilderliga.mtel.ba.

Priče o prijateljstvu

Mjesec prijateljstva: 13 je ipak srećan broj!

PIŠE: MILICA STOJAKOVIĆ

Odlukom Ujedinjenih nacija, 30. jul je proglašen Međunarodnim danom prijateljstva. S obzirom na to da je moto kompanije m:tel - imate prijatelje, te da zaista nastojimo biti prijatelji našim korisnicima, došli smo na ideju da prijateljstvu posvetimo ne samo jedan dan, već cijeli mjesec. I, tako je avgust postao Mjesec prijateljstva.

Odlučili smo da u Mjesecu prijateljstva obradujemo što veći broj građana Bosne i Hercegovine, posvetimo pažnju njihovim prijateljstvima, te im pružimo mogućnost da i sami doprinesu ispunjenju želje svog najboljeg prijatelja. Mjesec prijateljstva je pratilo nekoliko različitih aktivnosti: pozvali smo sve građane da nam pišu koju bi to želju svog najboljeg prijatelja voljeli da im ispunimo; organizovali smo zabavne aktivnosti na trgovima svih većih gradova u BiH, u kojima su najbolji prijatelji testirali

svoje prijateljstvo i tako osvajali zanimljive nagrade, a u cijelu akciju je bio uključen i Facebook, putem koga se moglo glasati za omiljenu želju.

Najvažnija aktivnost je nosila naziv "Ispuni želju prijatelju", kroz koju smo pozvali sve korisnike da prijave najveću želju svog prijatelja koju ne mogu sami da ispune, a znaju da bi mu uljepšala život. Prijatelji su, tako, mogli jedni drugima da pokažu koliko ih dobro poznaju i kolika je snaga njihovog prijateljstva. Sve želje koje su nam pristigle bile su objavljene na našoj Facebook stranici, a vlasnik želje koja je izazvala najviše pažnje, odnosno lajkova, dobio je vrijedan poklon. Putujući u 10 gradova i opština, širom BiH smo organizovali kratke testove prijateljstva, pomoću kojih su najbolji prijatelji mogli provjeriti koliko poznaju jedni druge, a zauzvrat su na poklon dobili diplomu prijateljstva i bedž sa natpisom 'Najbolji prijatelj'. Pripremili smo i veliku majicu prijateljstva, koja je sve prijatelje koji su učestvovali u ovoj akciji, na originalnoj fotografiji, povezala onako kako ih povezuje njihovo prijateljstvo.

U okviru aktivnosti "Ispuni želju prijatelju" naš plan je bio da ispunimo jednu želju koja na nas ostavi najjači utisak i za koju budemo smatrali da prikazuje prijateljstvo u njegovom najboljem svjetlu, ali nakon što je, poslije samo nekoliko dana od početka akcije na našu adresu pristigao veliki broj želja, shvatili smo da neće biti mogu-

će ograničiti se i ispuniti samo jednu. Tada smo donijeli odluku da ćemo ispuniti čak trinaest želja - i tako je broj trinaest postao srećan broj!

Želje koje smo odabrali da ispunimo pripadaju skromnim ljudima, ljudima kojima su nas podsjetili kako je za sreću potrebno malo. Dvije porodice su poželjele da svojoj djeci, kao najboljim prijateljima, obezbijede odlazak u zoološki vrt, stoga smo odlučili da im priredimo porodični izlet koji će biti ispunjen osmijesima i ljubavlju. Jednoj srećnoj majci omogućićemo da prvi put u životu leti avionom, jer je to za nju poželio njen sin, dok će dva prijatelja posjetiti Kuću cvijeća. Čak šest prijatelja će otići na koncerte svojih omiljenih muzičkih izvođača i fudbalsku utakmicu reprezentacije Srbije, kada se za to ukaže prilika.

Mnogi su nam pisali kako žele pametni telefon, a odlučili smo nagraditi njih četiri, koji su emotivnim i kreativnim obrazloženjem zaslužili da baš tim telefonom usrećimo njihovog prijatelja ili prijateljicu.

Mnoge pristigle želje su nas raznježile, neke su nas rastužile, a neke pak veoma razveselile, ali sve su one posvjedočile o tome koliko su prijatelji važni i koliko treba da nam znači njihova sreća. Ne zaboravite da su prijatelji porodica koju sami birate, stoga ih pažljivo birajte, a kada ih nađete, cijenite ih i volite, branite ih i podržavajte, jer pravo prijateljstvo je nezamjenjivo bogatstvo.

SOCIAL SPACE

Ispuni želju prijatelju

Pozivamo Vas da prijavite želju svog najboljeg prijatelja, koju sami niste u mogućnosti da mu ispunite, a znate da bi ga to usređilo.

Ispunićemo: najhumaniju, najoriginalniju i najemotivniju želju.

Unesite želju

Postovani, prvenstveno da somenem da sam dugo vadi pretpisak i velike je svete što ćela nekome omogućiti da ostvari neku od svojih želja.

Najma moj Prijatelj, a ujedno i Kum je u prethodnom periodu imao veoma tragičan period života.

Sicajem okolnost u Decembru 2012. godine iznenada je izgubio brata, a već u Januaru 2013. godine umro mu je i otac. Najveća tragedija od svega toga što je supruga od brata ostala sa malim 3 godišnjakom i tada sa još jednom bebicom u stomaku. Očigledno da je moj prijatelj dobrim dijelom preuzeo ulogu čuvanja malog 3 godišnjaka a nakon toga i maše curke koja je došla na ovaj čudni svijet želja je veoma jednostavna. Uređiti djecu od brata, barem za trenutak i umami ostajeh kako na njihovim kćerkama tako i na kćerkama najbližih.

Ako ste u prilici i mogućnosti da obezbijedite odlazak u ZOO VRT, Beograd mom prijatelju Stevi i njegovom malom braću i braćim, ako nista neću promjeniti maševite o vlačić kompaniji jer veoma je teško svima saći u sutrad.

Mišljenja sam da "Djecu treba usređiti", a znam da se stajete samnom.

Vaš vjerni pratilac i pretpisak

Derio Milićak

MJESEC
PRIJATELJSTVA

Ispuni želju prijatelju

Pozivamo Vas da prijavite želju svog najboljeg prijatelja, koju sami niste u mogućnosti da mu ispunite, a znate da bi ga to usređilo.

Ispunićemo: najhumaniju, najoriginalniju i najemotivniju želju.

Unesite želju

Moja prijateljica koju jako volim, ne živi u BiH. Upoznala sam je pre 5 godina, i od tada svaki dan se čujemo, jedna drugoj pričamo šta nam se desavalo u toku dana, sticje i st. Nijam reći koje mogu opisati koliko se dobro slažemo a uopšte se nevojamo. Isia sam u njen grad, udaljen par sat od BiH, samo da bi je vidjela. Toliko tog smo oživeli preko mreže ali nisam u stanju da nekako serdim da najlino odemo na koncert Dina Merina. Štoga, bih željela da ona dobija 2 VIP karne za njegov švedski koncert. Da uz njegovu pesme udavimo, jer ga obe slušamo skoro svake dan. I bar bih par sati budemo skupa. Predpostavljam da će je to jako usređio jer smo se nekako i upoznale uz stihove vec pomenutog pevac.

Ispuni želju prijatelju

Pozivamo Vas da prijavite želju svog najboljeg prijatelja, koju sami niste u mogućnosti da mu ispunite, a znate da bi ga to usređilo.

Ispunićemo: najhumaniju, najoriginalniju i najemotivniju želju.

Unesite želju

Pozvela Kuci oveca u Beogradu.

Ispuni želju prijatelju

Pozivamo Vas da prijavite želju svog najboljeg prijatelja, koju sami niste u mogućnosti da mu ispunite, a znate da bi ga to usređilo.

Ispunićemo: najhumaniju, najoriginalniju i najemotivniju želju.

Unesite želju

Postovani,

Željela bih obradovati svog prijatelja sa licnim pečatom koji će da čuva i koji će da ga sjeća na trenutke koje smo zajedno doživjeli i proživjeli u dobru i zlu.

Ispuni želju prijatelju

Pozivamo Vas da prijavite želju svog najboljeg prijatelja, koju sami niste u mogućnosti da mu ispunite, a znate da bi ga to usređilo.

Ispunićemo: najhumaniju, najoriginalniju i najemotivniju želju.

Unesite želju

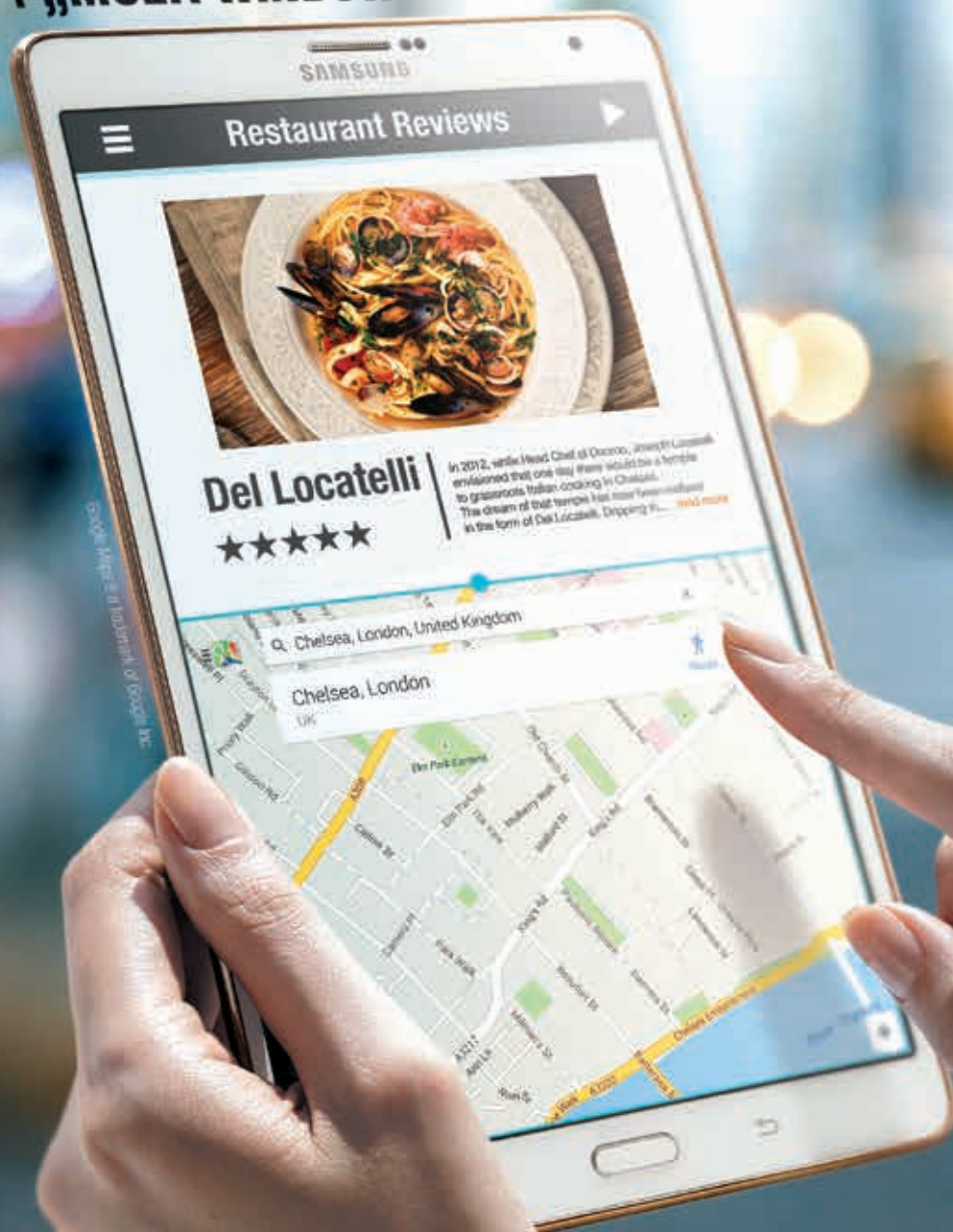
Nije mi sestra ali je volim kao sestru. Ona je moja najbolja prijateljica i za nju bih i život dao. Ima mnogo želja, a jedna od njih je novi telefon. Ja, jedan obican srednjoskolac, naravno ne mogu to priustiti, pa se vama obraćam.

Nadam se da će se moja, a ujedno i njena želja ostvartiti! :)

Sve
što poželite da vidite,
u istom trenu.
I „MULTI WINDOW“!

SAMSUNG

Google Maps is a trademark of Google Inc.

Autorizovani distributer za Republiku Srpsku

ROAMING ELECTRONICS
WWW.ROAMING.RS

Samsung GALAXY Tab S
Super AMOLED ekran. Mijenja pogled na svijet.

MONDO PIŠE

Održana svečana promocija našeg portala

Svečana promocija portala Mondo.ba održana je prvog dana jula mjeseca u Banjaluci, pred velikim brojem kolega, saradnika i uglednih gostiju iz različitih branši.

PIŠE: MONDO

Prisutni su imali jedinstvenu priliku da se na licu mjesta uvjere u brzinu, efikasnost i ažurnost portala, a riječi hvale nisu izostale ni za dizajn i stil, na koje smo posebno ponosni.

Pohvale su nam stigle i od izvršnog direktora za marketing i prodaju kompanije m:tel, Đorđa Mišića. "Kompanija m:tel konstantno i svakodnevno radi na unapređenju komunikacije, kako među korisnicima, tako i sa širom javnosti. Izuzetno smo ponosni što odnedavno korisnicima možemo da ponudimo m:blog, m:agazin u štampanom izdanju, a sada i redizajnirani Mondo. Pohvalio bih novi izgled Monda, jer mislim da će i mnogi od vas koji do sada to nisu, da koriste upravo ovaj wap portal na svom mobilnom telefonu, ali i ostalim uređajima, jer ste na taj

način u svakom trenutku na izvoru informacija o bilo kojoj oblasti koja vas zanima. Mondo ekipi želim da budu još bolji, brži, i da imaju dobru posjećenost. Mi kao kompanija i dalje ćemo se truditi da obezbjeđujemo dobru međusobnu komunikaciju svima, informisanost, ali i dobru zabavu", istakao je Mišić.

Prisutnima se obratio i Igor Žeželj, prvi čovjek kompanije Wireless Media. "Danas je za nas veoma važan dan jer smo zaokružili regionalni koncept Mondo portala koji je dostupan na svim platformama u Bosni i Hercegovini, Srbiji i Crnoj Gori. Mondo je među prvih pet news portala u Srbiji sa 10 miliona jedinstvenih posjeta i preko 40 miliona otvorenih strana mjesečno. O kredibilitetu i načinu rada najbolje govori podatak da smo tokom majskih poplava

bili portal sa najvećim rastom posjeta. Naše ambicije su velike i ovdje u BiH", rekao je Žeželj i istakao da posjetioci od Mondo portala mogu očekivati pomjeranje granica u svakom smislu. "Očekujte puno o sportu, tehnologiji, filmu, muzici...", ali isto očekujte da ćemo biti produžena ruka u borbi za društvenu odgovornost koju kompanija m:tel sprovedi dugi niz godina. Bićemo uvijek u zaštiti svih vrsta manjina i uvijek protiv bilo koje vrste nasilja. Hvala m:tel-u i Telekom Srbija Grupi na predivnom desetogodišnjem partnerstvu! Uživajte sa nama!"

Zanimalo nas je i šta o našem portalu misle kolege novinari.

"Drago mi je da je i domaća ekipa Monda napokon dobila punu verziju sajta, jer se to nekako dugo i očekivalo, i podrazumijevalo. Još mi je draže jer se radi o novinarima čija kolegijalnost i profesionalnost nikada nisu bili upitni", kaže novinar „Nezavisnih novina“ Savo Drakulić.

Prema njegovim riječima, medijska scena BiH dobila još jedan konkurentan i kvalitetan, ali i relevantan i ozbiljan medij na čije informacije i dalje svi možemo da se oslonimo.

"S obzirom na to da pratim i rad 'starijeg brata' iz

Srbije, a odnedavno i iz Crne Gore, prijatno sam iznenađen brojem sekcija koje mondo.ba ima da ponudi čitaocima u odnosu na prva dva. Brzina, taj faktor koji je danas često presudan u online novinarstvu, definitivno je odlika novinara mondo.ba portala uz već dokazan kvalitet. Čestitam mondo.ba timu na novom i sigurnom koraku i želim da on bude samo jedan u nizu", dodao je Drakulić.

Ni novinarka ATV-a Dijana Radulj nije imala primjedbi na naš rad. Naprotiv. "Mondo volim zato što ste dovoljno informativni, super dinamični, šareni i zanimljivi. Volim način na koji nas vodite kroz dan. Moderni ste, drugačiji od drugih, a osim što tako pišete, treba da nam i češće šaljete ovako divne pozivnice", otkrila nam je Dijana.

Mondo.ba je prilagođen svakom uređaju - svejedno je da li nas čitate sa računara, laptopa, tableta ili telefona, kvalitet i preglednost našeg portala su uvijek isti. Na raspolaganju su vam i naše besplatne aplikacije za Android i iOS.

Lansiranjem portala Mondo za BiH zaokružena je regionalna Mondo priča.

Uživajte u surfovanju!

Brzina, taj faktor koji je danas često presudan u online novinarstvu, definitivno je odlika novinara mondo.ba portala

---

Najluđi gedžeti koje ćete vidjeti ove godine!

Pronašli smo, slikali i snimili najzanimljivije gedžete koji će vas oduševiti - što svojom inovativnošću, što svojom funkcijom. Pogledajte ih!

Najveći evropski sajam potrošačke elektronike, uključujući mobilnu telefoniju i audio-video opremu, koji je u Berlinu trajao od 5. do 10. septembra, bio je idealno mjesto da nam se u najboljem svjetlu prikažu i oni koji imaju svoje male ideje pretočene u zanimljive i skoro upotrebljive gedžete.

DIGITALNA MAJKA, SKORO KAO PRAVA!

Ona nije nov gedžet, prikazana je na CES sajmu u Las Vegasu početkom godine, ali je francuska kompanija u međuvremenu prikupila novac i počela proizvodnju. Digitalna Majka je dadilja, savjetnik i zaštitnik, kako djece i članova porodice, tako i kuće. Kada se izvrše početna podešavanja, digitalna Majka može, recimo, da pronade zatvorenu torbu ili tablet, da izvijesti o temperaturi u stanu i napolju, da broji korake i mjeri potrošnju kalorija, prati aktivnosti u kući, poput otvaranja vrata, da prati i podsjeća na zalivanje cvijeća, da nadgleda aktivnosti u dječijoj sobi (razbacane ili skupljene igračke, otvoren ili zatvoren prozor), da prati kada je neki član porodice uzeo lijekove ili da prati pranje zuba, da podsjeti na kupovinu ili 'čuva' nešto što niko ne bi trebalo da dira. Majka detektuje pokret, digitalnim putem čuje i vidi i na taj način, preko interneta, na smartfonu, tabletu ili kompjuteru odgovorne osobe obavještava o događajima u kući, kojih, prema tvrdnji proizvođača, Majka može, da prati 24 odjednom. U skladu sa simpatičnim projektom francuske kompanije, nazvani su i senzori Majke - kolačići. Jedna Majka sa četiri senzorska priključka košta 199 evra i naručuje se online.

VEŠ-MAŠINA ŠALJE PORUKE PAMETNOM TV-U: OPRALA SAM VEŠ!

Na LG štandu vidjeli smo potpuno nevjerovatan koncept komunikacije putem Smart Home platforme! Platforma je nastala na ideji koja zastupa ujedinjenje više smart uređaja u jedan zajednički sistem, koji obezbjeđuje jednostavniju komunikaciju uređaj-čovjek. U njegovoj srži je LG HomeChat, nova tehnologija za slanje poruka, koja pruža korisnicima apsolutnu kontrolu i povezanost, i koja im pomaže da obave sve kućne poslove praktično preko telefona ili nekog drugog uređaja. Koristeći, recimo telefon, korisnici mogu da uživaju u kontroli nad njihovim Smart Home ekosistemom, koji posjeduje dovitljive režime za štednju vremena i energije, kao što su Leaving Home, Coming Home i Vacation. Na taj način korisnik može da aktivira klima-uređaj prije nego što se vrati kući s posla, ohladi vino u posebnoj pregradi frižidera ili pokrene robota koji usisava samostalno kada krene napolje.

LG Smart Home je kompatibilan sa postojećim otvorenim platformama Smart Home sistema, kao i sa aparatima i uređajima drugih proizvođača, preko otvorenih protokola AllJoyn, softver otvorenog koda i drugih. AllJoyn dozvoljava korisnicima da budu informisani o stanju LG uređaja, pa tako na primjer mogu biti obaviješteni da je veš-mašina završila ciklus pranja, putem njihovog LG webOS Smart+ televizora, dok gledaju seriju ili slušaju muziku. Takođe, frižider može da pošalje poruku da je vrijeme za kupovinu, a klima-uređaj, umjesto daljinskim za klimu, možete kontrolisati mobilnim telefonom ili kompatibilnim TV-om.

3D OLOVKA KOJA PIŠE PO VAZDUHU

Olovka 3Doodler je prva na svijetu olovka takve vrste, pomoću koje je moguće crtati u tri dimenzije. Iz mine olovke, koja je nešto veća od standardnih, izlazi ABC plastika (koju koriste mnogi 3D štampači) pomoću koje crtač, u zavisnosti od svog umijeća, stvara trodimenzionalne crteže na papiru ili u vazduhu, poput Afjelove kule ili neke životinje. Tokom korišćenja, iz 3Doodlera izlazi zagrijana plastika koja se brzo hladi i stvrdnjava u čvrste strukture. Njihov zvanični i zaštićen tag je 'WhatWillYouCreate?'. Olovka se prodaje za 99 dolara, paketi 'srca' za olovku su po devet dolara u svakoj boji, a postoji i nekoliko dodataka koji se mogu naručiti preko the3Doodler.com sajta.

WOWWEE MiP ROBOT POMAGAČ

Mrzi vas da se izvučete iz kreveta ujutru da odete po vodu? Trebalo bi otvoriti kapiju poštaru? Možda da vam neko donese papuče da ne biste hodali po hladnom parketu? Nema problema - ostanite u krevetu i pošaljite MiP robota da obavi posao! MiP je robot pomagač, koji košta 99 dolara i kontroliše se pomoću aplikacije. On ne može sam da sipa vodu u čašu iz slavine, ali može da donese tacnu s vodom sa stola ili već spomenute papuče. Takođe, do interfona ćete morati da mu napravite putnu 'infrastrukturu'. Uglavnom, ideja WoWWee proizvođača, grupe mladih pronalazača, jeste da nam svakodnevnne aktivnosti učini lakšim. Na kraju, ne treba zaboraviti ni to što MiP može da vas zabavi uz ples ili neke druge igre.

MARSHALL ACTION BLUETOOTH ZVUČNIK

Poznata kompanija predstavila je svoj atraktivan Bluetooth zvučnik - spikerfon izuzetnog dizajna, ali i prepoznatljivog „Marshall“ kvaliteta. Zvučnik gruva jako, kvalitetno, a može se koristiti i 3.5 milimetarski priključak sa telefona kako bi se povezao na tablet, mobilni ili neki drugi muzički izvor. Na bijelom ili sivom ACTION zvučniku, kako mu je zvanično ime, nalaze se i pojačivači basa i dubine, a zvučnik sa kompletom opreme koštaće vas 550 dolara i naručuje se preko Marshall Headphones sajta.

Automobili koji razgovaraju međusobno!?

Automobili koji 'razgovaraju' i gotovo sami sobom upravljaju, pojaviće se na putevima za samo dvije godine, kažu u "General Motors"-u.

Poluautonoman sistem upravljanja na auto-putu će biti opcija za „kadilak“ koji će u prodaji biti ljeta 2016. godine, najavljeno je na početku Svjetskog kongresa Udruženja za inteligentni transport, koji se u Detroitu održava ove nedjelje. Takođe, "kadilak CTS" za 2017. godinu će biti opremljen radio-predajnikom i prijemnikom za komunikaciju s drugim automobilima, i za razmjenu podataka o tome gdje se koji nalazi, kojom se brzinom kreće i da li vozač koči. Sistem GM za upravljanje auto-putem, nazvan "super kruž", koristi

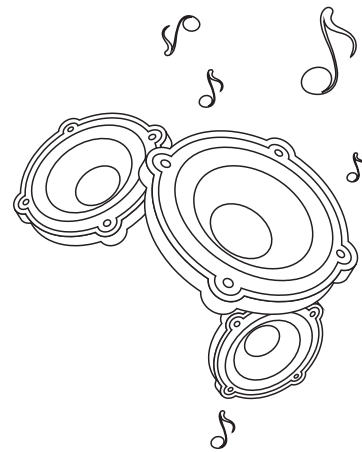
kamere i radar da bi auto stalno bio u sredini saobraćajne trake i na bezbjednom rastojanju od ostalih automobila. Taj sistem će sasvim zaustaviti automobil, ako je to potrebno, a vozač ne reaguje sam. Takođe, sistem može i da upravlja automobilom kada saobraćaj svaki čas zastajkuje, kao što je u kolonama u gradskoj gužvi.

Drugi proizvođači, kao što je "Mercedes-Benc", već sada nude slične sisteme koji rade pri manjim brzinama, ali „General Motors“ kaže da je prvi napravio sistem koji radi i prilikom većih brzina. Takođe, Odeljenje za saobraćaj Mičigena je saopštilo da će u saradnji sa „General Motors“-om, "Ford"-om i Univerzitetom Mičigen, napraviti probni projekat za povezivanje automobila i 193 kilometra auto-puta u okolini Detroita. To će Mičigenu donijeti vodeću ulogu u razvoju autonomnih vozila i onih koja 'razgovaraju' jedna s drugima.

Senzori i primopredajnici duž auto-puteva će prikupljati informacije automobila i prenositi ih drugim vozilima, obavještavajući ih o zaustavljenom ili usporenom saobraćaju ispred, ili čak i o tome da drugi automobil naglo koči. U početku taj sistem bi samo opominjao vozače automobila opremljenih prijemnicima, ali će potom automobili zaista moći da upravljaju sami sobom.

m:music predstavlja

Sloboda je naš pokretač

Sandra Nasić i Henning Rümenapp, GUANO APES

Premda nastup na posljednjem Jelen Demofestu u Banjaluci i nije bio njihov najbolji koncert karijere, teško da je iko ostao ravnodušan na prisustvo njemačkog sastava koji, uz pauze, 'rastura' već dvije decenije i uz čije hitove je odrasla i stasala cijela jedna generacija.

RAZGOVARAO: SAVO DRAKULIĆ

Prodali su preko četiri miliona albuma širom svijeta, osvojili njemačku muzičku nagradu Echo tri puta, vlasnici su i jedne MTV Europe Music Award, a njihova posljednja tri albuma su na top-listama u Njemačkoj startovala sa prve pozicije.

Ipak, ono što je ovdje najvažnije je muzika, jer njihove pjesme posjeduju unikatni potpis, dok se „Guano Apes“ prepoznaje i kao bend koji je uvijek bio otvoren za eksperimentisanje, te zvuče kao nesevakidašnji hibrid alternativnog roka, repkora i nu metala. Upravo zbog svega navedenog, njihovo aktuelno studijsko izdanje "Offline" zvuči potpuno drugačije od svega što su prije njega napravili.

O ponovnom okupljanju benda, novom albumu, kreiranju pjesama i muzici uopšte, za m:agazin su govorili pjevačica Sandra Nasić i gitarista sastava Henning Rümenapp.

Nakon kraće pauze, bend je ponovo zajedno i snimio je dva albuma od 2011. godine. Šta vas je ponovo spojilo?

Henning: Za početak, srećni smo što smo se ponovo pronašli. Naša muzika nas povezuje i ponovo nas je spojila. Kombinacija naših karaktera i preferencija u bendu, ali i nivo fuzije - izuzetni su. To nas drži ujedinenima tokom pet albuma i dvadeset godina. Riječ je o zajedničkom jeziku koji želimo održati sve dok imamo nešto poručiti.

Sandra: Teško je opisati našu hemiju. Jednostavno, svi smo imali sreće da upoznamo prave ljude. Svako od nas ima drugačiji pogled, drugačiji recept. Međutim, možete brzo razlikovati naše pjesme od drugih, što nije baš mnogo umjetnika uspjelo da postigne.

Već se uveliko nalazite na promotivnoj "Offline" turneji, kako ste zadovoljni dosadašnjim učinkom?

Sandra: Već sam prilično ponosna na ono što smo ostvarili. Putovanje je samo po sebi nagrada. Srećna sam što smo u mogućnosti da živimo našu strast i da radimo

ono što želimo. U maju smo bili u Rusiji, ljeta smo proveli na festivalima, a jesen je rezervisana za evropsku turneju. Definitivno ćemo ponovo mnogo svirati u inostranstvu. Uvijek nam je bilo važno da idemo tamo gdje ljudi žele da nas vide - od Sibira do Portugala.

Henning: Sviranje uživo je naša strast, biti u kontaktu sa ljudima je, zapravo, glavni razlog zašto pravimo muziku. Oni magični momenti kada se, na primjer, nova pjesma razvija tokom koncerta zajedno sa 2.000 fanova. Na kraju, želimo povesti ljude na putovanje, a tokom njega nikome ne treba da bude dosadno - ni njima, ni nama.

Kako uspijevate da svaki album zvuči drugačije od prethodnika, a da se pri tome ne izgubi onaj autentični i prepoznatljiv „Guano Apes“ utisak?

Sandra: Trudimo se da uvijek oslobodimo naše umove od starog albuma, prije nego što počnemo rad na novom, kako bismo bili otvoreni za sve muzičke mogućnosti. Ta maksimalna količina slobode je naš pokretač i ona daje snagu našim impulsima. "Bel Air" nas je odveo na novi nivo i iz tog razloga zvuči lakše i možda je više plesniji. Opet, s druge strane, "Offline" zvuči oštrije, ima više tog rok stava i nudi veoma poseban opseg boja, na čemu možemo zahvaliti našim producentima, a to su Philipp 'Philsen' Hoppen i Kurt Ebelhäuser, koji su takođe zaslužni za te nove impulse. Međutim, lijepa stvar je da uvijek možete da nas prepoznate, bez obzira na boje koje koristimo.

Koliko ste bili žanrovski usmjereni kada ste radili na albumu "Offline"?

Henning: Iako album nudi toliko novih aspekata, mi smo sve više svjesni slobode našeg benda. Možemo pristupiti svakom žanru i igrati se sa svim varijantama - naše pjesme će uvijek zvučati kao "Guano Apes". Ta zlatna nit nas čini veoma ponosnim i mnogo nas oslobađa. Kao što je Sandra već nagovijestila pominjući imena Philsen i Kurt, ovakvu produkciju ne treba da radite sami, čak i ako možete. Producenti su važna kombinacija prijatelja i kritičara, neko ko će vam sve reći iskreno. I još uvijek, "Offline" zvuči zaista

posebno. U prošlosti smo se maksimalno fokusirali na to da možemo uživo izvesti pjesme upravo onako kako su snimljene u studiju. Sada na stvari gledamo drugačije, šta god da nam se sviđa - dobro je. Pored toga, veoma smo srećni što nam raspon Sandrinog glasa dozvoljava skoro bilo kakav stil sviranja.

Ali, nije uvijek bilo tako, a posebno su promjene u odnosu na rane radove više nego očigledne.

Sandra: Uvijek mi je bilo važno da isprobavam različite žanrove. Počela sam sa hip hopom i repom, pa te uticaje možete pronaći na našem prvom albumu, ali i ponovo na albumu "Offline". Na ovom izdanju postoji nekoliko mirnijih dijelova u kojima sam mijenjala vokal od veoma dubokih tonova, pa sve do vikanja, što je zaštitni znak našeg benda, baš kao u "Open Your Eyes". Ta

promjena od grubog ka krhkom je zaista uzbudljiva. Moj glas se definitivno promijenio tokom godina, ali, opet, postoje dionice koje jednostavno ne bih pjevala kao, recimo, prije deset godina. Zabavno mi je igrati se sa ženstvenošću svog glasa. Danas ne moram da vrištim da bih pokazala snagu.

Kako nastaju kompozicije, da li radite zajedno ili svako u bendu ima neko posebno zaduženje?

Sandra: Početne skice pjesama razvijamo kao bend, a ovaj put smo se zajedno zatvorili u kuću dobrih sedmicu dana, tokom januara prošle godine, kako bismo pisali pjesme. I to na uobičajeni način, baš kao u prostoriji za probe. Nakon toga, ponijela sam te osnove sa sobom u svoj studio u Berlinu i radila na njima, pisala tekstove i sama snimala vokalne linije. U idealnim okolnostima, pjesme se toliko razvijaju da više i ne postoji potreba za

Teško je opisati našu hemiju. Jednostavno, svi smo imali sreće da upoznamo prave ljude. Svako od nas ima drugačiji pogled, drugačiji recept. Međutim, možete brzo razlikovati naše pjesme od drugih, što nije baš mnogo umjetnika uspjelo da postigne.

promjenama u aranžmanima. Međutim, ponekad je potrebno napraviti neke izmjene, tako da svako radi na pjesmama, učestvujući u stalnom stvaralačkom procesu, dok se sve ne uklopi kako treba.

Henning: Živimo razbacani širom Njemačke, od Berlina, preko Minhena, pa do Getingena, tako da radimo odvojeno ili u timovima, te razmjenjujemo snimke, što nam daje izuzetnu fleksibilnost u radu.

Ne čini se baš kao uobičajen način funkcionisanja nekog benda?

Sandra: Možda ne zvuči baš romantično, ali zapravo je veoma kreativno. Možemo na svemu raditi od početka, pa do posljednje minute, do najsitnijih detalja, a istovremeno jedni drugima biti inspiracija. Nas taj proces stalnog filtriranja i 'prosjivanja' dovodi do toga da nam pjesme postaju sve bolje i bolje.

Kako odlučujete koje će pjesme završiti na albumu, koje će biti singlovi i slično?

Henning: Postoje pjesme koje morate da slušate nekoliko puta dok vam ne postanu pristupačne, one nam mogu biti čak i najdraže, a tu su i one koje nam se odmah same otkriju. Kao da podignu zastavicu i pokažu sve komponente koje karakterišu album. One su savršeni singlovi. Međutim, takođe smo prokletno ponosni i na numere poput "Hey Last Beautiful", pjesme koje se veoma razlikuju od onoga što smo do sada radili. Ovaj put smo dopunili naš tipični 'Guano Apes rock' potpis sa novim protivtežama i sa mnogo modernog zvuka. Takođe, volim "Numen", jer se svako može povezati sa tekstom na ličnom nivou, a i sama kompozicija je uzbudljiva.

Sandra: Sa druge strane, ja volim "Fake", jednu krajnje 'odvratnu' pjesmu. Veoma je jednostavna, ali zato i posebno lijepa - iz tog istog razloga. Pomalo je kao "Tigar" sa "Bel Air" albuma. Zvuči čudno, ali mislim da je lakše pisati tekst na ovakvu vrstu pjesama. Ako postoji samo jedan rif, ostaje više prostora za melodiju. Postoje pjesme koje zavise od finesa i pjesme koje su veoma jednostavne, i upravo zbog toga su velike - pjesme kojima se možeš prepustiti.

Kada je u pitanju pisanje tekstova, na čemu najviše insistirate, postoji li neki akcenat?

Muzika je uvijek neka vrsta instant emocije, a kada je sviraš uživo, možeš gledati ljude u oči dok je dijeliš sa njima.

Sandra: Opšte je poznato da volim da se igram riječima i imam prilično vizuelan pristup pisanju pjesama. Često su riječi višeznačne, kao u pjesmi "Numen". Moglo bi se reći da je ovaj album nastojen veoma kritički, a i politički, ali ne držimo se samo toga. Primjer je pjesma "Jiggle", koja govori o oslobađanju samog sebe, o slobodi da se ponekad možeš opustiti i samo zezati naokolo. Želim pomoći ljudima da se riješe lošeg raspoloženja, ako je to potrebno. To je, zapravo, veoma važan aspekt muzike.

Naziv albuma djeluje prilično indikativno, kada imamo u vidu brzi razvoj tehnologije i stanje u kojem svijet trenutno obitava?

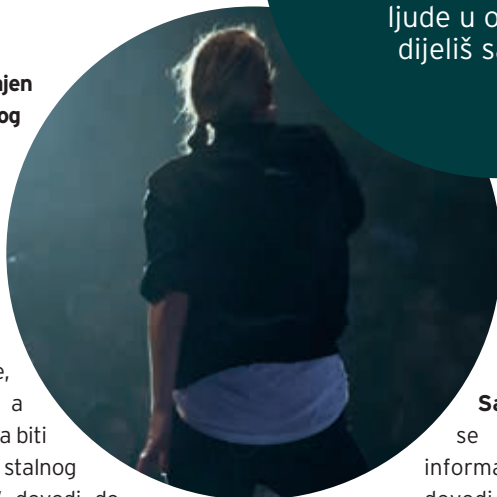
Sandra: Naravno da nismo slijepi za stvari koje se dešavaju oko nas. Trenutno smo preopterećeni informacijama. Niko ne zna šta bi prvo 'svario', sve se dovodi u pitanje, niko nikome više ne vjeruje. Možda bismo svi trebali napraviti par koraka unatrag i preusmjeriti se na važne stvari u životu. Ovo možda zvuči kao kliše, ali muzika pruža određenu čistoću i istinu, ili nas dodiruje i ushićuje ili ne.

Henning: Muzika je uvijek neka vrsta instant emocije, a kada je sviraš uživo, možeš gledati ljude u oči dok je dijeliš sa njima. Imali smo toliko sjajna iskustva na turneji, kada neposredno postaje još jasnije u poređenju sa posrednim. Muzika je jednostavno osnovna potreba. A i biti offline, ponekada.

Vodeća mjesta na raznim top-listama vam nisu strana. Znači li vam to uopšte i koliko?

Sandra: Trudim se da ne mislim o takvim stvarima. Rijetko kada provjeravam top-liste ili čitam recenzije. Svejedno mi je teško povezati da je za uspjeh potreban kvalitet. To jednostavno nije tako lako mjerljivo. Pa, neki od najvećih muzičara u svijetu nisu uspješni. Zato se i ne oslanjamo na visoke pozicije na top-listama, inače vrlo lako možeš ostati razočaran.

Henning: U suprotnom, puštaš da to previše utiče na tebe. To nam se desilo sa drugim albumom. Već tada je postojao preveliki pritisak, jednostavno se moraš nositi sa tim. Prvo i najvažnije, moramo voljeti to što radimo, pa tek onda krenuti dalje i sa samopouzdanjem, i posmatrati novi album kao naredni korak u našem razvoju.

Srećna sam što smo
u mogućnosti da
živimo našu strast i da
radimo ono što želimo.

FOTO: DEMOFEST

OTVORENA VRATA

Poznata prijateljska lica u novoj poslovnici u Zenici

PIŠE: MILICA STOJAKOVIĆ

Da li ste već bili u novoj poslovnici u Zenici? Smještena je u samom centru grada, na glavnoj šetačkoj zoni, a u njoj će vas dočekati ista ljubazna i prijateljska lica na koja ste navikli u m:tel poslovnici u ovom gradu.

Poslovnici smo posjetili za vrijeme otvaranja, a dočekala nas je pozitivna atmosfera, mnogo nasmijanih lica, te korisnici i posjetioци svih uzrasta.

“Poslovnica u Zenici je pionir među poslovnica-
ma u Federaciji BiH i otvorena je 2008. godine. Od
tada, pa do danas, stekli smo veliki broj korisnika sa
kojima se na ulici pozdravljamo i nerijetko popriča-
mo. Upitaju nas da li je u toku neka akcija, te šta je
novo u ponudi”, započela je priču Branka Udovičić,
šef poslovnice. “Postali smo prijatelji što i jeste naš
moto, m:tel - imate prijatelje”, dodala je sa smiješkom.

“U ovoj poslovnici nudimo usluge mobilne telefonije, mobilnog interneta, fiksne telefonije i interneta, te vršimo prodaju dodatne opreme: slušalica, zaštitnih maski za telefone, zaštitnih folija, punjača i adaptera”, objasnila je Branka.

“Radna atmosfera u poslovnici je, kao i uvijek, odlična, s obzirom na to da se poznajemo kroz dugogodišnje radno iskustvo, pa ako i ponekad bude

---

“Jedva smo mu objasnili da ne može koristiti pogodnosti ove tarife jer on više nije student, bez obzira što ima stari indeks, a unuk je na kraju požalio što ga je uopšte poveo sa sobom”

---

nesuglasica, veoma brzo ih riješimo dogovorom i kompromisom, a najčešće sve okrenemo na šalu”, rekla nam je Amira Isaković, zaposlena u poslovnici.

Na pitanje da nam prepričaju neke od duhovitih situacija sa kojima se susreću u radu sa korisnicima, zaposleni su se kroz smijeh, jednoglasno složili s tim da je mnogo komičnih situacija i da je to jedna od prednosti rada s ljudima.

“Gotovo svaki dan se dešavaju šaljive situacije, a jedna od interesantnih priča je ona o gospodinu koji svakih mjesec-dva dolazi u poslovnici sa zahtjevom da mu, kako on kaže, ‘lociramo’ njegovu osmogodišnjku kćerku, jer se ne javlja na telefon. Djevojčica se zaigra i neće da odgovori na njegov poziv, znajući da je tata zove zato što je vrijeme da krene kući. Kada je mi pozovemo, ona se javi, priupitamo je gdje se nalazi i prenesemo mu, a tata ode zadovoljan jer je saznao gdje mu je kćerka”, ispričao nam je Damir Kovačević, takođe zaposlen u novoj poslovnici u Zenici.

Ana Ostojić nam je ispričala zabavnu priču o djedu i unuku koji su došli da se raspitaju o Kombinu Student tarifi. “Djed je htio da unuka počasti telefonom, kao i da plaća pretplatu, ali se onda sjetio da i on ima

indeks iz perioda kada je bio student, te je insistirao da ugovor bude na njegovo ime”, kroz smijeh nam je ispričala Ana. “Jedva smo mu objasnili da ne može koristiti pogodnosti ove tarife jer on više nije student, bez obzira što ima stari indeks, a unuk je na kraju požalio što ga je uopšte poveo sa sobom”, dodala je.

Taj dan, neki posjetioци su došli da pitaju šta se to dešava u poslovnici, neki su došli da se raspitaju o uslugama i tarifama, a neke je privukla muzika. Od mnogih posjetilaca i korisnika koje smo sreli na otvaranju, razgovarali smo i sa 19-godišnjom Selmom. Ona nam je rekla da su je taj dan u poslovnici privukli muzika i baloni. Nije korisnica m:tel-a, ali sve joj se više sviđaju usluge koje m:tel nudi. “Imate najbolje reklame, a sad kada je poslovnica u glavnoj šetališnoj zoni, mogla bih i preći na m:tel”, rekla je Selma.

Dino, jedan od korisnika koji se taj dan zatekao na otvaranju nam je objasnio kako je prepješačio pola grada tražeći poslovnicu. Rekao nam je da nije bio u gradu neko vrijeme i nije znao da se poslovnica seli u centar. "To je svakako dobra vijest, sada mi je poslovnica uvijek usput", rekao je smiješeći se.

U poslovnici je bilo mnogo majki sa djecom koju su privukli baloni. Majina trogodišnja kćerka nas je pitala kome je rođendan, a majka joj je objasnila da nije u pitanju rođendan, nego otvaranje poslovnice. Mislimo da joj kćerka nije povjerovala, te da je ostala uvjerenjena da je ipak riječ o nečijem rođendanu.

Maja koristi m:tel-ove usluge već godinama, te nam je rekla da je namjenski došla na otvaranje jer se njena kćerka mnogo raduje ovakvim događajima, a potom su

njih dvije zadovoljno odšetale iz poslovnice sa nekoliko balona u rukama.

"Došao sam da se raspitam da li su u poslovnici stigle Beats slušalice i koji su uslovi kupovine", rekao nam je 32-godišnji Davor, koji se bavi DJ-ingom.

"To je svakako dobra vijest, sada mi je poslovnica uvijek usput"

Rad u novoj poslovnici je ljepši i lakši nego u staroj, jer su bolji radni uslovi, a i prisnija je atmosfera, usaglasili su se zaposleni. A uslugom i ponudama bili su zadovoljni i korisnici koje smo zatekli na otvaranju.

Posjetite i vi novu poslovnicu ako se nađete u Zenici.

Bićete dočekani uz prijateljske osmijehe, vrhunsku uslugu i svakako ćete dobiti korisne informacije.

m:

POSLOVNI SVIJET

GLOBALNI STEJDŽ
INOVACIJE - CES

Las Vegas

TEMA BROJA

Jedan svijet - jedna valuta **BITCOIN**

PIŠE: ANA PUVAČIĆ BRATAŠEVEC

WordPress.com, Amazon, Target, Victoria's Secret, Ebay, Whole Foods, Bloomberg, Kmart, Gap, Apple's App Store... Svjetske su kompanije preko čijih računa godišnje prođu milijarde dolara. Putem svojih web stranica, one prodaju svoje proizvode po cijelom svijetu, trgujući konvencionalnim valutama ili novim, ekstremno brzo popularizovanim, bitkoinom.

Bitkoin je najpoznatija digitalna valuta. To znači, da ne postoji u fizičkom obliku i nije baziran na zlatnoj podlozi. Nastao je 2008. godine i trenutno u opticaju na svijetu postoji oko 12 miliona BTC novčića. Zvaničan naziv 'kriptovaluta', nosi jer postoji isključivo u virtuelnom svijetu. Funkcioniše kao elektronski novac, koristi se za plaćanje ili prodaju gdje god ga prihvataju, a broj takvih lokacija svakodnevno raste. Mnoge države i kompanije ga uopšte ne uzimaju u obzir, dok ga neke države, kao što su Finska i UK, smatraju samo robom. Ipak, povjerenje u bitkoin svakodnevno raste, a progres njegove kredibilitnosti dokazuje sve veći i veći broj kompanija koje ga

Bitkoin je najpoznatija digitalna valuta. To znači, da ne postoji u fizičkom obliku i nije baziran na zlatnoj podlozi. Nastao je 2008. godine i trenutno u opticaju na svijetu postoji oko 12 miliona BTC novčića.

prihvataju kao legitimno platežno sredstvo. Za razliku od konvencionalnog novca, on iza sebe nema nijednu državu niti bankarsku organizaciju, nije distribuiran iz centralne banke, i otporan je na krivotvorenje. Isto tako, nije regulisan, i njegovi korisnici nisu zakonom zaštićeni.

U bitkoin svijet moguće je ući na nekoliko načina. Transakcijama BTC novca, koje se obavljaju u bitkoin platnoj mreži, između bilo koja dva korisnika interneta. Mnoga fizička i pravna lica prihvataju direktne uplate u BTC novčićima, putem PayPal-a (LocalBitcoins.com), ili putem poklon kartica koje se kupuju bitkoinom preko interneta, a kupcima omogućavaju da plaćaju robu ili usluge na prodajnim mjestima.

Bitkoin novčići mogu se i kupiti, konvencionalnim novcem u online mjenjačnicama. Brojni su i sajtovi namijenjeni takvim transakcijama, bankomati gdje se bitkoini podižu, kao i web stranice kao što su coinbase.com i bipsmarket.com. Trenutna vrijednost jednog bitkoina je 709.96 konvertibilnih maraka.

Samostalno generisanje bitcoin novca predstavlja osnovni i najkompleksniji način sticanja ove virtualne valute. Sve je počelo procesom kopanja (eng. mining), kada je, 2008. godine, osoba pod pseudonimom Satoshi Nakamoto, 'otkopala' prvi blok od 50 bitcoin novčića. Kako ukupan broj BTC novčića na svijetu iznosi 21 milion, a devet miliona još uvijek čeka da bude otkriveno, od 2009. godine potraga za bitcoinima se pretvorila u pravu zlatnu groznicu. Pretpostavlja se da će zadnji bitcoin biti otkriven 2140. godine, a do tada, ovaj novac se generiše 'kopanjem' ili 'rudarenjem', elektronskim procesom na način koji zahtijeva izvjesno tehničko predznanje. Podrazumijeva savladavanje vrlo složenog procesa za koji je potrebna odgovarajuća oprema u vidu moćnog kompjuterskog hardvera i jakih grafičkih kartica.

Sticanje bitcoin bogatstva je dostupno svakom ko posjeduje konstantan pristup internetu, odgovarajući softver i 'rudarski' hardver. Njega čine jedan ili više kompjutera klasične PC konfiguracije, s jakim grafičkim karticama kao što je AMD Radeon (280X daje dobar balans potrošnje i performansi) ili posebno specijalizovani uređaji.

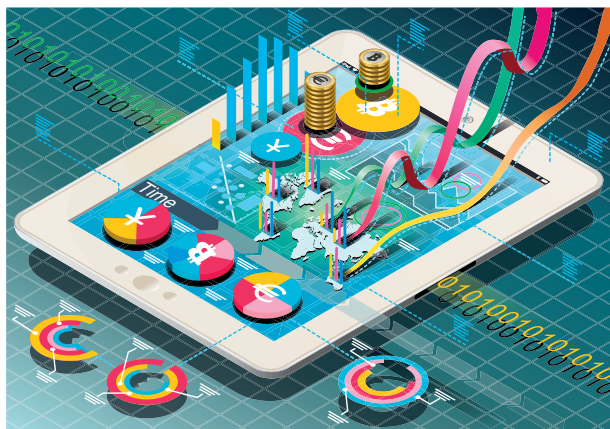
Kakva god da je 'mašina' u pitanju, cilj je obezbijediti sistem projektovan da što efikasnije rješava Bitcoin algoritam. Nakon što se pokrene aplikacija koju korisnik mora sam da podesi na svom kompjuteru, može započeti 'rudarenje' novih blokova bitcoin jedinica - to je proces rješavanja kompleksne serije matematičkih algoritama koji kompjuter izvršava automatski. Svaki put kada se jedan takav matematički problem riješi, novi procenti bitcoin novčića su generisani, i dodijeljeni korisniku na njegov račun kao 'nagrada'.

Bilo da to radi samostalno ili unutar 'mining pool'-a gdje više ljudi radi istovremeno, računar sve obavlja samostalno i kontinuirano, 24 sata dnevno. Proces kopanja BTC-ova uključuje i 'rudarenje' drugih valuta (novčića), za koje se potom na online berzi dobija nadoknada u od-

govarajućim procentima BTC novčića. Brzina i efikasnost 'rudarenja' zavise od akumulirane snage računarskog sistema koju određena individua posjeduje.

Po trenutnoj vrijednosti bitcoina, investicija u opremu od 10.000 evra vratila bi se za sedam mjeseci. WhereToBuyCryptoCoins.com je jedan od sajtova gdje možete otkriti detalje ovog procesa, kao i stanje na tržištu i uvid u berzu.

Bitcoin kao valutu podržavaju velika imena iz svijeta politike i biznisa. Al Gor je u nekoliko navrata izjavio da je veliki fan bitcoina kao apolitične vrijednosti, Erik Šmit, „Google“-ov CEO ga naziva izvanrednim zbog otpornosti na finansijske malverzacije, a osnivač „McAfee“-a, John McAfee vjeruje da vrijeme bitcoina tek dolazi, i da će svjetske vlade tome morati kad-tad da se prilagode.

Sve je počelo procesom kopanja, kada je, 2008. godine, osoba pod pseudonimom Satoshi Nakamoto, 'otkopala' prvi blok od 50 bitcoin novčića.

Ipak, mnoge kontroverzne priče i dalje diskredituju status ove valute. Iz razloga što ne postoji povraćaj novca u slučaju da prodavac ne isporučiti plaćenu robu i usluge, te transakcije ne mogu biti zakonski regulisane. Oko 45 odsto bitcoina transakcija u posljednjih nekoliko godina završilo je prevarom. Negativni aspekt ovakvog novca je i njegova zloupotreba pri trgovini nelegalnom robom na crnom tržištu. Pored nekoliko uspjelih krađa bitcoina iz online mjenjačnica, svjetski je najpoznatija afera oko zartvaranja sumnjive online mjenjačnice „BitFloor“, koja je uzrokovana krađom 250.000 dolara vrijednosti BTC-a. Iako je sve završeno vraćanjem ukradenog novca njegovim vlasnicima, očigledno se ipak ne može reći da je bitcoin išta sigurnija valuta od bilo koje druge.

Kao globalni pokret, bitcoin još od prvog dana kada je nastupio na finansijskoj sceni planete, predstavlja prvoklasan primjer digitalne valute koja stimuliše internacionalnu kooperaciju. Privlačeći korisnike u jedinstvenu mrežu, on ih ujedinjuje u zajedničkoj viziji jedne valute, za cijeli svijet, bez granica.

BIZ&TECH

PIŠE: STAŠA NIKODINović

3D štampa - proizvodnja budućnosti - revolucija u proizvodnji

Zamislite svijet u kojem možete napraviti skoro sve što poželite jednostavnim pritiskom na dugme „štampaj“. Svijet u kojem se nećete brinuti za svoje zdravlje zato što znate da u svakom trenutku možete „odštampati“ svoj novi, zdravi organ. Svijet u kojem je odjeća koju nosite na sebi napravljena prema vašem sopstvenom 3D dizajnu i gdje vam na stolu umjesto običnih fotografija vašeg djeteta stoji njegova savršena trodimenzionalna kopija. Ovo je svijet koji nam se čini poprilično dalek i nezamisliv, ali nam je mnogo bliži nego što smo toga svjesni. To je svijet 3D štampe.

3D štampa je proces pretvaranja virtualnih predmeta u trodimenzionalne, putem postavljanja niza uzastopnih slojeva različitih materijala kao što su plastika, polimeri ili titanijum. Uz pomoć 3D štampača, znatno se skraćuje vrijeme potrebno za izradu prototipa različitih uređaja i povećava se kvaliteta samog prototipa.

3D štampači već su postali dio naše svakodnevnice, a pred njima je fascinantna budućnost. Ovu mašinu, koja može napraviti kopiju skoro svega u 3D verziji putem postavljanja mnogobrojnih uzastopnih tankih slojeva materijala, u zavisnosti od toga što pravite, mnogi su nazvali najuzbudljivijim izumom još od nastanka Gutenbergove štamparske prese prije 600 godina. Iako se čini kao nešto

što bismo očekivali da vidimo u filmovima naučne fantastike, 3D štampa već je zaslužna za nastanak mnogih stvari koje koristimo svaki dan, poput nakita, odjeće, proteze, pa čak i hrane. Tehnologija 3D štampe sada postaje sve više dostupna, što znači da svako sa 3D štampačem može pokrenuti pravu malu proizvodnju iz svoje kuće.

TOP 9 PREDMETA NAPRAVLJENIH POMOĆU 3D ŠTAMPE

- 1) Bicikl štampan pomoću 3D tehnologije
- 2) 3D štampana flauta
- 3) 3D štampana muzička ploča
- 4) Mreža krvnih sudova
- 5) 3D print Yode (iz filmova „Zvezdani ratovi“)
- 6) Maska za iPhone
- 7) 3D štampa lobanje
- 8) Pištolj
- 9) 3D štampa automobila

3D štampa u medicini - priča o uspjehu

Polje u kojem je 3D štampa već dala revolucionarne rezultate je Bioprinting. Nakon što je doktor Anthony Atala, jedan od vodećih svjetskih stručnjaka u polju regenerativne medicine na svijetu, održao svoj čuveni govor na TEDx konferenciji o mogućnostima „štampanja“ ljudskog bubrega, svijet više nije isti. Doktor Atala započeo je konferenciju govoreći kako 80 odsto ljudi na listi čekanja za organe čeka na bubrege, a do kraja konfe-

rencije držao je u rukama bubrege napravljen u potpunosti putem 3D štampača koji je stajao na pozornici za vrijeme njegovog govora. Kraj konferencije praćen je gromoglasnim aplauzom, a 3D štampači su odjednom postali

nešto opipljivo. Još uvijek je 3D štampa preskupa za opštu upotrebu, ali sa padom cijena 3D štampača, budućnost ove tehnologije je zagarantovana.

Jedina 3D printing radnja na svijetu nalazi se na Menhetnu, gdje se za 22.000 hiljade dolara može kupiti 3D štampač

Velika prednost ove tehnologije je automatizacija procesa i činjenica da će organ moći da se proizvodi za svakog pacijenta posebno. Više neće biti dugačkih listi čekanja i mogućnosti da tijelo odbaci organ - zato što će 3D verzija savršeno odgovarati specifičnim potrebama i karakteristikama svakog pacijenta.

Iako se poslije ovih primjera čini kako je tehnologija 3D štampe pravo revolucionarno otkriće, ona nije ništa novo. Ona postoji od sredina 80-ih godina i većinom je korištena za stvaranje prototipa u raznim granama industrije.

Od dijelova za NASA shuttle do kostima za Iron Man-a

Tehnologija 3D štampe usavršena je do te mjere da se ne koristi više samo za stvaranje prototipa, već i dijelova za upotrebu, a dobar primjer za to je avio-industrija. Neki dijelovi za komercijalne avione već su napravljeni putem 3D štampača i pokazalo se da je ovaj način proizvodnje jednostavniji i jeftiniji od tradicionalne metode. NASA je takođe prepoznala potencijal ove tehnologije i mogućnosti za 3D štampanje hrane, alata ili čitavog shuttle-a za naredne misije astronauta.

Ni filmskoj industriji u Holivudu nije trebalo mnogo vremena da shvati prednosti ove tehnologije, tako da filmski studiji već godinama koriste 3D štampu za stvaranje dijelova filmskog seta i filmskih kostima. Kostim filmskog junaka Iron Man-a u potpunosti je napravljen putem tehnologije 3D štampanja. Ova tehnologija daje i jednostavan odgovor na pitanje koje ste sigurno barem jednom sebi postavili tokom gledanja nekog filma koji obiluje akcijskim scenama:

šta se dešava sa svim tim luksuznim autima, jahtama i zgradama koje eksplodiraju i nestaju u plamenu na našim malim ekranima? Kako je moguće da filmski studio ima toliko novca za bacanje? Odgovor je u 3D štampi. Postoji nekoliko kompanija širom svijeta koje su specijalizovane za dizajn filmskih rekvizita putem ove tehnologije.

Upotreba 3D tehnologije - moralno pitanje

Kao i mnoga druga velika otkrića, tehnologija 3D štampe ima i svoje negativne strane. Najvažnija od njih je činjenica da svaki proizvod postaje širokodostupan - odnosno svima koji imaju internet konekciju i 3D štampač. Velike etičke i moralne polemike izazvao je Cody Wilson, koji je napravio 3D verziju pištolja i postavio ju na internet. Iako je ovaj 3D nacrt veoma brzo skinut sa interneta, hiljade ljudi već je uspjelo doći do njega, tako da je svako od njih, uz pomoć 3D štampača mogao napraviti oružje u kućnoj radinosti.

Tehnologija 3D štampanja već izaziva i izazivaće mnoge polemike iz ovih i sličnih moralnih razloga, ali činjenica je da svijet ne može ostati ravnodušan pred ovako revolucionarnim mogućnostima koje ono pruža. Bilo da se radi o 3D štampi vašeg nerođenog fetusa ili o trodimenzionalnoj kopiji vašeg organa koji vam može spasiti život, mogućnosti su beskonačne. Na nama je da prihvatimo promjene koje ona donosi i da ih iskoristimo na najbolji mogući način.

PEPPER

robot koji 'čita' vaše emocije

PIŠE: STAŠA NIKODINOVIĆ

Upoznajte Pepper-a! Nevjerovatno je društven, maše rukama i oči mu sijaju u različitim bojama dok vam se obraća. On može da vas prepozna, razgovara sa vama i, što je najvažnije, reaguje na vaše emocije koje očitava pomoću svojih mnogobrojnih senzora. On se prilagođava vašem raspoloženju tako da će, ako se počnete smijati, Pepper znati da ste dobro raspoloženi, a ako se namršтите, da ste ljuti. Tada će vam vrlo vjerovatno ispričati vic ili pustiti vašu omiljenu pjesmu kako bi vas oraspoločio!

Pepper-ov tvorac je 'japanski Bill Gates', Masayoshi Son, pomalo ekscentričan biznismen i jedan od najbogatijih ljudi u Japanu, koji se nikada nije bojao pomicati granice i rizikovati. Son je želio da napravi robota koji će biti idući stepen u evoluciji humanoidnih robota. I u tome je uspio. Pepper se razlikuje od svojih prethodnika ne samo po svojoj sposobnosti 'čitanja' ljudskih emocija, već i zbog činjenice da nije toliko sofisticiran i skup kao što je, na primjer, slučaj sa Asimom, kompanije

"Honda". Ovaj robot je pronašao svoje mjesto samo na svečanim manifestacijama koje upriličuje „Honda“, ali ne i u porodičnim domovima.

Sa Pepper-om, budućnost počinje danas

Pepper je rezultat saradnje između japanske kompanije "SoftBank", na čijem čelu je Sono, i francuskog "Aldebaran Robotics"-a, koji dizajnira i proizvodi dijelove za humanoidne robote. Visok je samo 120 cm, nema noge i proizvodi blagi zujeći zvuk dok klizi po podu. Posebno su karakteristične njegove krupne, lutkaste oči i interaktivni ekran sličan tabletu, koji je pričvršćen za grudi. Peper ima poseban, 'emocionalni motor', kako ga nazivaju njegovi tvorci, i umjetnu inteligenciju na bazi virtuelnog servera koja mu služi za proučavanje gestova, izraza i tonova ljudskog govora.

Roboti ove vrste su veoma popularni u Japanu, ali nijedan od njih još uvijek nije ostvario veliki uspjeh na tržištu. Son i njegov tim smatraju da su stvorili nešto jedinstveno, zato što Pepper omogućava veoma personalizovanu interakciju, a director "Aldebaran"-a Bruno Maisonnier smatra da će Peper izazvati revoluciju u polju robotike koja nije zapamćena od pojave smarфона i PC-ja.

Otkada se pojavio, zujeći na pozornici press konferencije održane povodom njegove promocije u Tokiju, Pepper je označio svijet u kojem će roboti postati sastavni dio našeg svakodnevnog života. Iako on nije ni blizu onome što vidamo u filmovima naučne fantastike, u kojima roboti gotovo u potpunosti liče na ljude i imaju skoro sve ljudske osobine, upravo on je dokaz da će jednog dana ovakva vrsta mašina stvarno postojati i da taj dan dolazi uskoro.

Robot za čitavu porodicu

Analitičari se slažu da će se sve više povećavati proizvodnja robota namijenjenih za kućnu upotrebu, pogotovo u zemljama kao što je Japan, čije je stanovništvo prosječno sve starije. Pepper-ovi tvorcima smatraju da uloga robota budućnosti neće biti samo da se brinu o zdravlju starijih ljudi, već i da će direktno uticati na njihovo psihičko zdravlje, biti uz njih u svakodnevnom životu i uveseljavati ih.

Pepper će biti dostupan kupcima od 2015. godine za, prema mnogim stručnjacima, prilično nerealno nisku cijenu od 2.000 dolara. Planirano je da on bude prvenstveno 'porodični robot', koji će se družiti sa djecom i drugim članovima porodice. Do tada, "SoftBank" planira postaviti Pepper-a u nekoliko svojih prodavnica u Japanu, gdje će ne vratima dočekivati kupce.

KAKO SE PREDVIĐA RAZVOJ ROBOTA U SKORIJOJ BUDUĆNOSTI:

- 2018. - moći će da hodaju i imaće pokrete slične ljudskim (već smo blizu toga)
- 2022. - pokreti ruku i nogu će savršeno imitirati ljudske
- 2025. - zvuci električnog motora više neće pratiti pokrete robota
- 2033. - pojavljuju se prvi humanoidni roboti koji mogu voditi svakodnevne razgovore sa ljudima

Beats tehnologija savršenog zvuka

PIŠE: ANA PUVACIĆ BRATAŠEVEC

Profesionalne studijske slušalice podrazumijevaju neprikosnoven kvalitet i širok spektar funkcija, od ugrađenog mikrofona do bežičnog bluetooth-a. A, kada se na globalnom tržištu pojavi proizvod koji pored toga nudi i opcije prigušivanja zvuka i 20 sati bežičnog rada, te mjerač energije, onda se može reći da je napravljen iskorak u oblasti ove tehnologije.

Kada su Dr. Dre i Jimmy Lovine odlučili kreirati Beats slušalice, ovakvu vrhunsku tehnologiju su učinili dostupnom ne samo audio-inženjerima i muzičkim producentima, nego svim ljubiteljima muzike širom svijeta. Upakovan u moderan dizajn i otmjeno pakovanje, ovaj proizvod je momentalno eksplodirao, prvo u 'celebrity' kulturi, a potom preplavio svijet i postao pravi muzički 'must-have'.

Dr. Dre, rep zvijezda i majstor platinum produkcije, masovni uspjeh svojih slušalica sigurno duguje kolegama iz šou-biznisa, koji su mu rado pomagali u marketingu i produkt plasmanu po Holivudu. Ali, cilj ove ideje nije bio samo promocija personalnog Dr.

Dre brenda, nego istinska ljubav prema muzici i želja da se baš svim ljubiteljima njegovih hitova omogući kvalitet slušanja kristalno jasnog beat-a sa solidnim basom.

Prioritet je bio na tome da kvalitet reprodukcije bude jednak onom u muzičkom studiju. Nakon dvije godine rada na kreiranju slušalica po svojoj mjeri, Dr.

Dre je sa lovine-om, 2008. godine, predstavio Beats by Dr. Dre Studio, slušalice koje nude potpunu ljepotu superiornih muzičkih aranžmana. I to je ono što se može nazvati značajnim tehnološkim korakom u muzičkoj industriji.

U saradnji „Beats Electornics“-a sa HTC-om, 2012. su nastale i Beats Executive slušalice namijenjene poslovnim ljudima koji mnogo putuju, kao i Beats Pill bežični zvučnici. Integrirajući tehnologiju zagušivanja nepoželjnog zvuka i

eliminacije buke, kojima su se još samo „Bose“-ovi uređaji mogli pohvaliti, linija proizvoda Beats Studio momentalno je postala internacionalno najtraženija, kod svih prodavača audio-opreme na svijetu. A kada se, u

---

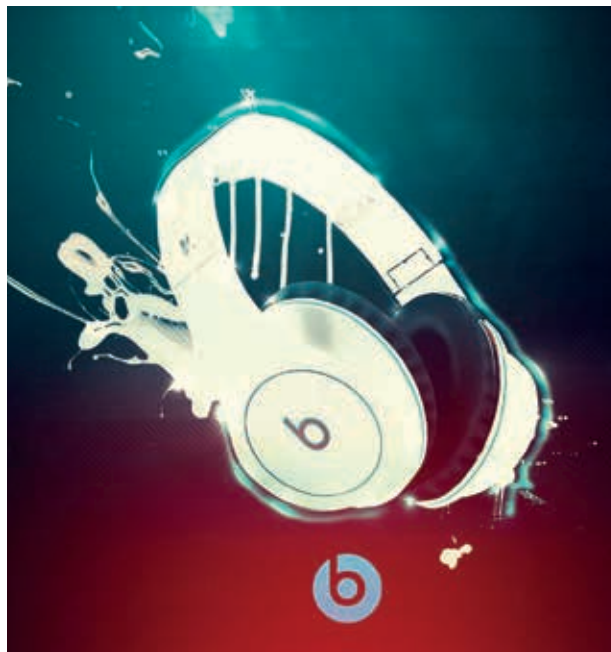
Dr. Dre je shvatio da ništa ne može učiniti po pitanju piraterije svojih pjesama, ali da zato može "spriječiti da doživljaj muzike koja se proizvodi sa tako mnogo truda, bude uništen zbog loših slušalica"

---

avgustu ove godine, „Apple“ odlučio da inkorporaciju „Beats Electronics“-a plati 3,2 milijarde dolara, Beats by Dr. Dre slušalice munjevito su dokrajčile osvajanje tržišta muzičke opreme, i pojam 'kvalitetan zvuk' konačno je reinstaliran. Od četiri linije proizvoda audio-uređaja, koji čine slušalice, zvučnici, slušalice-bubice i dodatna oprema, među najpopularnijima danas su Beats By Dr. Dre/Over-ear slušalice. Will.i.am ih koristi u svom studiju, a dizajnirane su da prenesu istu količinu emocija i snage koju je umjetnik zamislio kad je pisao numeru. U ponudi su Beats Pro i Beats Executive slušalice, kao i Beats Studio, ikona koja je nakon 100 prototipa dovedena do perfekcije.

Beats By Dr. Dre/On-ear slušalice u svojoj liniji sadrže Beats Wireless, slušalice bez kabla i sa kontrolom prebacivanja pjesama bez izvlačenja plejera. Beats Mixr su nakon hiljadu prototipa postale impresivan odgovor izazovu koji je David Guetta postavio Dr. Dre-u - da napravi najlakše, najglasnije, najizdržljivije slušalice ikada. Da zadovolji strast za modom i zvukom, Lady Gaga je sama dizajnirala slušalice za firmu svog kolege, i tako su nastale Heartbeats, glamurozne bijele bubice sa zlatno-metalnim šiljcima, jednako prestižnog zvuka i izgleda. Iako su to in-ear slušalice, kao i atletičarske Powerbeats, rađene za teren i trening, njihov se zvuk i dalje svrstava u premium kategoriju.

Za ono što je od Beats-a na tržištu dostupno kod nas, možemo reći da su to upravo oni globalno najtraženiji modeli. U svim m:tel-ovim poslovnicama možete izabrati između četiri najpopularnija modela, koji su cjenovno prilagođeni našem tržištu: od 199 KM za Beats urBeats 2TM In Ear slušalice, do 599 KM za model Beats Studio 2.0TM OVER Ear.

Beats Solo® HD On Ear slušalice, kao i zvučnik Beats Pill™, mogu se kupiti već za 399 KM. Uz intrigantan dizajn i frekvencijski raspon od 20 Hz do 20 kHz, žanr muzike i estetika su ono što nam Beats slušalice ostavljaju na izbor. A ono što obećavaju, to je vrhunska tehnologija koja savršen zvuk i autentičan doživljaj dostavlja svugdje i svima.

Web stranica zašto je važna?

PIŠE: ANA PUVAČIĆ BRATAŠEVEC

Ove godine, WWW će doživjeti jedinstven trenutak: od trenutnih 800 miliona, broj jedinstvenih web stranica na internetu će do 2015. dosegnuti punu milijardu. Tačno dvadeset godina je prošlo od kada je internet, sa tadašnjih 1.500 servera na svijetu, tek ušao u svoju prvu, pionirsku fazu. Značaj i broj web stranica od tada se iz godine u godinu povećava, prvenstveno radi potrebe čovjeka da, bez obzira na djelatnost, ostvari relevantno prisustvo na web-u. Danas, kada je broj korisnika interneta dosegao tri milijarde, vlasnici malih i velikih preduzeća i kompanija znaju da sačuvati i povećati profit na tržištu koje je promjenljivo i izrazito kompetitivno, bez interneta jednostavno nije moguće.

U slučaju da određena kompanija nema nikakvu web prezentaciju, njena kredibilnost se dovodi u pitanje. Po rezultatima „Nielsen Advertajzing“ istraživanja o globalnom povjerenju potrošača koje je sprovedeno na 28.000 ispitanika u 56 zemalja svijeta, njih 58 odsto vjeruje da će istinite informacije o proizvodu koji ih zanima naći na web stranici. Čak 50 odsto njih će imati puno povjerenje u sadržaj elektronske pošte na koju su pretplaćeni, a koja će ih dodatno informisati o željenim proizvodima i uslugama.

Web stranica ima ključnu ulogu u kreiranju brenda. Ona pruža informacije o poslovnom identitetu, i njen je sadržaj potrebno neprekidno graditi. Bilo da to rade putem PC-ja ili telefona, korisnici koji na internetu traže informacije o proizvodima koji ih zanimaju, svakodnevno podižu lične kriterije o tome kako jedna web stranica treba da izgleda.

Prvobitni faktor efikasne web stranice predstavlja optimizacija web sajta (eng. Search engine optimization - SEO). Kritično

je važno za svakog ko želi biti vidljiv na internetu, da sprovede ovaj značajan niz strategija usmjerenih ka podizanju posjećenosti stranice. Takav proces služi povećanju ranga na rezultatima pretrage putem ciljanih ključnih riječi, i što se web stranica bolje pozicionira, to će imati i veći broj 'organskih', besplatnih posjeta.

Drugi element koji mora da sadrži dobra web stranica, jeste brzina. Sajt mora da se 'podigne' brzo, bez obzira na uređaj koji se koristi. Sve više ljudi većinu svojih internet aktivnosti obavlja

putem pametnih telefona, pa je neophodno imati odgovarajuće verzije web stranica i za ovakve uređaje. Brzina je nešto što korisnici uoče tek onda kada nedostaje i ona mora biti besprijekorna.

Treći faktor predstavlja vizuelni prikaz, i kako je on do određene mjere predmet subjektivne procjene korisnika, nikada se ne može garantovati da će određeni dizajn zadovoljiti baš svaki ukus. Boje su ovdje svakako ono što komunicira sopstvenim jezikom, i tačno se zna koji je podsvjesni uticaj boja i fotografija na korisnike web stranice.

Četvrti aspekt dobre web stranice, te ono što se svakako mora učiniti je da se internet stranica koncipira sa jasnim vizuelnim identitetom. Potrebno je da se ustanovi idealna dužina svake strane, da bi se postigla lakoća navigacije.

Peti element čini integracija različitih sadržaja kao što su audio i video,

razni linkovi, bogati medija-sadržaji te informacije u menijima kao što su kontakti, adrese, vrijeme i lokacije. Šesti element koji je od posebne važnosti čini tekst, kao sadržaj koji uvijek zavisi od vrste stranice, njene namjene, te ciljne grupe. Određeni ton i način na koji web stranica idejno komunicira o proizvodima i uslugama, specifičan je segment brenda i glas kojim taj brend govori.

Misliti lokalno, a djelovati globalno

Lični asistenti - Cortana, Siri ili Google now?

PIŠE: MILICA STOJAKOVIĆ

U posljednje vrijeme, među zaljubljenicima u pametne telefone veoma su popularne aplikacije - lični asistenti, koji olakšavaju upravljanje telefonom i to uz pomoć glasovnih komandi. Na tržištu postoje tri različite verzije ovih asistenata i svakodnevno se vodi polemika koji je zaista najbolji: Cortana, Siri ili Google now?

Lični asistenti Siri i Google već određeno vrijeme uveliko koriste vlasnici telefona sa Android i iOS operativnim sistemima, a ozbiljna konkurencija stiže u obliku Cortana asistenta za telefone koji rade na Windows Phone 8.1 OS.

Prva aplikacija ove vrste koja je predstavljena na tržištu bila je Siri, zatim je došao Google now, a u aprilu ove godine predstavljena je „Microsoft“-ova beta verzija Cortana. Ako se dvoumite koju od ovih aplikacija bi trebalo da koristite, mi ćemo vam pokušati olakšati izbor.

Siri i Google now su u blagoj prednosti ispred Cortana kad je u pitanju broj njihovih korisnika, što uopšte ne čudi, jer je Cortana još uvijek u svojoj beta verziji.

Svaki od ova tri asistenta radi po principu raspoznavanja riječi kad pričate u njega, svaki od njih vaše riječi zatim pretvara u pitanje i šalje ih web servisu, a zatim vam kaže ili pokaže odgovor. Prema dosadašnjim saznanjima, od asistenta Cortana se očekuje da uveliko prestigne

konkurente, a to se može zaključiti kroz nekoliko jednostavnih uporedbi.

Siri i Cortana, prema mnogim sajtovima koji se bave tehnologijom, razlikuju se od Google now asistenta jer na neki način imaju 'ličnost' i odgovaraju čak i na najbanalnija pitanja poput onog „Voliš li me?“ ili „Kako si?“. S druge strane, za razliku od Google now, asistenti Siri i Cortana vas ne slušaju sve vrijeme čekajući da unesete komandu. Umjesto toga, potrebno je koristiti hardversko dugme da ih aktivirate. Slušanje kod Google now možete da isključite s obzirom da je ono po 'difoltu' uključeno, ali bez toga je servis manje koristan.

Cortana posjeduje obavještenja o kontaktu ili događaju: na primjer, kad vas nazove sestra na dan svog rođendana, vaš asistent će vas prije nego što se javite podsjetiti da joj čestitate rođendan, dok Siri i Google now nemaju tu opciju.

Nedostatak Google now asistenta jeste i taj što muziku prema žanru i izvođaču možete birati samo ako platite, dok je kod druga dva asistenta ta mogućnost besplatna. Integracija aplikacija, podešavanje ličnih afiniteta, dnevni zbir informacija koje bi vama bile zanimljive, kao i obavještenja o saobraćaju su moguće kod Cortana i Google now asistenta dok ih Siri ne podržava. Ono što asistenta Cortana čini posebnom u odnosu na druga dva asistenta je činjenica da je njena pozadina nastala na osnovu istoimene junakinje iz video-igrice „Halo: Combat Evolved“.

Kad su u pitanju mogućnosti koje pružaju sva tri ova lična asistenta, tu su svakako internet pretraživač, vremenska prognoza, kalendar, planer i uputstva.

Sudeći po svemu što smo naveli, Cortana kombinuje najbolje od dvije konkurentske aplikacije, te su šanse da ih pretekne na tržištu poprilično realne.

**Svaki od ova tri
asistenta radi po principu
raspoznavanja riječi
kad pričate u njega**

BREND OVI KOJIMA VJERUJEMO

Samsung Galaxy Alpha

PRIPREMIO: SAVO DRAKULIĆ

„Samsung“-ov novi Galaxy Alpha Android, na najbolji način pokazuje visokokvalitetni dizajn i vrhunski kvalitet smartfona ove južnokorejske kompanije. Sa fokusom na elegantnu estetiku i kompaktnu konstrukciju, „Samsung“ je primijenio novi pristup u dizajnu ovog uređaja. Stvoren da pomogne korisnicima da iskažu svoj jedinstven stil, prefinjeni Galaxy Alpha ima sofisticirani dizajn sa metalnim okvirom, elegantno zaobljene uglove i poleđinu koja je meka na dodir. Sa manje od 7 mm debljine, Galaxy Alpha jedan je od najtanjih Galaxy uređaja svih vremena, a njegova konstrukcija i mala težina pružaju korisnicima udoban osećaj u ruci i odličnu kontrolu uređaja.

Alpha smartfon najmanji je u liniji Samsungovih Galaxy telefona, stoga je odličan za one koji žele nešto manji, odlično dizajnirani smartfon, u koji je upakovano baš sve što nudi posljedni 'krik' tehnologije. Galaxy Alpha teži svega 114 grama, a manja veličina ovog smartfona u odnosu na većinu androida pete generacije, čini ga lakšim za upotrebu i držanje.

Galaxy Alpha posjeduje zadnju kameru od 12 MP i prednju od 2,1 MP. Displej ovog modela ima veoma dobre kontraste boja i široke uglove gledanja, te izrazito visoku rezoluciju od 312 piksela, što znači da je odličan za čitanje teksta i gledanje fotografija.

Iako mu je baterija nešto manja od drugih „Samsung“-ovih modela, može izdržati jedan dan solidnog korištenja sa slušanjem muzike i korištenjem aplikacija. Uprkos tankom i laganom dizajnu, Galaxy Alpha ima moćan

hardver i funkcije kakve korisnici očekuju od Galaxy mobilnog uređaja. Uređaj poseduje izuzetan HD Super AMOLED displej od 4.7 inča, kao i naprednu kameru HDR za snimanje i fotografisanje bez premca. Galaxy Alpha dolazi sa inovativnim i popularnim funkcijama kao što su Ultra-Power Saving Mode, S Health, Finger Print Scanner, Private Mode i povezivanje sa najnovijim nosivim uređajima Samsung Gear Fit, Gear Live i Gear 2.

Sve informacije o ponudi potražite na m:tel prodajnom mjestu ili na www.mtel.ba

Otkrijte LG G3 telefon

Razvijen na osnovu povratnih informacija potrošača

PRIPREMIO: SAVO DRAKULIĆ

Ovaj model je predstavljen na tržištu početkom ove godine, ali još uvijek plijeni pažnju kako korisnika tako i tehnoloških stručnjaka.

Dokaz za to je i nedavno osvojena nagrada 'Evropski napredni telefon' (European Advanced Smartphone) za 2014-2015. godinu, na ovogodišnjoj dodjeli nagrada EISA.

Organizacija EISA okuplja 50 medija koji se bave područjima tehnologije slike i zvuka iz 20 evropskih zemalja.

Simple is the New Smart

Nagrade EISA dodjeljuju se svake godine novim komercijalnim audio i video proizvodima, koji utjelovljuju najbolju kombinaciju napredne tehnologije, dizajna, ergonomije i vrijednosti za novac, i to u šest kategorija: Audio, Video, Home Theater, Photography, In-car Electronics i Mobile Devices.

Pored toga što nudi najsavremeniju tehnologiju, niz praktičnih funkcija i neprevaziđeni dizajn, LG G3 dokazuje da revolucionarni koncept kompanije LG, 'Jednostavno je novo pametno' (engl. 'Simple is the New Smart') pomjera granice u svijetu mobilnih uređaja.

Hvaljeni LG G3 predstavlja presedan kao uređaj razvijen primarno na temelju povratnih informacija potrošača. Njegov nevjerovatni Quad HD ekran i OIS+ kamera od 13 MP sa laserskim automatskim izoštravanjem i detektorom lica, kreirani su kako bi brzo i jednostavno sačuvali i prikazali posebne trenutke.

Prednju kameru od 2.1 MP odlikuju veći senzor slike i širi otvor koji propušta više svjetlosti. Ovaj uređaj je idealan za pravljenje 'selfie' fotografija, zahvaljujući opciji koja prepoznaje pokrete, te u momentu kada želi da se fotografiše, korisnik treba samo da formira šaku u pesnicu, a G3 će u roku od tri sekunde napraviti fotografiju.

Ovaj vrhunski uređaj odlikuju i baterija izuzetno dugog životnog vijeka, kao i procesor Qualcomm Snapdragon 801 i RAM memorija od 2 GB ili 3 GB. Vlastiti softver ovog uređaja uključuje inovacije kao što su Smart Keyboard, Smart Notice i Knock Code™, za jednostavno praktično, pametno i sigurno korisničko iskustvo.

Sve informacije o ponudi potražite na m:tel prodajnom mjestu ili na www.mtel.ba

SVJETSKI DOGAĐAJI

Globalni stejdž inovacije

Svakog januara, Las Vegas se pretvara u središte dešavanja tehnološke industrije, a njegov najveći konferencijski centar postaje globalni stejdž inovacije

PIŠE: ANA PUVAČIĆ BRATAŠEVEC

"Mi smo šampioni inovacije sadašnjosti. Mi znamo kako stići do budućnosti!", širom svijeta ovim se riječima oglašava asocijacija CEA (Consumer Electronics Association), najavljujući još jedan tehnološki spektakl. To je Las Vegas, i to je Amerika, i tu se zna šta znači svjetski poznat show. Sa ovog sajma, koji nazivaju i "globalna pozornica potrošačke tehnologije", u svijet ode 18.000 medijskih objava o prototipima, proizvodima i uslugama koje nam danas nude proizvođači, kompanije, edukativne institucije i državne agencije.

Već 90 godina, CEA gradi svoj autoritet u industriji potrošačke elektronike, a od 1967. godine, kada je njen prvi CES sajam otvorio Bob Galvin, predsjednik kompanije „Motorola“, ova asocijacija se izgradila u giganta potrošačke tehnologije. Danas, glavnu riječ industrije vodi i „Intel“, čiji je CEO Brian Krzanich ove godine otvorio sajam. U uvodnom govoru, on je najavio nove trendove, a kao najrevolucionarniju tehnološku tekovinu izdvojio je wearables - elektronske uređaje koji nude i dodatne funkcije. Pored narukvica, koje korisniku omogućavaju

da nadgleda efikasnost fitness treninga, ove su godine najviše promovisane i naočare koje na staklima projektuju informacije o lokaciji i vremenu, te masažeri koji rade u ritmu muzike s korisnikovog androida. Krzanich je prezentovao i najnovije „Intel“-ove proizvode, slušalice sa digitalnim glasovnim asistentom Jarvisom, zatim nove hibride tableta i notebook-a te „Intel“-ov dvosistemski Android/Windows procesor.

Najveću medijsku pažnju na sajmu je dobio prvi zakrivljeni TV-ekran, „Samsung“-ov UHD 4KTV. Ove je godine

baš svaki proizvođač imao model visoke 4K rezolucije, a „Panasonic“ TV je nadmašio očekivanja sa ogromnim 85-inčnim ekranom od čak 8K. „Sony“ se takođe takmičio u kategoriji novih tehnologija, i dobio nagradu za dugoočekivani vodootporni telefon, smartphone Xperia Z1 Compact sa OS Androidom 4.3 Jelly Bean.

Opremljenog ovom istom platformom, „Huawei“ je prezentovao svog Ascend Mate 24G, koji je oplemenio vlastitim Huawei Emotion 2.0 ekranom. Pored softverske superiornosti, „Huawei“ u vrh CESovih prezentacija stavlja i hardver, vrlo potentni 1.6 GHz quad-core procesor sa 2 GB

Ono što je dalo nagovještaj u kojem to smjeru danas ide tehnologija, bio je „Eureka park“, sajamsko odjeljenje namijenjeno startapima.

To su male i mlade firme koje tek tragaju za poslovnim modelima i investitorima, a činjenica da su ove godine za svoje odjeljenje dobili tri puta više prostora nego prošle, govori o tendenciji potrošačke industrije da se fokusira na hrabrije i inovativnije tehnologije. Dok dugovječne kompanije prkose savremenim trendovima povlačenja PC-jeva sa tržišta, i nastavljaju da ulažu u nove generacije personalnih kompjutera, kao što to uspješno radi tehnološki gigant „Le-

Ono što je dalo nagovještaj u kojem to smjeru danas ide tehnologija, bio je „Eureka park“, sajamsko odjeljenje namijenjeno startapima.

RAM-a i 16 GB memorije. Od pametnih telefona izdvojili su se i „Samsung“, te „Alcatel“, elegantni tanki (7.9mm) OneTouch Idol X+, i Alcatel OneTouch Hero. Telefon OI-decomm se istakao novom LiFi tehnologijom prenosa podataka pulsirajućim svjetlom.

‘Zakrivljeno i prenosno’ bili su najzanimljiviji trendovi sajma, a oba epiteta je ujediniio „LG“ G Flex, 6-inčni zakrivljeni tablet sa baterijom koja je takođe zakrivljena.

novo“, mali i mladi startapi su tu da ponovo preispituju trendove, i eksperimentišu sa drugačijim rješenjima za potrebe korisnika.

Dobitnici nagrada bili su i, kako se i očekivalo, „Oculus Rift“ za svoju Crystal Cove kacigu za virtuelnu realnost, „Dish Virtual Joey“ za najbolji video-proizvod, „Clearview Clio“ za najbolji audio-proizvod, te „Sony Playstation Now“ za najbolji softver i „HARMAN International“ za Aha smartphone platformu za iOS i Android.

Kako to i priliči sajmovima koji slave inovacije, na CES-u su nagrađeni i produkti koji ne predstavljaju značajna tehnološka rješenja, ali su ipak izazvali mnogo pažnje ljudi kojima je tehnologija strast ili hobi. Tako su zaljubljenici u 3D štampu konačno dobili praktičan i lako upotrebljiv minijaturni, ručni ConCon 3D printer, kojim uz malo ulaganja u opremu i materijal, mogu da samostalno proizvode jednostavnije, ali vrlo interesantne predmete.

Po mišljenju anketiranih izlagača na CES-u, od kojih se 94 odsto izjasnilo zadovoljnim, sajam u Las Vegasu će

januara 2015. ponovo biti najzabavnije mjesto za najzobiljnije poslove.

Od januara do januara, asocijacija CEA svakog mjeseca nudi i CES Unveiled, tehnološki relevantne događaje koji se organizuju po svjetskim metropolama, a ove godine će se među lokacijama naći i Šangaj i Varšava.

Kao i CEA-ini sajmovi, ovi događaji služe promociji potrošačke tehnologije, građenju poslovne mreže između novih inovatora i novih tržišta, te podizanju globalne svijesti o značaju tehnologije u životima svih nas.

PRIČA O USPJEHU

Hawking

- šta pokreće nepokretnog genija

“Gospodar univerzuma” današnjice, najpoznatiji svjetski naučnik Stiven Hoking, već decenijama izučava kozmologiju. Nepokretan i skoro nijem, o tajnama kosmosa nam piše i priča uz pomoć “Intel”-ovog sintisajzera govora i nezamjenjive, visoke tehnologije.

PIŠE: ANA PUVAČIĆ BRATAŠEVEC

Od kada se rodio u Oksfordu 1942. pa do danas, genijalnost Stivena Hokinga inspirativno djeluje na ljude oko njega. Kao dječak u poslijeratnom Londonu, rastao je obasipan pažnjom roditelja, u sednjoj St. Albans školi, uživao je naklonost učitelja koji su njegov talenat srdačno stimulisali.

Kao brilijantni oksfordski student, sa samo 1.000 sati učenja, za tri godine je savladao gradivo i sa najvišim stepenom zasluga ostvario uslov za upis na Kembridž.

Ugled među kolegama sticao je superiornošću u razgovorima na temu fizike i kozmologije, te radovima na teorijama koje su već tada pomjerale granice. Na životni put u nauci Hoking je, kako sam kaže, ‘kročio s pogledom uperenim ka zvijezdama’, i tada nije

mogao ni pretpostaviti da bi ga na tom putu išta uspjelo usporiti.

Kada je došao kući za Božić u London 1963, Hoking je prvi put osjetio smetnje u kretanju i motorici. Nakon pregleda, ovom mladom, perspektivnom naučniku ustanovljena je Lu Gerigova bolest, za koju je saznao da je neizlječiva, i da parališe sve osim uma. Iako je tada zapao u depresiju i prestao da radi, nije prošlo ni nekoliko mjeseci kada ga je nadvladala potreba da nastavi sa naučnim istraživanjima. Dvije

godine nakon što su mu doktori predvidjeli da će samo još dvije godine da živi, on je ‘prošetao do oltara’ sa Jane Wilde i s njom ubrzo dobio sina Roberta. Odbijajući štaku, nastavio je redovno ići na predavanja u Londonu, završio

---

Na životni put u nauci kročio s pogledom uperenim ka zvijezdama

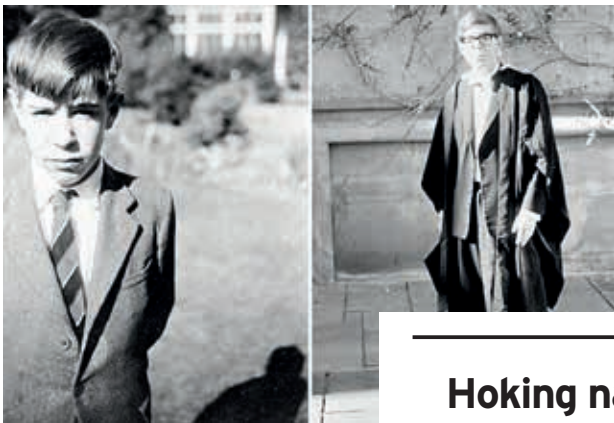
---

je doktorat i počeo intenzivno da radi na Ajnštajnovoj teoriji relativiteta, dinamici crnih rupa i teoriji Velikog praska.

Godine 1968, Hoking na Kembridžu objavljuje revolucionarni rad o radijaciji gravitacije i širenju univerzuma. U kišnom Londonu radi uspješno, ali živi teško i bori se sa sve lošijim zdravstvenim stanjem.

U isto to vrijeme, na drugom kraju svijeta, u sunčanoj Kaliforniji, mladi tim tehnologa, Gordon Moore i Robert Noyce, osnivaju „Intel“ i proizvode prvi 64-bitni statički RAM. Tehnologija kao nauka se tada počinje razvijati sumanutom brzinom, a svijet elektronike počinje da mijenja način života ljudi.

Hoking na Kembridžu objavljuje revolucionarni rad o radijaciji gravitacije

Do kraja 90-ih, Hokingova bolest napreduje, njegova ga žena već dva puta spasava da mu doktori ne isključe aparate. Do 1997, „Intel“

već postaje gigant, multinacionalna korporacija koja u maju te godine na „Super Bowl“-u, najgledanijem sportskom događaju u Americi, svečano najavljuje izlazak prvog Intel Pentium II, 32-bitnog procesora šeste generacije. Za svoj 71. rođendan, Hoking, tad već najslavniji svjetski naučnik, od „Intel“-ovog tima dobija poseban poklon - Intel® kompjuter LenovoThinkPad X220 Tablet. Bilo je to prvo praktično rješenje problema Hokingove otežane komunikacije, koje je i njemu, i svima koji prate njegov rad, dalo novu nadu, novu moć i novu mogućnost progresa.

Ovaj kompjuter, sintisajzer govora, sastoji se iz ekrana koji je zakačen na Hokingova kolica, i na kojem on vidi Words Plus Inc.-ovu tastaturu. Da bi izabrao slovo, sve što mora da uradi je da pokrene mišić pored oka.

Sa ruba njegovih naočara, infracrveno svjetlo koje je upereno u lice registruje pokret, i šalje signal kompjuteru da je Hoking izabrao slovo. Putem softvera EZ Keys, kompjuter tad izvršava komandu klikanja na znakove na

tastaturi. Za svaku riječ Hokingu treba oko minut, a registrovane rečenice kompjuter potom komunicira putem sintisajzera govora. Na ovaj način, Hoking danas može ne samo da piše, nego i da govori, a trenutno, „Intel“ za Hokinga izrađuje moderniji sistem koji će prepoznavati i pokrete ustima, te tako ubrzati cijeli proces i za deset puta.

Predstavljena na CES-u, sajmu potrošačke tehnologije u Las Vegasu, „Intel“-ova tehnologija sintisajzera govora nastavlja da se razvija u pravcu dobrobiti za cijelo čovječanstvo. Uz njihovu pomoć, Stiven Hoking nastavlja da pobjeđuje svoju bolest i držeći predavanja po cijelom svijetu, piše i govori o tajnama kosmosa.

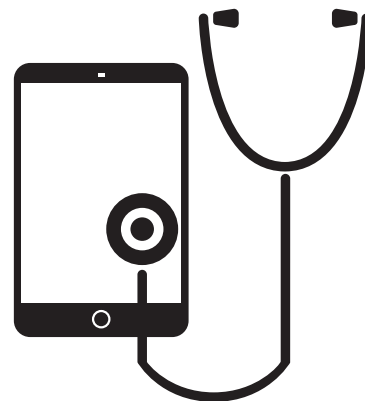

FOTO: AP PHOTO/LETTERIS PITARAKIS

TESTIRAMO

HUAWEI Ascend P7

PIŠE: NEMANJA KRECELJ

Kompanija „Huawei“ će pamtiti 2014. godinu kao godinu kada su lansirali na tržište do sada njihov najbolji pametni telefon. Riječ je naravno o Huawei Ascend P7, uređaju koji bez problema može da stane na crtu s trenutno najboljim pametnim telefonima dostupnim na tržištu, poput Samsung Galaxy S5, iPhone 5, HTC M8, Sony Xperia Z2 i sličnim.

U našu redakciju je stigao u elegantnom crnom pakovanju, sa svom pratećom opremom i detaljnim uputstvom za upotrebu. Poznavajući njegove detaljne hardverske specifikacije, testiranju smo pristupili sa polazne tačke da konkurenti imaju nešto jače performanse na papiru. Ali, nakon testiranja, možemo vas uvjeriti da je Huawei Ascend P7 spreman da odgovori na sve vaše zahtjeve i potrebe. Bez kaskanja.

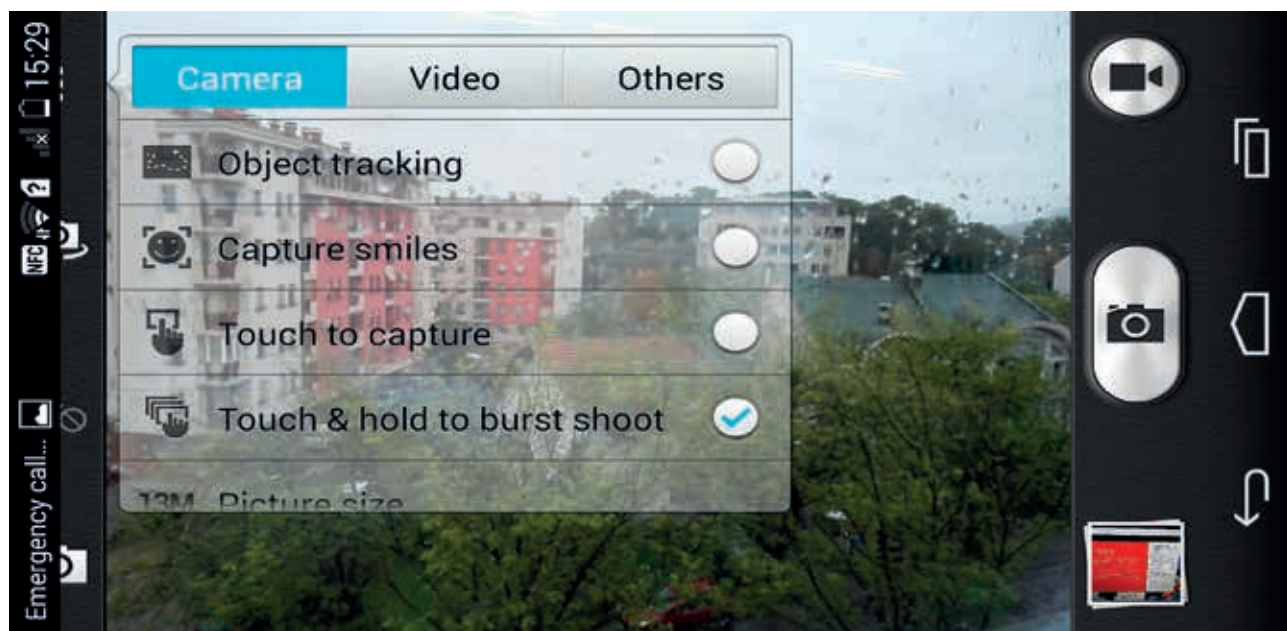
Nama se dopao i vizuelno. Dizajn ovog uređaja se bez problema može svrstati u grupu najbolje dizajniranih telefona. Veoma tanak telefon od svega 6,5 mm, sa fenomenalnim srebrnim dizajnom kućišta, koje podsjeća na „Apple“-ove proizvode, daje ovom telefonu posebnu eleganciju koja će privući i korisnike koji od telefona očekuju i više od toga da bude samo sredstvo za komuniciranje. Oni žele svakodnevnog saradnika, statusni simbol. Huawei Ascend P7 to može biti. Veliki plus ovog modela je njegov ekran od pet inča, koji se proteže uz same ivice lijeve i desne strane telefona. Tipke se nalaze sa desne strane telefona (pojačavanje/smanjivanje zvuka, tipka za paljenje/gašenje), kao i uture za SIM i memorijsku karticu.

Kada je u pitanju rad na Huawei Ascend P7 telefonu, iskustvo je odlično. Ovaj model radi na Androidu 4.4.2. i može se primijetiti kako su se u „Huawei“-ju potrudili prilikom dizajniranja vlastitih ikonica i menija, koje na prvu dosta podsjećaju na iOS. Ikonice su malo različite u odnosu na prethodne modele, kao i kod ostalih android telefona, prilagođavanje će se u početku činiti malo teže, ali u praksi je jako jednostavno, dovoljno je par sati rada na ovom telefonu da se prilagodite i vi njemu, ali i on vama.

Brzina uređaja tokom testiranja, na čak preko 15 otvorenih aplikacija u pozadini, bila je uvijek odlična, sa malim, zanemarljivim usporenjima, koje korisnici neće ni primijetiti. Tako da se, našim testiranjem, ovaj model pokazao kao realna konkurencija ostalim poznatim android telefonima sa četverojezgarim procesorom od 1.8 GHz sa 2 GB radne memorije.

Vaš može biti, ukoliko ste korisnik usluga kompanije m:tel, po cijeni od samo 1KM u Moj Mix 60 tarifi.

M:AGAZIN ISTRAŽUJE

Trendovi u svijetu telekomunikacija

PIŠE: BRANKICA STOJANOVIĆ

Svi smo veoma dobro svjesni ultrabrzog razvoja tehnologije, koja postaje neodvojiva od naših života, a među njima zasigurno centralno mjesto zauzimaju telekomunikacije, jer pojavom mobilnih telefona dostupnost skoro svake osobe na planeti se više ne dovodi u pitanje.

Ipak, i telekomunikacije zavise od tržišta i stalne borbe za kupce usluga, odnosno korisnike, te se svakojakim novotarijama trude izboriti sa konkurencijom.

Najbolji, odnosno najsigurniji način da se uopšteno sagleda trenutna situacija i trendovi koji vladaju na polju komunikacija, pružaju brojke koje, ako je suditi po onoj poznatoj, nikada ne lažu.

Tačka zasićenja broja pretplatnika

Postoji skoro sedam milijardi mobilnih pretplatnika u svijetu, po procjenama Međunarodne unije za telekomunikacije iz maja 2014. godine, što je ekvivalent za 95,5 procenata svjetske populacije.

Riječ je o dodatnih milijardu mobilnih pretplatnika tri godine, ali se taj rast usporava. Tako je u 2011. bilo 5,9 milijardi pretplatnika, 2012. godine 6,2 milijarde, prošle godine 6,7 milijarde, da bi ove godine došli do brojke od 6,9 milijardi.

Riječ je o tome da broj mobilnih pretplatnika u razvijanom svijetu ubrzano dostiže tačku zasićenja, što se jasno vidi po 1,5 milijardi pretplatnika u razvijenim zemljama, a ta cifra je veoma slična onoj iz 2013. godine. Sa probijem mobilnih telefona na tržište sa 120,8 procenata, već postoji više od jedne pretplate po osobi u razvijenim zemljama, što sa druge strane ostavlja veoma malo prostora za rast.

Rast tržišta zemalja u razvoju

Sasvim očekivano, rast tržišta je vođen potražnjom zemalja u razvoju, na čelu sa brzom adaptacijom mobilnih telefona u Kini i Indiji, najmnogoljudnijih nacija u svijetu.

mobilnih pretplatnika u svijetu početkom 2014. godine, što je šest procenata više nego prošle godine. Ipak, postoji 'samo' oko 4,5 milijardi korisnika mobilnih telefona, jer mnogo ljudi ima više pretplata za različite uređaje.

Istraživanja predviđaju da će broj mobilnih pretplatnika dostići 7,5 milijardi do kraja ove, i jednu milijardu više do kraja 2016. godine.

Mobilni internet u glavnoj ulozi

Kada je u pitanju 'nadmoć', istok je nešto bolji, pa više od polovine mobilnih pretplatnika u svijetu dolaze iz azijsko-pacifičkog regiona. Preciznije, sa 3,6 milijardi pret-

Mobilni pretplatnici nadmašuju broj fiksnih linija u odnosu koji iznosi čak 7:1, pa i više u zemljama u razvoju.

Trenutno govorimo o 5,4 milijardi mobilnih pretplatnika u zemljama u razvoju, što čini čak 78 procenata pretplata u svijetu, u poređenju sa 5,2 milijarde u 2013. godini. Proboj mobilne telefonije u tim zemljama je sada 90,2 odsto, što i dalje ostavlja potencijalni prostor za rast, a posebno u Africi, koja ima najniži proboj mobilne telefonije, koji iznosi 69,3 procenata.

Važno je imati na umu da broj pretplatnika mobilne telefonije nije isti kao i broj njenih korisnika. Po ovogodišnjim rezultatima procjenjuje se da je bilo 6,7 milijardi

pretplata, Azija i Pacifik čine 52,1 procenata ukupnog globalnog broja. Štaviše, očekuje se i rast, te se procjenjuje da će udio Azije i Pacifika u broju mobilnih pretplatnika

biti 54,3 procenata u 2016. godini. Neka predviđanja govore i da će do 2016. godine Afrika i Bliski istok prestići Evropu, kao drugi po veličini region kada se govori o mobilnim pretplatnicima.

Mobilni pretplatnici nadmašuju broj fiksnih linija u odnosu koji iznosi čak 7:1, pa i više u zemljama u razvoju. Sa ovakvim statistikama, lako je vidjeti zašto stručnjaci predviđaju da će upotreba mobilnog interneta prestići

korišćenje interneta bazirano na PC-jevima. To će se desiti brže u zemljama u razvoju, a u Kini i još nekim zemljama se već dešava. U razvijenim zemljama stvari se kreću nešto sporije, a predviđa se da upotreba mobilnog interneta neće stići korišćenje PC-ja za web do 2015. godine. Ipak, bez obzira na vrijeme, neminovnost je da je mobilna internet strategija daleko važnija od PC internet strategija, posebno na dugoročnom planu.

Najveća tržišta - klub 100 miliona

U svijetu ima 14 zemalja sa preko 100 miliona mobilnih pretplatnika, u rasponu od Kine sa 1,2 milijarde do Meksika sa 102,7 miliona. Najnoviji članovi "kluba 100 miliona" su Vijetnam, Bangladeš, Filipini i Meksiko, a još nekoliko zemalja, kao što su Iran i Egipat, 'kucaju na vrata' kako bi se pridružili ovoj grupaciji. Koliko je uticaj ovog 'kluba' na tržište, jasno ilustruje podatak da tih 14 zemalja čine više od 61 procenta ukupnih svjetskih mobilnih pretplatnika, a 29 procenta korisnika mobilnih telefona u svijetu živi u Indiji i Kini.

Kineski brendovi na čvrstim pozicijama

Kakvi su trenutni trendovi i kakvi nam stižu, govori i podatak da je 2013. prva godina da je prodaja pametnih telefona nadmašila 'obične' mobilne telefone. Međutim, mnogo više ljudi još uvijek koristi obični telefon nego smartfon. Ipak, očekuje se pojačana prodaja smartfona, a posebno onih jeftinijih, i to već tokom ove godine.

Ono što je zanimljivo je da je u prošloj godini, među top 10 proizvođača mobilnih telefona polovina bila iz Kine, a to su „ZTE“, „Huawei“, „TCL“, „Lenovo“ i „Yulong“. Takođe, dva od pet najboljih smartfona su kineske marke - „Huawei“ i „Lenovo“.

Zvijezda ove liste, kao i u 2012. godini je „Samsung“. Te marke je jedan od četiri prodata telefona tokom prošle godine, a jedan od svaka od tri prodata smartfona je takođe „Samsung“-ov.

Raskorak reklama i činjenica

Mediji teže da uvećaju važnost pametnih telefona i to posebno kada je u pitanju „Apple“. Prije nego što vas medijska halabuka hipnotiše fokusirajući se marketinški da vas ubijedi da planirani budžet usmjerite ka smartfonima ili iOS platformi isključivo, treba znati neke stvari.

Iako su pametni telefoni prodajom nadmašili obične mobilne telefone, ne radi se o velikoj razlici, a ni to nije uvijek bio slučaj po svim osnovama. U 2013. godini, 56 odsto slušalica nisu bile za smartfone. U 2012. ta brojka je bila čak i manja. Takođe, treba imati u vidu da su ugovori za mobilne telefone uglavnom na 18 mjeseci ili dvije

godine, a mnogi ljudi su zadržavali svoje telefone mnogo duže od tog perioda, te će proći još dosta vremena prije nego što broj smartfona u upotrebi nadmaši 'nepametne' mobilne telefone.

Dalje, velika većina prodatih slušalica uopšte nisu za „Apple“, tačnije 92 odsto slušalica prodatih tokom 2013. i 2012. godine, nisu bili „Apple“-ove, a u 2011. godini čak 94 odsto.

Faktor nepredvidivosti u strategiji

Nepredvidivost na smartfon tržištu je još jedna od stavki na koju treba obratiti pažnju. Prije samo tri godine, „Nokia“ i „BlackBerry“ su bila dva proizvođača smartfona, koja su dijelila čak 50 procenta tržišta pametnih telefona, u 2012. godini su činili 10 odsto, a u 2013. nisu bili čak ni u prvih pet. U prošloj godini „Samsung“ i „Apple“ podijelili su 46 odsto tržišta, ali s obzirom na navedeno, može li iko biti siguran da će to tako ostati u 2015. ili u 2016. godini. Ovo je upravo poruka onima koji nisu obični korisnici, već su u neku ruku u industriji, da ozbiljno razmisle da li je ispravna strategija koja zavisi samo od nastavka dominacije „Samsunga“ i „Apple“-a, ili je bolje okrenuti se mobilnom internetu i sistemu poruka.

Na početku 2014. godine bilo je 6,7 milijardi mobilnih pretplatnika u svijetu, od kojih 28 odsto koristi pametne telefone. Zato je preporučljivo da se pobrinete da vaša strategija uključuje onu većinu koja, u stvari, ne posjeduje smartfon.

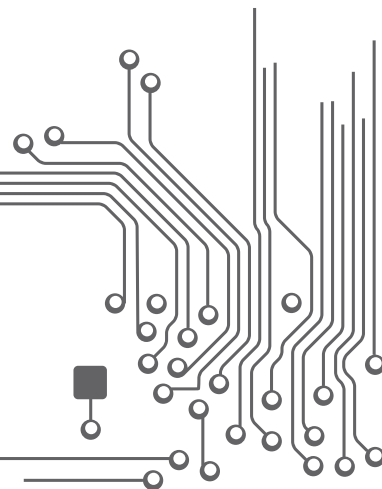
Uvjerljiva dominacija Androida

Kada su operativni sistemi u pitanju, Android dominira u 2013. godini prodajom novih pametnih telefona, a prognoze govore da će ostati tako bar do 2017. godine. Preciznije, tokom prošle godine čak 78,6 odsto pametnih telefona koji se prodaju, isporučuje se sa „Google“-ovim Androidom. To je pet puta više od „Apple“-ovog iOS-a (15,2 procenta), a tu su i potpuno minorni Microsoft (3,3 procenta) i BlackBerry OS (1,9 procenta).

Očekuje se da Android održi svoj udio od 1,2 milijarde pametnih telefona, koliko se procjenjuje da su prodali. Microsoft-ov udio će se povećati, ali će iOS-ov i BlackBerry-jev udio opadati.

Predviđa se da će u 2018. godini biti isporučeno 1,7 milijardi pametnih telefona, a da će Android i iOS imati sličan (ili neznatno manji) udio kao i u 2014. godini - 76,0 procenta naspram 14,4 odsto. U međuvremenu, Microsoft će udio proširiti na 7,0 odsto, a BlackBerry očekuje nastavak pada. Ostali smartfon operativni sistemi će rasti do 2,3 odsto udjela na tržištu, a to su novi smartfon operativni sistemi bazirani na Linux-u, kao što su Tizen („Samsung“, „Intel“ i sl.), Firefox (Mozilla) i Sailfish (Jolla).

BUDUĆNOST PRED VRATIMA

PRIPREMILA: MILICA STOJAKOVIĆ

3D partiture

Prva stvar na koju mnogi pomisle kada se spomene moderna sadašnjost je upravo napredna tehnologija čiji razvoj nam je izuzetno unaprijedio život, ali ono što je posebno značajno je da je razvoj nauke i tehnologije unaprijedio i olakšao život mnogih ljudi sa nekim nedostacima.

Yeji Kim iz Južne Koreje, koja je slijepa od rođenja i svira klavir skoro cijeli život, a da nije vidjela nijednu notnu partituru, nakon razgovora sa kolegama i saradnje sa drugim muzičarima došla je do zaključka da postoji značajna razlika između originalnih notnih partitura i onih pisanih na Brajevom pismu.

Tako je došla na ideju da, u sklopu svoje doktorske disertacije na Univerzitetu u Wisconsin-u, kreira cjelokupne 3-D partiture, koje može koristiti bilo ko. Kim je napravila nekoliko različitih varijanti: jedna je pravljenje partitura od plastike, a druga ispisivanje nota 3-D olovkom.

Trenutno istražuje način kako da takve note aplicira na papir i pokušava prikupiti novac za započinjanje masovne proizvodnje. Ono čemu se nada jeste da će se proizvodnjom ovakvih klavirskih partitura otvoriti nova vrata za djecu s vizuelnim invaliditetom.

Nadamo se da će budućnost donijeti još mnogo korisnih i opravdanih svrsi olakšica poput ove partiture.

Mogees

Mogees predstavlja revolucionarni novi koncept koji pretvara objekte u muzičke instrumente. Svaki Mogees se sastoji od kontaktnog mikrofona i ploče koja mu omogućava da pretvara vibracije u zvuk. Može se prikačiti na bilo kakvu površinu i povezuje se sa iOS ili android uređajima putem otvora za slušalice, tako što crpi svu energiju koja mu je potrebna preko jednog kabla.

Jednom kada se konektuje, svim postavkama se upravlja kroz aplikaciju koja vam omogućava da modifikujete zvuk i 'play mode' uređaja. Možete sami da stvarate novu muziku pomoću svojih prstiju ili bilo kojeg

drugog objekta kojeg se sjetite; različiti objekti imaju različite teksture i težine koje mijenjaju prirodu vibracija, stvarajući tako različite note i zvukove. Za muzičare manje avanturističkog duha, dostupan je i 'song mode', koji omogućava da se reinterpreтира postojeća pjesma sa novim zvukovima i ritmovima, ali ipak uz poznatu melodiju kao podlogu.

Za razliku od nekih izuma koji imaju sličan pristup, Mogees ne ograničava korisnike na male površine ili specifične metode, a ako ovaj koncept zaživi, uskoro će cijeli svijet oko nas postati muzika!

Google Street View

Put oko svijeta: Ne treba vam pasoš, samo telefon

PRIPREMILA: ANA PUVAČIĆ BRATAŠEVEC

Otvorite aplikaciju, namjestite kursor na planetu i zavrtite je. A onda samo zoookooooom... Gdje god da "sletite", ekran vašeg android telefona postaje portal za ulice gradova, za unutrašnje prostore muzeja, restorana ili za prirodne predjele na drugom kraju svijeta... Za ovakve avanture više vam ne treba ni mašta. Samo telefon s aplikacijom Google Maps, i njegovim dodatkom - Google Street View.

Nekada davno, odmotali bismo veliku kartu svijeta ili zavrtjeli globus, žmireći nasumično zaboli prst, i onda gledali od koje bi to tačke na planeti krenuli u avanturu. Istraživanje svijeta je razvojem tehnologije unaprijeđeno do nivoa na kojem se više ništa ne mora zamišljati, dovoljno je otvoriti aplikaciju Google Maps, i na početnoj stranici s pogledom na našu planetu, namjestiti kursor i

podvodne korale, ili ulaze u unutrašnje prostorije turistima zanimljivih muzeja, galerija ili restorana. Fotografisanjem jednog po jednog dijela lokacije, slike i video-materijal potom spajaju u interaktivnu mapu sa 360 stepeni širokim pogledom na okolinu. Nakon što laserima registruju udaljenost objekata u prostoru i obezbijede sve potrebno za konstrukciju 3D modela, sve to montiraju i Voilà!, eto nama Google Street View-a.

„Google“-ov tim je do sada prešao rutu od preko osam miliona kilometara, obišao svih sedam kontinenata, i snimao u 50 zemalja. Na naslovnici Google Street View-a dočekaće vas mapa sa narandžastim tačkama koje označavaju gdje je dostupan. Od mjesta na koje kroćite jednim klikom, možete sada krenuti dalje, uz pomoć kursora kojim tipkate po strelicama, vidno označenim u kojem god pravcu da gledate. Tu je i kolekcija izabranih destinacija koje možete istraživati iz perspektive pješaka.

Ako želite krenuti na manje predvidiv način, na karti svijeta u Google Maps-u jednostavno uzmite Pegmana, interaktivnu ikonu malog narandžastog vodiča, i zavrtite ga pa, gdje god padne, vrtoglavom brzinom će vam se planeta približiti i ambijent prikazati u 3D modelu. Ako je ta oblast pokrivena Google Street View-om, biće obilježena plavom bojom, što znači da možete krenuti u virtuelnu šetnju praćenjem strelice.

U kliznom meniju ispod možete izabrati mjesta prikazana putem fotografije, foto-sfera (kružna panorama) ili foto-ture.

skrolati... sa perspektive satelita, preko aviona, pa ptice, približavati se izabranoj tački do samog pločnika, s 3D panoramom grada u visini oćiju. A zatim, tehnologija je krenula dalje, 2007. godine „Google“-ov tim je spakovao nekoliko kompjutera, foto-aparata, lasera i navigacijskih uređaja, postavio kameru na vrh kombija i vozao se oko snimajući ulice gradova i okolinu puteva.

Pješke, sa kamerama na ruksacima, „Google“-ovi zaposlenici i danas hodaju po najnepristupaćijim predjelima Zemlje, skuterima obilaze skijališta i planinske padine i litice kanjona, skupljajući materijal za virtuelne turiste. Zaranjaju da snime za nas fantastične

Ova tehnologija funkcioniše kao desktop i mobilna aplikacija i omogućava ne samo tumaranje iz zadovoljstva, nego i vrlo korisne informacije, npr., da saznate šta se događa na ulicama kako biste odabrali najbolju rutu u doba gužvi, da saznate kada vam polazi avion ili voz, ili da odaberete restoran nakon što ste tek stigli na odmor. Možete obići lokaciju na koju ćete sutra putovati, i, pogotovo ako je u pitanju velik i nepoznat grad, spasiti se dugotrajne potrage za parkingom ili mjestom sastanka.

Imajući na umu kakvo je vrijeme poželjno da bi se istakla ljepota ambijenta izabranog za fotografisanje, „Google“-ov tim snima u određeno doba dana. Bira

i trenutak, npr., kada je na ulici najprikladniji broj prolaznika, ili kada je crvenilo stijena u Grand kanjonu najsjajnije.

Neke lokacije na planeti su trenutno nepristupačne za snimanje, kao što su Njemačka, Indija i Australija, uglavnom zbog pitanja legalnosti spontanog snimanja na cestama. „Google“-ova tehnologija zaštite privatnosti bazirana je na upotrebi alatke 'blur', i zamagljivanja dijelova snimljenog materijala prilikom postprodukcije. Ipak, često se desi da šokantne, neprijatne ili, nekad mnogima i komične fotografije izađu u javnost slučajno, prikazujući, npr. naoružane gangstere, policajce kako hvataju lopove ili ljude koji se sunčaju goli.

GPS navigacija će vas najčešće odvesti tamo gdje želite, ali od kada je ova aplikacija dostupna i za android, mogućnost da ne stignete na odredište je skoro potpuno nemoguća. Pored toga, sada možete i lično doprinosti Google Maps-ovoj datoteci.

Korisnici koji to žele, u nekoliko minuta mogu da kreiraju i da objave svoje foto-sfere u bazi ove aplikacije. Na ovaj način, pomoću telefona ćete, ne samo običi svijet u nekoliko koraka, nego i lično proširiti njegove vizuelne granice.

„Google“ pruža mogućnost angažovanja svojih fotografa, tako da vlasnici velikih i malih preduzeća mogu privući pažnju klijenata pomoću alata Business View, i tako postati prisutniji na Google-u, uz visokokvalitetan prikaz njihovih objekata i ponude.

Tokom devetog mjeseca ove godine „Google“-ov automobil se vozio Srbijom snimajući Beograd i 25 srpskih okruga, a možda ga uskoro možemo očekivati i u Bosni i Hercegovini.

Tinitell

PRIPREMILA: MILICA STOJAKOVIĆ

Na tržištu se nedavno pojavila nova pametna naprava - Tinitell. Zahvaljujući ovom izumu, roditelji više neće morati da brinu gdje im se nalaze djeca, jer im Tinitell omogućuje da ih lociraju uz pomoć GPS-a, a djeci da uvijek mogu pozvati roditelje kada su im potrebni. Ovaj uređaj je ujedno i najmanji telefon na svijetu, smješten je u pametnu narukvicu, koja se proizvodi u najrazličitijim bojama, za djevojčice i za dječake.

Tinitell je napravljen od materijala koji nisu osjetljivi na dječiju igru, a princip rada je krajnje jednostavan. Ovaj telefon-narukvica nema displej, nego veliko dugme koje je dovoljno da dijete pritisne i izgovori vaše ime, ukoliko želi da vas pozove.

Uz uređaj ide i odgovarajuća aplikacija putem koje roditelji kontrolišu koga dijete može nazvati, a isto tako je moguće programirati brojeve koji mogu nazvati vaše dijete na Tinitell, te odrediti brojevi na koje se sprava sama javlja, bez da se mora pritisnuti dugme, kao što su brojevi roditelja. Uz pomoć Tinitell-a dijete se lako može javiti ukoliko kasni iz škole, sa igrališta ili odlazi dalje od kuće, a roditelji sve vrijeme mogu pratiti njegovo kretanje i locirati ga u svakom trenutku te, isto tako, zahvaljujući aplikaciji, opciju lociranja, po potrebi, dozvoliti komšijama ili bebisiterki.

POSLOVNI BONTON

Dobar ton u poslovnom životu

PRIPREMILA: SANDRA STANIĆ

Dobro poslovno ponašanje igra važnu ulogu u svakodnevnoj poslovnoj karijeri. Ono što je sigurno je da stručnost nije jedini kvalitet koji se zahtijeva od poslovnih ljudi, da bi mogli računati na visoke pozicije u organizaciji.

Poslovno ponašanje je važno zbog toga što ljudi procjenjuju i vrednuju vas i vaše preduzeće prema svojoj percepciji koja se stiče na temelju onoga što vide i osjete u kontaktu s vama i vašim preduzećem.

Poslovna etikecija - protokol

Termin „protokol“ potiče iz grčkog jezika i u bukvalnom prevodu znači „prvi lijepak“. U današnje vrijeme, protokol može biti shvaćen kao lijepak koji povezuje život zvaničnika i društva. Svejedno da li na lokalnom, državnom, nacionalnom ili međunarodnom nivou, odgovarajući protokol je bitan da bi obezbijedio da se odnosi između zvaničnika organizacija i državnih institucija svedu na minimum sukoba i maksimum efikasnosti.

Hijerarhijski odnos uspostavlja se prema: starosti, polu, stepenu obrazovanja, socijalnom i društvenom statusu,

itd. Značajno je isticanje lidera ili vođe tima, upravnika ili šefa, u smislu „najboljeg među dobrima“. Službeni protokol podrazumijeva pripremu, organizaciju i primjenu poslovne etikecije - biznis etikecije, prilikom poslovnih sastanaka, pregovora, različitih vrsta skupova. Biznis etikecija zahtijeva posebnu vrstu obraćanja i oslovljavanja, tituliranja, pozdravljanja. Poslovni protokol nalaže određen raspored ulaženja u prostoriju i raspoređivanje u prostoru - način sjedenja ili stajanja na koktelima i sl. Značajne ličnosti bivaju predstavljene svima i pozivaju se da nešto kažu.

Posebno je važno rangiranje ličnosti prilikom prijema delegacija ili ličnosti i delegacija iz stranih zemalja. U tom smislu, najvažnije je da se formira tim, odbor za doček, i odredi šef protokola. Prikupljaju se informacije: ko dolazi, koliko osoba se nalazi u najbližoj okolini i pratnji, ko su najbliži saradnici, koliko je osoba iz drugih službi, itd.

Ponašanje u smislu isticanja statusa nije uvijek neophodno u poslovnoj komunikaciji. Ono je značajno prilikom donošenja odluka, preuzimanja odgovornosti, kriznih situacija ili momenata kada lider mora da donese odluku ili opomene članove tima. Kada ljudi ne poštuju određena pravila ponašanja i poslovni moral, isticanje razlika pred-

Standardizovano ponašanje u smislu utvrđene etikecije može se uočiti u odnosu na:

- a) hijerarhiju (bilo koje vrste);
- b) ponašanje nižeg po statusu i rangu, prema višem po starješinstvu;
- c) diplomatski protokol.

stavlja zaštitu i opominje nepristojnog sagovornika da postavljenu barijeru nikako ne može da ukloni. Opušteno držanje, pak, znak je da statusne razlike nisu bitne, pa se samim tim ne ističu; poslovni razgovor može imati manje formalan karakter.

Odnos prema starijima treba da bude odnos poštovanja, bez snishodljivosti. Uvijek je dobro da mladi lider u timu ima starijeg saradnika, stručnjaka od povjerenja sa kojim može da se posavjetuje, razmijeni misli, načini bilans stanja. Takvom saradniku koji predstavlja značajnu podršku, ne treba zadavati obične zadatke. Naravno, granice moraju da se uspostave na početku saradnje.

Savjetnik nikako ne treba da shvati da predstavlja nezamjenljivo lice, bez koga se ne može. Ne treba načiniti grešku i opteretiti se balastom koji će se iz emotivnih razloga protezati na duži niz godina. Svaki poslovni odnos treba postaviti kao odnos koji ima svoje trajanje. Razumije se da ono može biti i veoma dugo, ali to se u početku nikada ne može sa sigurnošću tvrditi.

Posebni diplomatski protokoli primjenjuju se prilikom susreta visokih zvaničnika na međunarodnom nivou, a specifična pravila etikecije, prema predstavnicima crkvenih vlasti, vojnih vlasti, predsjednicima i premijerima država, ministrima i sl.

MREŽA

10 aplikacija koje morate imati na svom androidu

PIŠE: STAŠA NIKODINović

U današnje vrijeme, potraga za pravom aplikacijom za pametni telefon oduzima previše vremena. Najčešće, za najbolje i najzanimljivije aplikacije saznajemo od prijatelja i surfujući internetom. Postoji bezbroj lista koje preporučuju najbolje aplikacije, ali opet je teško izdvojiti one koje se stvarno isplati koristiti. Iz tog razloga, odlučili smo da provjerimo i izdvojimo za vas deset aplikacija koje će vam olakšati svakodnevni život i omogućiti da slobodno vrijeme provedeno na pametnom telefonu bude kvalitetno i zabavno.

1) YAHOO NEWS DIGEST

Ako želite da budete u toku sa najvažnijim dešavanjima na globalnoj sceni, a nemate vremena da pretražujete različite informativne sajtove, onda je pravo rješenje za vas Yahoo News Digest. Sve najvažnije priče predstavljene su na sažet i zanimljiv način, a izabrane vijesti vam automatski stižu na vaš pametni telefon dva puta dnevno - jednom u toku dana i jednom naveče. Tada ćete dobiti 10 najaktuelnijih tekstova, video-zapisa i slika koje su obišle svijet i koje su za vas prikupljene sa čitavog interneta.

2) FLIPBOARD

Nema više beskrajnog prelistavanja časopisa u potrazi za nekim člankom koja bi vam mogao biti zanimljiv, zato što je Flipboard online magazin napravljen baš prema vašem ukusu. Bilo da se radi o traču o vašoj omiljenoj zvijezdi ili o vijestima iz svijeta politike, sve to se nalazi na jednom mjestu i prilagođeno je vašim željama i interesima. Prilikom aktivacije aplikacije, morate odabrati desetak kategorija koje vas najviše zanimaju, kao što su kultura, nauka i sport, što je dovoljno za početak čitanja. Kasnije ćete, dok budete pronalazili sve više sadržaja koji vas zanimaju, moći da ih označite 'crvenom vrpcom' kako bi vam u budućnosti češće stizali sadržaji iz tog časopisa. Imate i mogućnost da pritiskom na dugme '+' sačuvate neki članak kako biste ga mogli pročitati kasnije. Postoji i opcija povezivanja sa najvažnijim socijalnim mrežama, tako možete da imate sve najvažnije vijesti sa Facebook-a ili Twitter-a na jednom mjestu. Jedna od najboljih stvari kod Flipboard-a je veoma jednostavan i pregledan način prelaska sa članka na članak, koji i vizuelno i zvukom podsjeća na listanje pravih papirnih stranica.

3) BATTERY DEFENDER

Iako zvuči previše dobro da bi bilo istinito, samo jedna aplikacija vas dijeli od rješenja jednog od najvećih problema svih korisnika android telefona - misterioznog 'curenja' baterije. Ova aplikacija se izdvojila zato što automatski štedi bateriju onda kada nam je to najviše potrebno - tokom noći kada spavamo i dok ne koristimo telefon. Ima i opciju Charging Save Mode, koja omogućava čuvanje baterije prilikom punjenja telefona.

4) PACKING LIST

Aplikacija Packing list vam pomaže da kreirate i pratite listu stvari koje morate spakovati za svoje naredno putovanje. Možete grupisati predmete u unaprijed pripremljene liste, ili sami kreirate svoje. Dobra stvar je i to što kada jednom napravite listu, ona ostaje sačuvana na vašem pametnom telefonu. Na ovaj način nećete izgubiti papirić na kojem ste pravili listu prošlogodišnjih stvari za ljetovanje, već ćete moći da ju iskoristite i za naredno ljeto.

5) BODBOT

Bodbot će biti vaš omiljeni trener i nutricionista, uz kojeg će treniranje stvarno postati zabavno. Ako ste, na primjer, odlučili izgubiti nekoliko kilograma u narednom periodu, ova aplikacija će vam preporučiti vježbe u skladu sa ciljevima koje ste sebi postavili i preporučivati vam kako treba da izmijenite svoj režim ishrane. Prilikom aktivacije morate podesiti nekoliko kategorija kao što su pol, vaši ciljevi (vratiti se u formu, ojačati, izgubiti kilograme), vaša visina i težina, da li vježbate u teretani ili kod kuće, i tako dalje. Nakon toga, možete odabrati da li želite da aplikacija detaljno za vas isplanira dnevne i mjesečne planove treniranja ili želite da vam predloži vježbe za koje ćete sami napraviti raspored.

6) GOODREADS

Goodreads je aplikacija koju mora imati svaki pravi ljubitelj knjiga. Na jednom mjestu imate sve što vam treba: top-liste trenutno najpopularnijih knjiga i autora, najnovije vijesti iz književnih krugova i, ono što je najvažnije, veoma detaljne recenzije koje su napravili drugi članovi Goodreads-a koji su već pročitali knjigu koja vas čeka na polici. Zanimljivo je i to da se preko Goodreads-a možete dopisivati sa drugim fanovima vaše omiljene knjige, diskutovati o pojedinim poglavljima ili dobijati preporuke šta biste iduće trebali da čitate.

7) PICSART

Od kada je Instagram doživio planetarnu popularnost, pojavio se veliki broj sličnih aplikacija koje omogućavaju obradu fotografija kroz različite filtere. Među njima se izdvaja PicsArt, aplikacija koja je prvenstveno namijenjena kreativcima koji žele napraviti korak dalje od klasičnih

instagram filtera. Pogodnost PicsArt-a je i to što se efekti mogu odabrati tokom samog procesa fotografisanja i ne moraju se dodavati naknadno na fotografiju. PicsArt nudi niz neobičnih filtera, kao i mogućnost da pratite rad različitih fotografa i umjetnika koji imaju interese slične vašima.

8) SHOPPING LIST

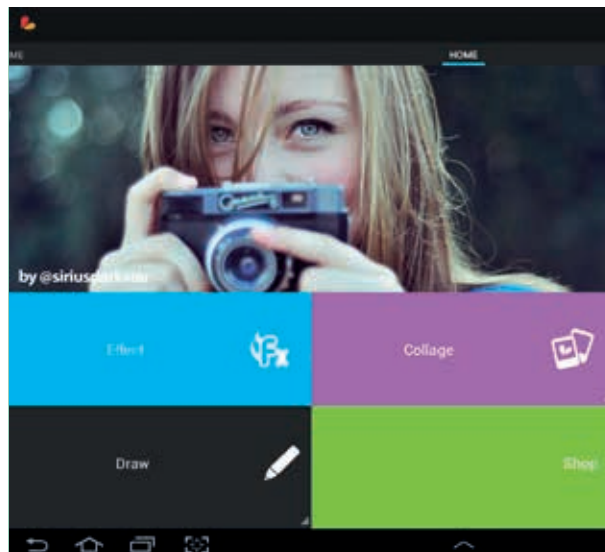
Sa aplikacijom Shopping list više nikada nećete zaboraviti koje namirnice treba da kupite. Ona vam omogućava da pravite liste stvari koje već imate u frižideru, kao i onih koje tek treba da nabavite. Svaki put kada nešto kupite možete to precrtati sa liste ili možete markirati zelenom bojom nešto što niste uspjeli pronaći. Veoma jednostavno i praktično!

9) SCHEDULE PLANNER

Odlično dizajniran i zanimljiv planer koji možete preuzeti na svoj pametni telefon i tako bolje organizovati svoje vrijeme i obaveze. Pored klasičnih stavki, poput planiranja mjesečnih i godišnjih obaveza na kalendaru i postavljanja alarma koji vas upozorava kada se približavaju rokovi, posebna zanimljivost je odabir različitih grafikona koji vam mogu tačno pokazati kakav vam je napredak i koliko vam je radnih obaveza preostalo. Ove grafikone, kao i zabilješke koje pravite u notesu, možete sebi kasnije poslati na mail ili sačuvati u PDF-u.

10) WEATHER BUG

Weather Bug predstavlja kombinaciju svega najboljeg što aplikacije za vremensku prognozu mogu ponuditi. Lijepo je dizajnirana i pregledna, a na glavnoj stranici se nalaze svi osnovni podaci: trenutna temperatura, brzina vjetrova kao i upozorenja na elementarne nepogode. Imate mogućnost da pogledate i prognozu za narednih deset dana, kao i da pratite promjene u temperaturi iz sata u sat.

O društvenim igrama

PIŠE: DARKO BAJIĆ

Nekada davno, prije interneta pa čak i prije personalnih računara, postojale su velike video-igrice koje su se najčešće vidale u zabavnim parkovima i na vašarima. Da bi se igrala igrica bilo je potrebno kupiti žeton i sačekati red. Ako igrač nije posjedovao vještine ili veliki džeparac, igračka avantura se brzo završavala. Ove igrice su bile preteča klasičnih igrica, ali ono što je zanimljivo bio je upis nekoliko najboljih rezultata koji bi ostajali u memoriji konzole. Imena najboljih, predstavljena sa tri ili pet karaktera, objavljivala su se na ekranu u pauzama igranja. Upravo taj sitni društveni aspekt, preteča je danas visokorazvijenih online igrica, namijenjenih svim korisnicima interneta. Kao što su se nekada igrači konzola mogli dičiti rezultatom, danas njihovi Facebook prijatelji imaju uvid u njihov uspjeh kada igraju neku od igrica koje ova društvena mreža omogućuje. Online igrice, zavisno od žanra, omogućavaju i mnogo više, komuniciranje igrača, udruživanje, osmišljavanje zajedničke taktike i borbe protiv drugih klanova. Namijenjene su međusobnoj interakciji igrača pa se stoga i zovu društvene igrice. Ima ih raznih,

---

Društvene igrice su napravljene sa namjerom da zadrže igrača i navedu ga da se vraća i dalje igra

---

od kartanja sa drugim igračima do virtuelnih svijetova gdje igrači razvijaju i žive svoj alter ego.

Ko su sve igrači društvenih igrica? Kada se posmatraju osobine igrača, onda prema Ričardu Bartleu, kreatoru nekih društvenih igrica i istraživaču tog fenomena, postoje četiri tipa i to: „karijeristi“, istraživači, druželjubivi i „ubice“. Karijeristi su ambiciozni, vole pobjede, izazove i sve je podređeno nekom cilju. Socijalizaciju koriste da saznaju šta drugi igrači znaju o napredovanju, a njihovi komentari su tipa: „Zauzet sam“, „Dobro, pomoći ću ti, a šta ja dobijam?“, „Trebam još samo 1.000 poena pa da postanem...“. Istraživači su oduševljeni skrivenim mehanizmima igrice, oni vole da istražuju, pronalaze bagove, povezuju postojeće stvari i otkrivaju nove.

Socijalizacija im može biti interesantna u smislu saznanja novih ideja koje se mogu isprobati, ali su im često takvi podaci nebitni ili već poznati. Prava zabava je u istraživanju, a njihovi komentari su u stilu: „Hmmm“, „Nisam to još isprobao, čemu to služi?“, „Ne znaš kako se najkraće stiže iz jedne u drugu galaksiju?“ itd.

Druželjubive zanimaju ljudi, igra je manje važna, ona je samo mjesto događanja a najvažniji su odnosi među igračima. Oni saosjećaju sa drugima, šale se, vole da dijele savjete, časkaju i pomažu, a najčešći komentari su poput sljedećih: „Čao!“, „Šta se upravo desilo, pričao sam i propustio?“, „Ma u problemima sam sa momkom/djevojkom.“

Sa druge strane, „ubice“ vole praviti štetu drugim igračima i što je ona veća, utoliko je i njihovo zadovoljstvo veće, jer znaju da je tamo negdje stvarna osoba frustrirana njihovim potezima. Socijalizaciju koriste da bi saznali nečije navike u igranju ili da diskutuju o taktici sa drugim „ubicama“. Oni iskorištavaju druge, uništavaju i varaju. „Ubice“ nisu ljudi od puno riječi, njihove rečenice su otprilike: „Ha!“, „Kukavice!“, „Gotov si!“.

Ukoliko vas zanima kojem tipu igrača naginjete, to možete provjeriti na adresi GamerDNA (www.gamerdna.com/quizzes/bartle-test-of-gamer-psychology).

Veliki broj igrača privlači velike kompanije. Ispočetka se njihovo prisustvo svodilo na oglašavanje, ali brendovi stvaraju i sopstvene igrice uz pomoć kojih grade zajednicu korisnika, upoznaju ih sa novim uslugama a zauzvrat pružaju zabavu, omogućuju kupone i popuste.

Mnoge društvene igrice nude opcije za oglašavanje, neke su tradicionalne kao pop up prozorčići (veoma dosadno i iritantno za igrače), ali marketinške inovacije ulaze i u samu igricu. Najveća svjetska franšizna organizacija za posredovanje nekretninama „Century 21“ pokušala je zainteresovati mlade ljude za kupovinu kuća i to uz pomoć društvene igrice „We City“. Priroda igrice, izgradnja i održavanje vlastitog grada, nadovezala se na njihovu tadašnju marketinšku kampanju. Kao dodatak u igranju, pojavili su se brendirane (Century 21) kancelarije, kuće i neboderi, što je pomagalo igračima u napredovanju, a dodatni virtuelni novac se zarađivao gledanjem promotivnih reklama iz kampanje. Marketinški efekat u igrici je bio dobar a tu akciju, što je još važnije, ispratili su i mnogi veliki mediji.

Klasične igrice su zahtjevnije po pitanju hardvera i koštaju više novca. Društvene igrice su dostupne sa postojećom opremom, poput android uređaja, a mogu se igrati i putem platformi kao što je Facebook (na kojem se svakodnevno igra oko 250 miliona njegovih korisnika). Prema nekim podacima, podjednak je broj igrača oba pola, a njihova prosječna starost je oko 39 godina.

Ukoliko postoji i najmanja sumnja u značaj društvenih

Postoje četiri tipa igrača i to:

1. karijeristi
2. istraživači
3. druželjubivi
4. ubice

Na primjer, za svaku svoju seriju igračaka, LEGO na svom sajtu najčešće omogućuje i online verziju igrice, često i za više igrača. Igrice su, takođe, blisko povezane sa filmskom industrijom, najnoviji film o Herkulesu promovirao je besplatna igrice za android.

Sakupljanje sličica je unaprijeđeno, Panini je uz klasične „hard copy“ albume za svjetsko prvenstvo u fudbalu u Brazilu omogućio i njihovu online varijantu. Broj virtuelnih sličica je doduše manji u odnosu na papirno izdanje, ali je sakupljanje besplatno. Prije i za vrijeme prvenstva, svakog dana dobijao se određeni broj sličica dok su se dodatne dobijale određenim, osmišljenim akcijama. Duplikate je bilo moguće razmjenjivati sa stotinama hiljada online sakupljača širom svijeta.

igrice, onda treba znati da su prošle godine samo igrači iz SAD-a potrošili preko dvije milijarde dolara na virtuelnu robu koja postoji samo u igricama ili na drugima online platformama. Upravo tako, sa dvije milijarde dolara plaćeni su predmeti koji fizički uopšte ne postoje. Takođe, pretpostavlja se da više od 1,5 milijarde ljudi širom svijeta redovno posjećuje makar jedan virtuelni svijet.

Po svom dizajnu, društvene igrice su napravljene sa namjerom da zadrže igrača i navedu ga da se vraća i dalje igra. Bilo da pobijedi ili izgubi, igrač u virtuelnom svijetu traži kraći odmor od grozničavih dnevnih obaveza. One su jeftina zabava, pružaju uzbudljivo okruženje i lako se pronalaze ljudi sličnih razmišljanja.

IDEJE POKREĆU SVIJET

Online platforme za finansiranje projekata

Crowd uvijek stoji ispred funding-a

PRIPREMILA: BRANKICA STOJANOVIĆ

Postoje različiti načini i već uvriježeni mehanizmi kako da pojedinci pokrenu manji ili veći biznis, objave knjigu ili muzički album, patentiraju neki proizvod ili jednostavno neku sjajnu ideju sprovedu u djelo, ali takvi zahvati često zahtijevaju određena finansijska sredstva, koja su mnogim ljudima, bez obzira na potencijalno kvalitetan proizvod, praktično nedostupna, pa često i nezamisliva.

Kao i u mnogim slučajevima, rješenje se nalazi na globalnoj mreži, a jedno od njih, čija popularnost raste svakim danom, nosi prilično indikativan naziv - crowdfunding.

Slobodnije, crowdfunding bi se mogao prevesti kao kolektivno, odnosno grupno finansiranje, a cijela priča započinje uvjerenjem ljudi, odnosno potencijalnih sponzora, da će realizovana ideja donijeti određenu korist svima koji se u njenu realizaciju uključe.

Preciznije, crowdfunding je praksa finansiranja projekta ili poduhvata prikupljanjem novčanih priloga od velikog broja ljudi, obično putem interneta. Jedan stručnjak za kapital je to opisao kao "praksu prikupljanja sredstava od dvije ili više osoba preko interneta u svrhu nekog zajedničkog dobra, projekta, proizvoda, investicije, razloga i iskustva".

Crowdfunding model tako, u stvari, podrazumijeva tri vrste aktera: inicijatora projekta, koji predlaže ideju i/ili projekat koji će biti finansiran, pojedince ili grupe koji finansijski podržavaju ideju i, na kraju, neku vrstu organizacije, odnosno platforme koja povezuje prva dva aktera, kako bi zajedno pokrenuli spomenutu ideju.

Za razliku od traženja velikih investitora, crowdfunding se zasniva na doprinosima pojedinaca, manjih ili većih firmi, kao i svih ostalih zainteresovanih fizičkih i pravnih lica, a koja žele da doprinesu projektu. To se svodi na ciljne grupe desetina, stotina ili čak i hiljada različitih lica, koji će da daju male iznose kako bi pomogli. Jednostavna formula bi tako bila sljedeća - što više ljudi sa malim donacijama, i vaš cilj je na dohvata ruke.

Prije nego što se ideja uopšte pokuša finansirati putem crowdfunding-a, dobro je prvo proučiti koje sve platforme danas postoje u svijetu, a ima ih preko 500, te pronaći onu koja najbolje odgovara određenim potrebama bilo da govorimo o umjetnicima, preduzetnicima ili aktivistima.

Različite platforme imaju i različitu svrhu i pristup donacijama, međutim, koncept prikupljanja novca je isti. Projekat se predstavi grupi korisnika platforme, odnosno potencijalnim donatorima ili investitorima, koji

se finansijski uključuju u taj projekat.

Tako postoje četiri glavne kategorije crowdfunding platformi, a zasnivaju se na podsticajima koje vlasnici projekata nude u zamjenu za donaciju, i očekivanjima onih koji finansiraju neki projekat. Govorimo o platformama koje se temelje na:

- donacijama (GoFundMe, Crowdrise, GivenGain),
- nagradama (Kickstarter, Indiegogo, RocketHub),
- posuđivanju (Kiva, Zopa),

Crowdfunding bi se mogao prevesti kao kolektivno, odnosno grupno finansiranje

- vlasničkim udjelima (Crowdcube, Crowdfunder, Sellaband).

Kada je u pitanju realizacija projekta, bitno je razumjeti pravi redoslijed. Ako ste se već odlučili za crowdfunding model, odabir prave platforme je veoma bitan korak. Uvijek treba imati na umu ukupne naknade i dodatne troškove, ako nudite gore spomenute nagrade za donacije (npr. poštarina). Budite realni sa zadatim iznosom i nemojte prepuštiti crowdfunding platformi da odradi marketing umjesto vas. Potrudite se sami, koristite kampanje na društvenim mrežama ili pokušajte napraviti viralni video jer, na kraju dana, u crowdfunding-u - crowd uvijek stoji ispred funding-a.

Crowdfunding u brojkama

Prema posljednjim mjerenjima, 5,7 miliona osoba ukupno je dalo milijardu dolara za kreativne projekte, a više od pola tog iznosa prikupljeno je u posljednjih godinu dana. Osobe koje su podržale projekte dolaze iz 224 zemlje, sa svih sedam kontinenata (uključujući i Antartik, gdje je 11 osoba podržalo projekte iznosom od 3.707 dolara). Najveći iznos dolazi iz SAD - 663 miliona dolara. Slijede Velika Britanija, Kanada, Australija i Njemačka. Zanimljivo je što je u Sloveniji, zemlji poznatoj po uspješnim crowdfunding projektima, 2.217 osoba finansiralo projekte iznosom od 283.507 dolara. Od zemalja u okruženju slijedi Hrvatska. iz koje je 1.613 osoba dalo iznos veći od 200.000 dolara. Iz Srbije 843 osobe dale su 98.981 dolar, dok su 222 osobe iz Bosne i Hercegovine dale 26.915 dolara, a 63 osobe iz Crne Gore 11.258 dolara.

Uspješni crowdfunding projekti

Jedna od za sada najuspješnijih je priča Marine Abramovič, svjetski poznate domaće konceptualne umjetnice, koja je odlučila da predstavi svoju ideju na kickstarter platform i tako osigura sredstva za njenu realizaciju. Ideja je bila otvaranje Instituta "Marina Abramovič", koji bi ponudio prostor različitim vrstama umjetnika za predstavljanje njihovog rada. Koncept instituta podrazumijeva mnogo zanimljivosti, ali jedna od najistaknutijih je uslov za posjetioce: Svako ko bude došao u posjetu institutu, u njemu će morati da provede minimum šest sati.

Ona je projekat objavila na Kickstarter-u 26. jula prošle godine, i za nepunih mjesec dana skupila je potrebnih 600.000 dolara. Osnivanje Instituta „Marina Abramovič“ podržalo je preko 3.000 donatora širom svijeta. Informacija o datumu otvaranja instituta, za sada nema.

INFOGRAFIK

NE TELEFONIRAJ DOK SE DRUŽIŠ!

Nije lijepo telefonirati, provoditi vrijeme na društvenim mrežama ili odgovarati na mail-ove kada si u društvu jer:

1 **TVOJ
PRIJATELJ**
IMA NEŠTO VAŽNO
DA TI ISPRIČA...

2 **TVOJI
PRIJATELJI**
ŽELE DA SE
ZAJEDNO
ZABAVLJATE...

3 **TVOJI
PRIJATELJI**
ŽELE DA ZAJEDNO
PROŽIVLJAVATE VAŽNE
DOGAĐAJE...

m:

S DRUGE STRANE

BRENDOLOGIJA

TALENTI

Ivana Ninković

U sportu, kao i u životu, težim ka što boljim rezultatima

Ivana Ninković, najbolja plivačica Republike Srpske i BiH, rođena je 1995. godine u Trebinju, te već nekoliko godina bilježi izuzetne rezultate i na bh. i na svjetskom nivou. Članica je banjalučkog plivačkog kluba „Olimp“, čiji rad podržava upravo i kompanija m:tel. Razgovarali smo s Ivanom o njenim planovima, saradnji sa matičnim klubom i tome šta je motiviše i pokreće u životu.

RAZGOVARALA: MILICA STOJAKOVIĆ

Kada ste se počeli baviti plivanjem i šta Vas je motivisalo da odaberete baš ovaj sport?

Plivanjem sam se počela baviti sa sedam godina i to iz zdravstvenih razloga i na preporuku ljekara.

Da li ste se tada nadali i očekivali da ćete postići izvanredne rezultate koje danas postižete?

Nisam se nadala profesionalnoj karijeri i ovakvim rezultatima, jer mi je tada plivanje bilo igra u kojoj sam uživala sa svojim drugarima, a i motivi zbog kojih sam se počela baviti ovim sportom nisu bili takmičarske prirode.

Koji rezultat i koje takmičenje do sada biste izdvojili kao najznačajnije u karijeri?

Prekretnica u mojoj karijeri je bilo Balkansko prvenstvo, koje je održano 2011. godine u Banjaluci, gdje sam osvojila prvu medalju u istoriji bh. plivanja u ženskoj konkurenciji.

Dobili ste mnogo priznanja u dosadašnjoj karijeri, poput priznanja za sportistkinju godine, sportistkinju grada Banjaluke i sportistkinju grada Trebinja, koje biste istakli kao najdraže i zašto?

Teško je izdvojiti bilo koju nagradu, jer mi je svaka podjednako draga. Najveća nagrada mi je što sam kao neko ko je osvojio sva spomenuta priznanja i nagrade doprinijela da se sve više djece u BiH bavi plivanjem.

Koliko je plivanje skup sport i kako ste do sada uspijevali da obezbijedite neophodna sredstva za takmičenja?

Plivanje je veoma skup sport. Da bi se neko profesionalno bavio plivanjem potrebna su velika finansijska sredstva, jer za opremu, ljekarske preglede i putovanja, troškovi zaista nisu mali.

Većinu troškova do dolaska u Banjaluku su snosili moji roditelji, ali sada troškove mog boravka u Banjaluci, takmičenja i opreme obezbjeđuje moj klub PK „Olimp“,

zatim Ministarstvo porodice omladine i sporta Republike Srpske, grad Banja Luka, te Olimpijski komitet BiH, na čemu sam im mnogo zahvalna.

Kako je došlo do saradnje sa Plivačkim klubom „Olimp“?

U Trebinju nema zatvorenog bazena za plivanje, te sam sa svojim roditeljima svaki dan putovala u Dubrovnik ili Herceg Novi da bih odradila treninge. Za ozbiljnije bavljenje ovim sportom to nije bilo dovoljno, pa sam se poslije dogovora sa roditeljima, a na poziv trenera Željka Panića, odlučila da pređem u Banjaluku.

Kako usklađujete život u Banjaluci i Trebinju?

Zbog svojih profesionalnih i školskih obaveza veoma malo vremena sam boravila u Trebinju, a to kratko vrijeme sam najviše provodila sa porodicom i prijateljima.

S obzirom na to da ste završili gimnaziju, kakvi su Vam planovi za budućnost?

Dalje školovanje nastavljam u SAD, na Arizona State University, gdje ujedno nastavljam da se bavim i plivanjem.

Koliko imate slobodnog vremena i kako ga najčešće provodite?

Da li ste zadovoljni uslovima treniranja u Banjaluci i „Olimpom“ kao matičnim klubom?

Veoma sam zadovoljna uslovima u Banjaluci. U Plivačkom klubu „Olimp“ sam dobro prihvaćena i od prvog dana svi se trude da mi izađu u susret. Veoma sam zahvalna svom treneru Željku Paniću, predsjedniku kluba Ljubiši Krmincu i stručnom štabu PK „Olimpa“, kao i svim prijateljima kluba koji su roditeljskim i profesionalnim odnosom učinili moj boravak u Banjaluci lakšim i uspješnijim.

Imam veoma malo slobodnog vremena i najčešće ga provodim sa porodicom i prijateljima.

Šta je ono što slijedi, da li se spremate za neko veće takmičenje?

Po odlasku u Ameriku sve planove daljih takmičenja treba da uskladim sa planovima na univerzitetu. Prvo veliko takmičenje koje me očekuje je Svjetsko prvenstvo malih bazena u Dohi, u decembru 2014, a potom Svjetsko prvenstvo velikih bazena u Kazanju 2015, za koja imam

isplivanu normu. Moj glavni cilj je da se priprelim za sljedeću godinu koja ulazi u olimpijski ciklus i tada počinju isplivavanja normi za Olimpijske igre u Riju 2016.

Šta je ono što Vas pokreće i motiviše u životu i u sportu?

U sportu, kao i u životu težim ka što boljim rezultatima i to je ono što me motiviše i pokreće.

Koliko je korištenje mobilnog telefona važno u Vašem životu?

Mobilni telefon mi puno znači, jer sam na taj način u

stalnom kontaktu sa trenerom, roditeljima i prijateljima. Obavještavam ih o rezultatima, planovima, razgovaramo kada sam na putu.

Šta je za Vas prijateljstvo i koliko Vam podrška prijatelja znači?

Prijateljstvo je velika stvar i pravi prijatelj je uvijek uz tebe kada ti treba. Podrška pravih prijatelja mi puno znači u životu, kao i u profesionalnom i ličnom razvoju.

SONY

Tvoj najbolji trenutak, naš najbolji pametni telefon otporan na vodu

Novi Xperia™ Z1 pametni telefon

odlikuje se našim najboljim vodootpornim dizajnom, tako da možete fotografisati i snimati čak i pod vodom dubine do 1,5 metara, u trajanju do 30* minuta. Zabilježite svoje najbolje trenutke bez obzira gdje se događaju. Najbolje od Sony-ja za tebe.

BE MOVED

XPERIA Z1

*svi poklopci moraju biti zatvoreni. Može biti potopljen samo u svežoj vodi dubine do 1,5m, najviše 30 minuta. Full T&C apply. Više informacija na: sonymobile.com/testresults. Ikonice služe samo kao ilustracija. Sony make.believe, WALKMAN i WALKMAN logotipi su zaštitni znaci ili registrovani zaštitni znaci kompanije SONY Corporation, Xperia je zaštitni znak ili registrovani znak kompanije SONY MobileCommunications AB, PlayStation je zaštitni znak ili registrovani znak kompanije SONY Computer Entertainment, Inc Android, Google Chrome i Google Play su zaštitni znaci kompanije Google Inc. ©2013 SONY Mobile Communications AB.

PREDSTAVLJAMO

Fondacija inovacioni centar Banja Luka

Pozitivan ambijent za stvaranje malih i srednjih preduzeća

PIŠE: DRAGO GVERIĆ, DIREKTOR FONDACIJE

Fondacija „Inovacioni centar Banja Luka“ je osnovana 2010. godine, a nastala je kao rezultat bilateralnog projekta Vlade Norveške i Vlade Republike Srpske, sa ciljem stvaranja pozitivnog poslovnog mikroambijenta koji će omogućiti uspostavu i stvaranje novih malih i srednjih preduzeća koja svoj rad zasnivaju na znanju, novim tehnologijama i inovacijama. Pored primarnog cilja uspostave poslovno tehnološkog inkubatora, Fondacija ICBL ima organizovan i trening centar, koji za cilj ima promociju koncepta cjeloživotnog učenja, kao i organizaciju kurseva i obuka.

S ponosom možemo reći da je ICBL za prve četiri godine svog rada postao prepoznatljiv lider u oblasti podrške malom i srednjem preduzetništvu u RS/BiH. Izgradili smo „State of the Art“ centar, posvećen unapređenju poslovnog ambijenta, a s ciljem povećanja broja novonastalih preduzeća i novih radnih mjesta. Uveli smo čitav niz usluga kao što su: poslovna inkubacija, poslovni konsalting i neformalna edukacija u oblastima osnovnih poslovnih vještina, IT-ja i projektnog menadžmenta.

Prvi smo iz RS/BiH postali punopravni članovi krovnih organizacija kao što su EBN i EBAN (organizacije za unapređenje preduzetništva i investicione klime u Evropskoj uniji), a ova članstva jasno ukazuju na nivo izgrađenosti internih kapaciteta i standard u ICBL-u.

Ciljeve koje smo do sada ostvarili, ostvarili smo zahvaljujući nesebičnoj podršci Ministarstva nauke i tehnologije

RS, Univerziteta u Istočnom Sarajevu i Banjaluci, Grada Banja Luka i RARS-a, ali i uz nesebično i predano zalaganje zaposlenika ICBL-a.

Za prve četiri godine postigli smo sljedeće rezultate:

Ukupno smo zaprimili i evaluirali 105 poslovne ideje.

Od ukupno zaprimljenih poslovnih ideja, njih 41, od kojih su 24 nastavile sa radom kao registrovana pravna lica i zaposlile ukupno 152 radnika. Preostalih 17 poslov-

nih ideja i dalje se razvija u okviru timova i priprema za registraciju pred nadležnim organima.

Organizovali smo 60 različitih kurseva i edukacija koje su pohađala 1.004 polaznika. U okviru projekta „Moja praksa“, organizovali smo 197 mjeseci prakse u IT firmama za 197 studenata i đaka sa regije grada Banjaluka.

Pored toga, stanarima ICBL-a, ali i ostalim preduzetnicima sa područja RS/BiH na raspolaganju stoji i “Superfounders” program, preko kojeg na godišnjem nivou možemo da podržimo do 10 novoosnovanih preduzeća, u koja može da se uloži do 10.000 evra. Ovu aktivnost ICBL primjenjuje zajedno sa partnerom „Balkan Unlimited“ iz Skoplja. Projekat traje pet godina, a započeo je 2014. godine.

ICBL je bio lokalni organizator „Balkan Venture“ foruma za BiH, održavanje foruma je podržala Evropska komisija, preko VIBE projekta, a pod pokroviteljstvom Vlade Republike Srpske. Iako je forum organizovan 15. i 16. maja, u vrijeme nezapamćenih poplava, možemo istaći da je forum bio jedan od najuspješnijih do sada i da je okupio 36 investitora iz zemlje i svijeta, te preko 40 preduzeća koja su se borila za dobijanje investicija pred investitorima.

Glavna poruka foruma je bila promocija i podrška preduzetništvu u BiH/RS i regionu, kao i važnost investicija u malim i srednjim preduzećima.

Potrebno je istaći da su se svi investitori složili da u BiH/RS ima odličnih poslovnih ideja koje su vrijedne pažnje i da ovaj region nikako ne zaostaje po svojim resursima za drugim zemljama, te da je interes investitora značajan za poslovanje u našoj zemlji.

ICBL je u saradnji sa Fondacijom „Hauba“ počeo da radi na primjeni projekta uspostave prvog HUB-a u Banjaluci. Prvi HUB u Banjaluci će sa radom početi tokom oktobra mjeseca i za cilj ima promociju Co-working po-

slovnog koncepta, razvoj poslovne zajednice, organizaciju događaja i edukacija.

“Creative HUB” predstavlja co-working poslovni ambijent, koji će pružati mladim i kreativnim ljudima višenamjenski poslovni ambijent koji za cilj ima podršku razvoju poslovnih ideja, kao i mjesto na kom će graditi poslovna partnerstva, tražiti poslovna rješenja i još mnogo toga. Projekat je finansirala ambasada USA u BiH.

Dalji planovi

Pored već navedenog, ICBL će u narednom periodu pružati podršku i već postojećim preduzećima, s ciljem internacionalizacije njihovog poslovanja, odnosno povezivanje preduzetnika iz BiH/RS sa preduzetnicima i poslovnom zajednicom u inostranstvu.

Uspostavili smo centar za transfer tehnologija i nastavimo sa daljim razvojem načina prenosa znanja i tehničko-tehnoloških rješenja iz akademske zajednice u privredu.

Jedan od ciljeva nam je i uspostava Seed capital fonda, koji će za cilj imati povećanje obima investicija u novonastala mala i srednja preduzeća.

I jedna od veoma bitnih stvari je podrška daljem razvoju infrastrukture za podršku uspostavi malih i srednjih preduzeća. Naime, ICBL je jedan od suosnivača novog centra CEIP - IS, koji će biti otvoren početkom oktobra mjeseca u opštini Istočna Ilidža. Pored ICBL-a nosioci ove aktivnosti su Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Grad Istočno Sarajevo i Građenje a.d. Centar će na 1.400 m² moderno opremljenog prostora pružati usluge građanima i potencijalnim stanarima u okviru poslovno-tehnološkog inkubatora, centra za konferencije i seminare, medija i IT računarski centar.

HILJADU RIJEČI

BANJA LUKA

Nebojša Babić je rođen u Beogradu 1968. godine. Otac je dvije kćerke, Tare i Tise. Član je sekcije likovnih umjetnika fotografije „Ulupuds“, čiji je bio predsjednik od 1997. do 2010. godine. Član je „USUF“-a i „Ppof-E“.

Član je Komisije za kulturu i olimpijsko obrazovanje predsjedništva Olimpijskog komiteta Srbije, kao i Srpske asocijacije menadžera od 2008. godine.

Sarađuje sa ustanovama kulture, humanitarnim organizacijama, izdavačkim kućama i mnogim reklamnim agencijama. Dao je veliki doprinos realizaciji različitih projekata za Unesco i Unicef.

Jedan je od vodećih autora fotografije u Srbiji, dobitnik raznih nagrada - Velike nagrade Majskog salona 2005. godine, nagrade Pantene Beauty Awards za najboljeg modnog fotografa Srbije i Crne Gore 2002. i 2004. godine.

Radovi Nebojše Babića se čuvaju u zbirci Muzeja primenjene umetnosti u Beogradu. Kontinuirano izlaže u zemlji i u inostranstvu.

GODINE 1998. osnovao je „Orange Studio“, kreativni studio za primijenjenu fotografiju i vizuelne komunikacije. www.orange.rs

GODINE 2004. osnovao je O3ONE, multimedijalni umjetnički projekat, prvi takve vrste u zemlji. Projekat O3ONE obuhvata umjetnički program kojim se istražuju tokovi savremene umjetnosti u svijetu i kod nas. www.o3one.rs

JEDAN JE OD OSNIVAČA Blink Beogradskog Festivala Novih Komunikacija. www.b-link.org

GODINE 2009, dobio je „Disruption“ nagradu za umjetnički projekat O3ONE, koja se dodjeljuje za iskorak u kreativnosti i drugačiji pristup radu.

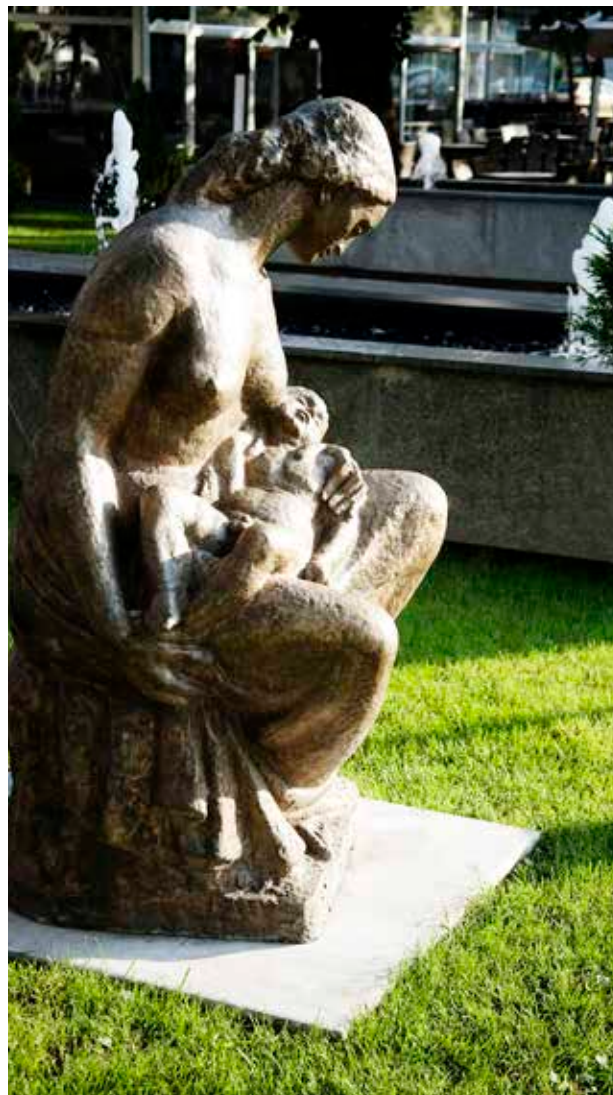

FOTO: NEBOJŠA BABIĆ

FOTO: NEBOJŠA BABIĆ

U ROMINGU

Budim i Pešta

dva grada u jednom

‘Kraljica Dunava’, kako je često nazivaju, prošla je mnoge vladavine, režime i ratove, a i danas odiše nekom posebnom otmjenošću. Šetnja njenim ulicama je kao šetnja velikim muzejom na otvorenom i, ako se na trenutak opustite i odlutate mislima, možete čuti topot konjskih kopita, zvuk točkova kočija, šuškanje svila i podsukanja dama u kočijama. Građevine, parkovi i aleje svjedoče bogatstvu, raskoši i moći nekadašnje Austrougarske monarhije.

PIŠE: MILICA STOJAKOVIĆ

Smještena je na srednjem toku Dunava, čine je dva stara grada, Budim na brdu i Pešta u nizini, a pod zajedničkim nazivom postoji od njihovog ujedinjenja 1873. godine. Ima više od dva miliona stanovnika, a kao valuta se još uvijek koristi forinta. Leži na više od 123 termalna izvora, iz kojih izvire više od 80 miliona litara vode dnevno, i u njoj se nalazi najveća termalna banja u Evropi.

Budim

Budim, stariji dio grada, smješten je na lijevoj obali Dunava. U njemu se nalazi mnogo znamenitosti koje treba posjetiti, a neke od njih su brdo Gellérthegy sa tvrđavom i poznatim zamkom Citadella, podzemnim lavirintom i Crkvom Svetog Matijasa. Na vrhu brda nalazi se i Kraljevska palata iz 14. vijeka, a u blizini je i “Lavlje dvorište”, koje

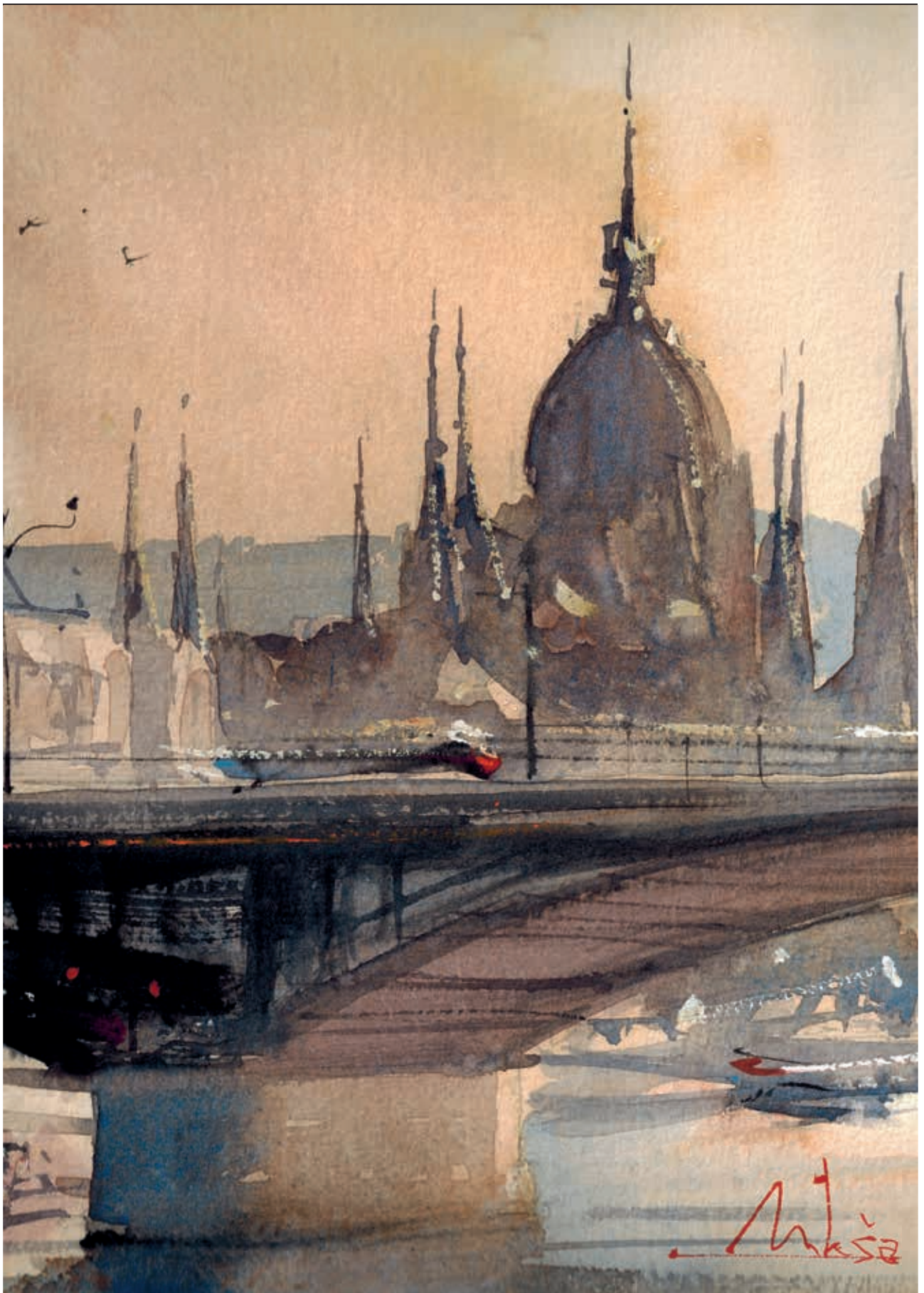
se naslanja na zdanja Nacionalnog muzeja, Muzeja istorije grada i Nacionalne biblioteke.

Pešta

Na drugoj obali rijeke, preko puta Budima, nalazi se Pešta, koja predstavlja noviji, komercijalni dio grada. Najspektakularnija građevina ovog dijela i jedan od simbola Budimpešte, koja se nalazi tik uz obalu rijeke, svakako je mađarski parlament Országház, izgrađen u neogotskom stilu. Treći je po veličini parlament u svijetu i drugi u Evropi, odmah iza onog u Bukureštu.

Osim parlamenta, na peštanskoj strani nalazi se i Bazilika Svetog Stefana i centralna budimpeštanska crkva, prepoznatljiva po ogromnoj kupoli sa mozaicima, koja se može vidjeti izdaleka.

Mostovi

Možda nije slučajno da Budim, koji je smješten na brdu, nastanjuju imućniji stanovnici Budimpešte, kako bi s visine mogli posmatrati Peštane. Ova dva dijela povezuje devet veličanstvenih mostova, što će vam prvo zapasti za oko kada dođete u ovaj grad. Svaki od njih ima svoju priču, a najstariji, ali i najljepši je Lančani most, za koji se vežu mnoge legende i anegdote. Najpoznatiji je po svojim kipovima lavova, a njegovu gradnju naredio je grof Ištvan Šeheni, koji je odlučio da izgradi stalni prelaz nakon što je morao sedmicama čekati da prođe bura, kako bi posjetio bolesnog oca. Gradnja ovog mosta započela 1839. godine i trajala je deset godina.

Trg Heroja

Kada se nađete u Budimpešti, svakako ne smijete propustiti da posjetite monumentalni Trg heroja, koji se nalazi na peštanskoj strani, te dominira jednim dijelom grada. Veličanstveni kipovi istaknutih historijskih ličnosti Mađarske prikazani su poput pravih heroja. A na vrhu Milenijumskog stuba, koji se nalazi na centralnom dijelu trga, postavljen je raskošni kip anđela Gabrijela, koji stoji na stubu visokom 36 metara. Prema Bibliji, on je jedan od trojice anđela koji objavljuju ljudima Božije odluke.

U sklopu Trga heroja, na njegovim bočnim stranama, nalaze se dva značajna muzeja - Muzej lijepih umjetnosti i Muzej savremene umjetnosti koje, ako ste ljubitelj muzeja, svakako vrijedi posjetiti. U neposrednoj blizini je i zoološki vrt i to jedan od najstarijih na svijetu, nastao 1865. godine.

Poslije Londona, Budimpešta ima jedan od najstarijih sistema podzemne željeznice u Evropi. Prva linija otvorena

je 1896. godine, kada je Mađarska slavila hiljaditu godišnjicu, pa iz tog razloga nosi naziv Milenijumska podzemnica, a prva linija pod nazivom M1 je još uvijek u upotrebi.

Hrana i piće

Kada ste u Mađarskoj ne smijete zaobići čarde, tradicionalna mjesta za isprobavanje lokalne gastronomske ponude, od kojih neke imaju istoriju dugu i nekoliko vijekova. U njima možete isprobati gulaše, paprikaše ili riječnu ribu, spremljene po specijalnim recepturama. Nakon glavnog jela možete se zasladiti desertima i uživati u čaši tokajca, napoznatijeg mađarskog vina, koje je francuski kralj Ludvig XIV nazvao 'Kralj vina i vino kraljeva', a koje je kroz istoriju oduševilo mnogobrojne careve, pape i sultane. Na čardama ćete najbolje vidjeti koliko su Mađari temperamentan narod.

Sziget

Ne smijemo zaboraviti ni tekovine moderne mađarske kulture, muzički festival "Sziget", koji se održava u avgustu svake godine, a od 1993. je jedan od eminentnih evropskih festivala, za vrijeme čijeg trajanja Budimpeštu posjeti oko 400.000 ljudi.

Pariz istočne Evrope, kako je još nazivaju zbog njenih mostova, trgova, širokih avenija, predivnih parkova, starih zdanja sa obje strane rijeke i skladne mješavine arhitektonskih stilova, udaljen je na samo nekoliko sati vožnje i možete ga posjetiti i za vikend. Ukoliko niste vozač, u ponudi su i veoma povoljni turistički vikend-aranžmani koje vam toplo preporučujemo.

htc

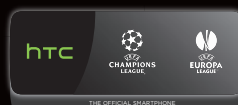
PROMIJENITE BRZINU

Qualcomm
snapdragon

htc Desire 601

HTC BoomSound™ | HTC BlinkFeed™ | HTC Zoe™

U DOBROM DRUŠTVU

Mladen Miljanović:

Umjetnici imaju odgovornost da razbijaju predrasude

RAZGOVARALA: MILICA STOJAKOVIĆ

Mladen Miljanović je akademski slikar i profesor na Akademiji umjetnosti Univerziteta u Banjaluci. Umjetnik koji je prvi predstavio Bosnu i Hercegovinu na državnom nivou na prestižnoj umjetničkoj smotri, Bijenalu u Veneciji, te čovjek sa svjetskim idejama i projektima, koji je mnogo doprinio promociji domaće umjetnosti.

Njegovi umjetnički počeci u vezi su sa slikarstvom, a njegovi radovi su bivali primjećeni još u vrijeme kada je pohađao osnovnu školu, te su često bivali izlagani na različitim školskim izložbama. Likovnu akademiju je upisao na nagovor, te priznaje da je tada sumnjao u to da li je dovoljno dobar da bi se profesionalno bavio umjetnošću.

Akademija mu je poslužila kao dobar temelj, shvatio je da umjetnost i njene korijene treba da traži u samom sebi, te da baviti se svijetom ne znači ništa drugo do baviti se samim sobom. Klasična akademija ga je takođe upoznala sa nizom umjetničkih disciplina kroz koje je shvatio da je umjetnost zapravo interdisciplinarna, i da se jednom idejom jednako može baviti kroz sliku, zvuk ili performans, odlučivši tada da se ne ograničava izborom medija, te da medij bira na onaj način na koji će on najbolje izraziti samu ideju.

Za svoju umjetnost kaže da jedna vrsta preispitivanja stvarnosti i života u društvu u kojem živi, jedna vrsta arheologije sadašnjosti, da odgovara na pitanje šta je ono što nas definiše u ovom trenutku, sada i ovdje, i koje su to vrijednosti društva.

Od mnogobrojnih nagrada i izložbi u kojima je učestvovao, Mladen ističe nagradu Zvono za mladog

FOTO: CSABA AKNAY

umjetnika u BiH, a jedna od najdražih izložbi i najinteresantnija selekcija u kojoj je učestvovao nosi naziv „Younger than Jesus“, za koju su odabrani mladi umjetnici iz cijelog svijeta koji imaju manje od 33 godine, a za koje je kustos smatrao da će promijeniti tokove u umjetnosti. Kroz predstavljanje svojih radova u svijetu, shvatio je da postoji mnogo predrasuda koje postoje prema BiH i umjetničke patetike koja potiče sa ovih prostora, te da umjetnici imaju odgovornost da ih razbijaju i da umjetnost ima upravo tu moć.

Njegov još uvijek aktuelni projekat „Vrt uživanja“ je izuzetno angažovano umjetničko djelo koje teži višedimenzionalnoj istorijskoj perspektivi, sa jakim konotacijama koje zalaze u socijalno-politički, etički, ekonomski i kulturni kontekst istočnoevropskog društva iz kojeg umjetnik dolazi. „Vrt uživanja“ premijerno je predstavljen prošle godine na Bijenalu u Veneciji, a zatim ga je imala priliku vidjeti banjalučka, sarajevska i beogradska publika. Ono što umjetnika veoma raduje je bogatstvo posmatranja i u jednom i drugom kontekstu, jer publika na Bijenalu nije imala nikakvu pretpostavku o projektu i kontekstu iz koga dolazi, dok ga je publika u regionu mnogo lakše razumjela, ne zahtijevajući dodatna objašnjenja.

„Vrt uživanja“ će uskoro biti izložen pred britanskom publikom u Centru za savremenu umjetnost „Nort Hemton“ u Engleskoj, zatim ga očekuju izložbe u Beču, u Klagenfurtu, u Baden Badenu, zatim u Drezdenu. Potom slijedi priprema za internacionalno Bijenale u Kairu i izložbe u Kanadi.

Veliko zadovoljstvo mu pruža stvaranje i rad na novim projektima, te nakon obaveza koje ga očekuju u narednom periodu, planira da se povuče u atelje kako bi radio na novim idejama koje već postoje u njegovoj glavi.

Rad sa studentima mu je veoma bitan, jer smatra da koliko je bitno uspjeti u umjetničkom smislu, smislu izlaganja, jednako je bitno uspjeti kao pedagog i obrazovati i usmjeriti nove, isto veoma bitne, mlade umjetnike, te da radeći sa studentima održava intelektualnu i umjetničku kondiciju. Ono što poručuje mladim umjetnicima i onima koji su na putu da to postanu je da je u umjetnosti potrebna spartanska disciplina sa ciljem, disciplina za otkrivanjem onoga što zaista volite i u čemu uživate u životu da radite, te da je to jedna vrsta odgovornosti i prema sebi i prema drugima.

Ne preostaje nam ništa drugo, nego da sačekamo njegov sljedeći projekat kojim će nas obradovati i navesti na promišljanje o stvarnosti koja nas okružuje.

FOTO: DRAGO VEJNOVIĆ

MLADEN MILJANOVIĆ, „VRT UŽIVANJA“

RECreativno sa Dijanom Tepšić

RAZGOVARALA: MILICA STOJAKOVIĆ

Na programu Alternativne televizije, u subotu 11. oktobra, sa početkom u 18.00 časova, premijerno će biti prikazano prvo izdanje novog TV show-a „RECreativno“, sa harizmatičnom Dijanom Tepšić kao domaćinom. Show će, zatim, od 19. oktobra biti emitovan u redovnom terminu, svake nedjelje u 18.00 časova. Kompanija m:tel je prepoznala važnost ove emisije kao projekta posvećenog mladim i talentovanim ljudima, te smo odlučili da damo svoj doprinos i podržimo realizaciju ovog show-a. Dijana Tepšić je već poznata BiH javnosti kao pjevačica i DJ, te kao neko ko se bavi aktivizmom mladih i zaštitom prava žena. Ovaj put ćemo imati priliku da je gledamo na malim ekranima kao voditeljku potpuno drugačijeg TV show-a koji će vam predstaviti i Dijanu i njene goste u nešto drugačijem svjetlu, a sa njom smo razgovarali o tome, odakle ideja da se snimi ovaj show, te smo je pitali da nam ispriča par detalja o samom konceptu emisije.

Kako ste došli na ideju da snimate ovaj show?

Ideja je došla spontano, kroz posao. Snimajući spot za pjesmu, koja je ujedno predstavljala i mini projekat 'It's you wow', pozvala sam mlade ljude da se uključe. Odziv je bio odličan, javilo mi se mnogo talentovanih ljudi, te sam dobila želju da osmislim novi projekat koji će omogućiti da predstavimo mlade pojedince i posvetimo im medijsku pažnju kakvu zaslužuju.

Razmišljali smo o TV emisiji, ali nismo željeli da bude u klasičnom TV formatu. Kroz razgovor sa svojom sestrom i prijateljicom Tihanom Tepšić, koja je sada producent ovog show-a, i sa Bojanom Dragišićem, prijateljem i osobom koja je zadužena za PR, moj lični, a sada i za show „RECreativno“, došli smo na zajedničku ideju kako show

treba da izgleda. Okupili smo naš PLAY TEAM, koji čini deset mladih, kreativnih i takođe talentovanih pojedinaca, i počeli sa snimanjem pilot emisije. m:tel je ubrzo prepoznao potencijal našeg projekta, i kako kažu, 'ostalo je istorija'.

Kakav je koncept ove emisije? I šta je ono što ćemo moći da vidimo u TV show-u „RECreativno“?

Naglasila bih da je format emisije drugačiji od onoga što smo navikli da vidimo na domaćim TV kanalima. Sve se snima vani i stalno smo u pokretu. U svakoj emisiji razgovaramo sa jednim gostom koji je poznat široj javnosti, predstavljajući ga u drugačijem svjetlu, i sa jednom mladom i talentovanom osobom koja možda do sada nije imao priliku da se predstavi javnosti, a za koju smatramo da to svakako zaslužuje.

Našim gostima priredimo i po koji faktor iznenađenja, stavimo ih pred određene izazove, na šta nisu navikli u klasičnim intervjuima, i to sve zajedno bude mnogo zabavno. Show takođe prikazuje i sam proces nastajanja, moje najbliže saradnike, situacije kada se 'glupiramo iza kamera', kada kasnimo, nerviramo se, smijemo i naravno zabavljamo, a moj tim je odlučio da i mene stavlja pred određene izazove, pa ćete me moći vidjeti u najrazličitijim životnim situacijama. Naše kamere su upaljene gotovo 24 sata dnevno. Radujem se početku emitovanja i nadam se da će publika prepoznati ono što smo htjeli da predstavimo ovim projektom.

TV show „RECreativno“ će biti nemoguće propustiti, jer nakon emitovanja moći ćete ga potražiti u Open Videoteci, na web sajtu recreativno.play-team.net, te na Play Team You Tube kanalu, a emitovaće se i na Hayat Plus i Hayat Music kanalima.

PSIHOLOGIJA

Četiri životne lekcije i savjeta **za uspjeh**

...od dobitnika Nobelove nagrade

PIŠE: MILICA MAMIĆ

Mali uvod o nagradi

Nobelova nagrada se dodjeljuje svake godine pojedincima ili grupama koji su postigli izvanredne uspjehe u istraživanjima, razvoju novih tehnologija ili su dali veliki doprinos društvu. Nagrada je ustanovljena 1901. godine, a dodjeljuje se u više disciplina: ekonomija, fizika, medicina, hemija, književnost, mir.

Nobelova nagrada nosi ime po Alfredu Nobelu, švedskom industrijalisti i pronalazaču dinamita. On je 27. novembra 1895. godine, u švedsko-norveškom klubu u Parizu objavio ideju o osnivanju fonda iz kojeg bi se dodjeljivale nagrade najzaslužnijima. Nobel je bio zaprepasten i šokiran načinom na koji je svijet upotrebljavao njegov izum - dinamit, i u toj činjenici leži razlog njegove odluke da se nagrade dodjeljuju onima koji svojim sposobnostima najviše doprinose čovječanstvu. Osim dinamita patentirao je još oko 355 izuma.

Prva svečanost dodjele Nobelovih nagrada za književnost, fiziku, hemiju i medicinu je održana na Kraljevskoj muzičkoj akademiji u Štokholmu, 1901. godine. Od 1902. godine nagrade formalno dodjeljuje kralj Švedske.

Nagrada za mir se dodjeljuje u norveškoj metropoli Oslo, jer su početkom 20. vijeka, kada je dodjeljivanje započelo, te dvije države bile unutar jedne - Kraljevine Švedske.

Nagrade se dodjeljuju jednom godišnje na svečanosti koji se održava, u pravilu, 10. decembra - dana kada je

preminuo Alfred Nobel. Ali, imena dobitnika (laureata) nagrada se objavljuju već u novembru.

Po svojoj prirodi, Nobelova je nagrada finansijski utemeljena. Iznos je nešto veći od jednog miliona evra. U svom testamentu je Alfred, umjesto porodici, svoje ogromno bogatstvo od 31,5 miliona švedskih kruna (oko 150.000.000 američkih dolara), ostavio fondu iz kojeg se svake godine dodjeljuju nagrade za istaknute radove.

Ideja dodjele nagrada bila je ta da se dobijenim finansijskim sredstvima pomogne nastavak istraživanja i razvoj. No, realnost je nešto drugačija... Mnogi su dobitnici nagrade po njenom primanju već bili u penziji, a nekima taj novac baš i nije poslužio za dalja istraživanja.

Lekcije i savjeti

Bilo kako bilo, dobiti Nobelovu nagradu nije mala stvar. Zapravo, dobitnik ove nagrade ne samo da skreće pažnju na sebe kao izvanrednu ličnost velikih mogućnosti, nego ujedno predstavlja i svoju zemlju i narod. Već pri samom spomenu Nobelove nagrade, u glavama većine ljudi se stvara slika genijalaca i briljantnih pojedinaca koji su je dobili. Iz tog razloga je jedna američka novinarka odlučila razgovarati sa dobitnicima Nobelove nagrade za 2011. godinu, iz polja nauke i književnosti. Htjela je da utvrdi šta je to što motiviše ove ljude u radu, koji su njihovi sa-

vjeti i koje su lekcije naučili tokom svog rada. Očekivala je stručnu terminologiju, komplikovane izjave, mudrosti i citate, a dobila odgovore koji su nam svima poznati. Savjeti su korisni i za svakodnevni život i rad, a budući da dolaze od dobitnika Nobelove nagrade, nije zgoreg da ih spomenemo i ovdje.

1. BUDITE SPREMNI ZA NEUSPJEH

Neuspjeh sam po sebi nije loš. Ne možete uspjeti ako se bojite neuspjeha. Kada nešto ne ide onako kako ste zamislili, ili vaš plan u potpunosti propada, priznajte to i sebi i drugima. I, počnite iz početka. Ne dopustite da vas neuspjeh zaustavi. Vašem razvoju neće doprinijeti ništa više od neuspjeha i njegovog prihvatanja. Morate biti spremni na nove neuspjehe da biste uspjeli.

Jedan od dobitnika Nobelove nagrade na polju fizike je izjavio da je projekat za koji je i primio nagradu trebalo da traje dvije godine, a trajao je 10! Svi laureati, bez izuzetka, spomenuli su neuspjeh. Neki od njih su čak izjavili da je neuspjeh za njih ujedno značio i prosvjetljenje, čak i kada je sa radom i istraživanjem trebalo krenuti bukvalno od

početka. Iako su neuspjeh istakli kao pozitivno iskustvo, ističu da nije bilo lako suočiti se sa tim, ni na profesionalnom, ni na ličnom planu.

2. PORODICA JE JEDNA OD NAJVAŽNIJIH STVARI U ŽIVOTU

Većina dobitnika Nobelove nagrade govori o ulozi porodice - bračnog partnera, djece, roditelja i šire porodice, kao velikom izvoru inspiracije i podrške. Većina njih se zainteresovala za nauku i počela baviti naučnim radom po ugledu na očeve, stričeve, tetke.

3. LJUBAV PREMA POSLU

Voljeti posao kojim se bavite je veoma bitan faktor. To znači posjedovati strast koja vas gura naprijed, strast kroz koju posao počinjete doživljavati kao nešto lično.

Zanimljivosti o Nobelovoj nagradi:

- Najmlađi dobitnik ove nagrade je imao 25, a najstariji 90 godina!
- Nobelova nagrada je samo 44 puta uručena ženama.
- Nagrada za većinu disciplina nije dodjeljivana u periodu Prvog i Drugog svjetskog rata.
- Neki dobitnici su za vrijeme uručjenja nagrade bili u zatvoru.
- Nobelova nagrada je odbijena dva puta (odbili su je Žan Pol Sartr - za književnost i Le Duk To - za mir).
- Najviše nagrada: SAD sa 198 nagrada Velika Britanija sa 88, Francuska sa najviše nagrada za književnost - 12.
- Geslo nagrade za mir: „Pro pace et fraternitate gentium“ (Za mir i bratstvo naroda).
- Naš nobelovac Ivo Andrić nagradu je dobio 1961. za djelo "Na Drini ćuprija".

4. KOLEGE I SARADNJA SU KLJUČ I IMPERATIV ZA USPJEH

Bilo koja nagrada (pa čak i Nobelova), nije bitnija od posla i od ljudi sa kojima saradujete. Nešto što nam je svima već poznato. I dobitnici Nobelove nagrade jasno i glasno podržavaju ovu tvrdnju. Većina ideja, otkrića, razvila se iz saradnje, komunikacije i iz poštovanja i prihvatanja drugih stavova i pogleda. Za dobru komunikaciju su potrebni i slanje, i primanje, i pričanje, i slušanje.

Ukratko

Kao što imamo priliku da vidimo, navedeni savjeti nisu ništa novo ili nešto što već ne znamo. Kada bismo malo proširili ove savjete i lekcije, mogli bismo zaključiti i sljedeće:

- Potrebni su hrabrost i snaga da se prihvati poraz i krene iz početka.
- Potrebno je imati podršku ljudi koji su nam značajni.
- Potrebno je spoznati sebe i napraviti promjenu iz starog u novo.
- Na prvi pogled, mnogo toga je potrebno, i svi mudruju i daju savjete. A, u stvari, svi ciljevi su dostižni, a najteže je pokrenuti se.

MINI-SAVJETNIK

4 savjeta koja će vam olakšati kupovinu tableta

PRIPREMILA: STAŠA NIKODINOVIĆ

Ekran privlačnog dizajna, prenosivost i jednostavnost. Ovo su samo neki od kvaliteta jednog od najpopularnijih geđžeta svih vremena - tableta.

Ne tako davno postojala je samo jedna opcija prilikom kupovine tableta: iPad kompanije „Apple“. Stvari su se, međutim, značajno promijenile u posljednjih nekoliko godina, te sada postoji čitav niz modela, od skupih do mnogo jeftinijih i prihvatljivijih opcija. Naš vodič će vam u četiri jednostavna koraka olakšati snalaženje prilikom kupovine tableta.

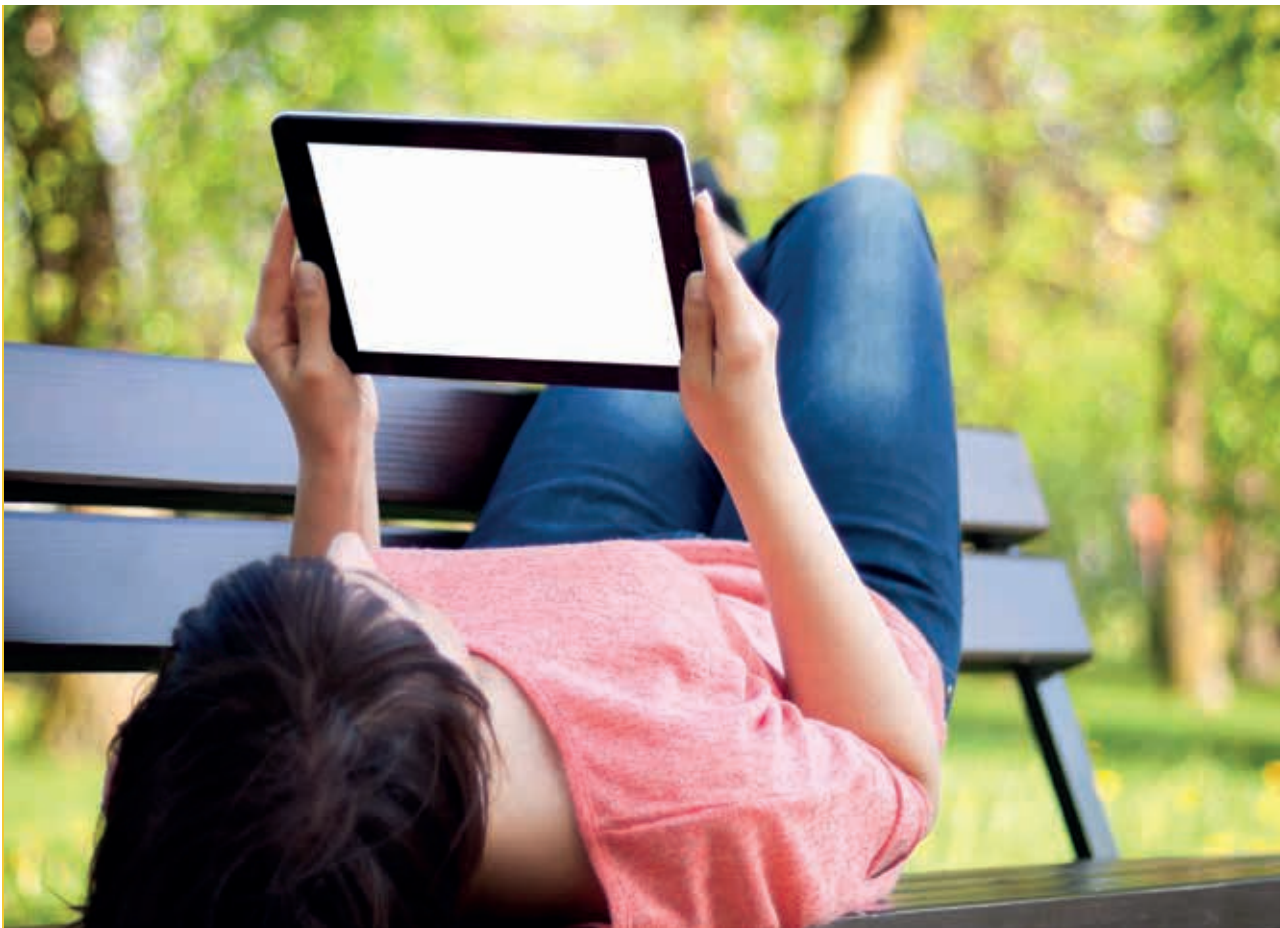

SAVJET 1:

„Apple“-ov iOS ili „Google“-ov Android?

Vječita dilema. Iako je iPad najpopularniji brend, to ne znači da je on najbolje rješenje za sve korisnike. „Apple“ je napravio pravu revoluciju na tržištu tableta uvodeći novi operativni iOS sistem, koji je sastavni dio svih „Apple“-ovih uređaja. Najveća prednost tableta sa Android operativnim sistemom je što imaju strukturu koja je već poznata svim korisnicima PC-ja. Ovo znači da ne morate ništa učiti ispočetka, budući da će vam tablet služiti kao minijaturna, prenosiva verzija vašeg kompjutera.

SAVJET 2:

Koja veličina tableta je odgovarajuća za vas: 7-inčni ili 10-inčni?

Veličina je izuzetno bitna prilikom kupovine tableta. Obje verzije imaju svoje pozitivne i negativne strane, i prije nego što se odlučite za kupovinu morate se zapitati nekoliko stvari: da li ćete tablet najviše koristiti kod kuće, u krevetu ili na kauču, ili ćete ga nositi svuda sa sobom; da li ga želite koristiti za surfovanje na internetu ili će vam biti potreban za neke grafički zahtjevnije radnje. Na kraju, tu je naravno i pitanje cijene. Veće dimenzije automatski znače i skuplji tablet.

SAVJET 3:

Izbor aplikacija

Šta je dobar tablet bez beskrajnih mogućnosti za skidanje aplikacija? I Apple store i Google Play Store imaju u ponudi skoro svaku popularnu aplikaciju koja vam padne na pamet. Iako se Apple store prvi pojavio na tržištu, Google Play ga polako sustiže po broju preuzetih aplikacija.

Aplikacije iz Google store-a nešto su bolje prilagođene upotrebi na mobilnim uređajima, tako da je moguće da na većoj površini izgube svoj originalni kvalitet.

SAVJET 4:

Koliko novca zaista želite da potrošite na tablet i kako možete uštedjeti pri kupovini?

Svi se pitamo kako možemo uštedjeti prilikom kupovine ovih hi-tech igračaka. Generalno su 7-inčne verzije jeftinije od većih izdanja, a popularni iPad najčešće zauzima prvo mjesto po visini cijena. Najvažniji savjet je da uvijek treba biti na oprezu pri kupovini tableta koji su na 'posebnoj ponudi', zato što cijena često ne odgovara kvalitetu. Važno je i čitanje komentara korisnika na internetu, što pomaže prilikom kupovine svih vrsta elektronskih uređaja. Među tabletima sa Google Android operativnim sistemom po svom odnosu cijene i kvaliteta posebno se ističe Allview AX4 Nano model. Ovaj tablet je sve ono što tražite od jednog dobrog tableta: praktičan je, lagan u ruci i ima odličan procesor. A najbolje od svega je što ga možete nabaviti po prilično niskoj cijeni.

KORISNIČKA PODRŠKA

Znate li?

PIŠE: AIDA HALILOVIĆ

Gdje se može pogledati ponuda mobilnih telefona m:tel-a?

Mobilne telefone koje nudi m:tel korisnici mogu da pogledaju na m:tel prodajnim mjestima, kao i na www.mtel.ba u sekciji Web Shop. Za detaljnije informacije potrebno je pozvati korisnički servis na besplatan broj 066/10 10 10.

Kako možete provjeriti stanje na postpaid računu?

Trenutno stanje na računu korisnik može da provjeri:

- besplatnim pozivom prema m:tel korisničkom servisu 066/10 10 10
- slanjem SMS-a sa sadržajem „stanje“ na broj 065/11 10 (članovi VPN grupe šalju SMS: „vpn“ na broj 065/11 10, ako član VPN grupe ima privatni račun, šalje SMS: „stanje“ na broj 065/11 10)
- slanje poruke tarifira se kao inicijalni SMS 0,90 KM - pozivom na moj meni *100#
- putem android aplikacije m:tel m:go koju je moguće besplatno preuzeti sa Play store-a ili direktno sa linka mtel.ba/mgo

Kako možete provjeriti trenutno stanje na prepaid računu?

Trenutno stanje može da se provjeri na nekoliko načina:

- besplatnim pozivom prema m:tel korisničkom servisu 066/10 10 10
- pozivom na 444 i slušanjem uputstva automata
- pozivom na moj meni *100#
- putem android aplikacije m:tel m:go koju je moguće besplatno preuzeti sa Play store-a ili direktno sa linka mtel.ba/mgo

Kako preći sa prepaid-a na postpaid?

Za prelazak sa prepaid-a na postpaid, potrebno je posjetiti bilo koje m:tel prodajno mjesto i ponijeti ličnu kartu i certifikat za prepaid.

Korisnik ne bi trebalo da ima dugovanja prema m:tel-u, a nakon ispunjavanja zahtjeva za zasnivanje pretplatničkog odnosa, te odabira tarifnog modela, kroz sat vremena od potpisivanja ugovora, korisnik je i zvanično na postpaidu.

NE GUBI ŽIVCE, IZABERI OPEN

Uživaj u najkvalitetnijem TV signalu, besplatnim razgovorima u fiksnoj, ekstra bonusima u mobilnoj i pouzdanom internetu!

HIT PONUDA!

**PRETPLATA
1 KM PRVA
4 MJESECA**

**SMART LED TV
SAMSUNG
UE39F5300**
već od 249 KM
uz Quadro Plus

open.mtel.ba

Korisnički servis 0800 50 005

mtel.ba

mtel.ba/prijatelje

ŽIVOT U PRIČAMA

Samo nekoliko riječi i odoh da lovim wi-fi

PIŠE: BOJAN RADOVIĆ

ZA OVAJ TEKST POTREBNO JE:

- Jedna ćerka koja napokon spava
- Sunčan dan
- Supruga, njen brat i njegova djevojka na plaži
- Laptop
- Dezodorans i ubrusi za brisanje displeja umazanog tragovima kivanja
- Jedan mobilni telefon za uspavljivanje djeteta
- Instalirane igrice na njemu (jer drukčije ne 'fercera')
- Ledena kafa
- Slušalice za izbjegavanje jednog istog diska sa bluzom koji 'piči' već sedmi dan iz obližnjeg kafića
- Terasa
- Dvije glavice luka, četiri mesnate crvene paprike, poveći patlidžan, 600 grama paradajza, so, šećer i ulje (za apdejtovani sataraš kao opravdanje za odlazak u apartman)
- Wi-fi da se sve ovo lijepo napokon pošalje

Deset dana, devet noći i sedam knjiga - to je bio moj ambiciozni plan za ovo ljetovanje u Grčkoj. Tri sam ponio za sebe, a preostale četiri za moje cimere. Sasvim neočekivano, moj plan je gotovo ispunjen. Ja sam već pred krajem svog dijela čitanja, Jovani je u rukama "Mavrov posljednji uzdah" Salmana Ruždija, beba Višnja traži da joj se pred spavanje čita "Svemir objašnjen mojim unucima", Anja je 'progutala' "Popis" Erlenda Lua i već lista "Velikog Getsbija", dok se samo Marko na pomen zbirke "Srećan broj doktora Bua i druge ljetne bajke", knjige koja je ponijeta za njega, nasmiješio i dohvatio svog mobilnog telefona, kako bi igrao igrice.

U susjednom apartmanu do juče je bila smještena petočlana porodica iz Niša. Divni ljudi. Svaki od njihovih

deset dana na moru je bio isplaniran pod konac. Tačno se znalo kada se ustaje, a kada liježe u krevet; kada se doručkuje, kada ruča, a kada večera; vrijeme za plažu i vrijeme za šetnju su bili poznati, pretpostavljam, već nedjeljama unazad. Djelovalo je kao da ih ni loše vrijeme nije dalo zbuniti. Djeca su bila srećna, baka se odmarala na terasi identičnoj ovoj sa koje pišem, majka je uglavnom čitala knjigu domaće spisateljice koju ne volim (te je neću spomenuti), jer je već ponijela zamrznute skuvane obroke... A, muž? Muž je sjedio u fotelji i igrao igrice na svom telefonu. To je njegova definicija odmora. Zato i razumijem Marka.

Prva dva dana utrošio sam na pokušavanje da se prilagodim nedostatku gradske vreve i višku sopstvenog vremena, pijesku u gaćama, evrima kao takvim i izolaciji od uobičajenog svijeta. Bez zvonjave telefona, bez notifikacija koje stalno prekidaju tok misli, zahtjeva za poslom, obavezama i stalnim provjeravanjem elektronske pošte. A onda sam dobio poziv da hitno moram da se javim i da uradim posao. Na odmoru sam, ljudi! Ostavite me na miru. I, ajde sad, Bojane, pronađi prokleti internet.

SUBJEKT: Srpski turista

LOKACIJA: Pefkohori, Grčka

MODUS OPERANDI: Pronađi kafić, ne previše skup (jer ne bi da bacaš novac), ne previše pun (jer želiš dovoljno jak signal), porodičan (stalne mušterije - stalne šifre za wi-fi), neka ispred ulaza ima klupicu ili makar zidić (da ne

moraš da ulaziš) i budi neupadljiv. Mutiraj telefon. Ma, pronađi više takvih kafića.

I tako horde sličnih meni, dok šetaju držeći ruku djeteta ili ljubavi svog života u jednoj ruci, naprasno, kao po komandi, vade mobilne telefone drugom, usporavajući hod do granice stajanja, a zvuci notifikacija Vajbera, Fejsbuka, Tvitera pristižu, praveći veličanstvenu simfoniju srpskih turista, dok provjeravaju da li im je neko lajkovao fotku okačenu tokom prethodnog kruga, stiže li poziv za novu igricu, ponekad tajanstveno, sakrivajući telefon u slijepom uglu za konobare (jer niko ne želi da bude taj zbog kog je promijenjena šifra), a nekad vrlo otvoreno, na klupi ispred ulaza u lokal, gdje se traži mjesto više.

I sada bih ja mogao da kažem da me je sramota takvih ljudi ili da mi je makar žao što postoje osobe koje nisu u stanju da odmor iskoriste za odmor, umjesto za surfovanje netom, što čine i inače u svojim domovima i na radnim mjestima, da kojim slučajem osoblje susjednog kafića koji pušta bluz (vidjeti gore) ne mijenja šifru na svaka tri sata.

Još samo nekoliko riječi i odoh ja da lovim svoj wi-fi. A možda i platim to pivo četiri evra, pa ko čovjek provjerim je li neko lajkovao moju fotku sa odmora na Instagramu.

Možda.

A možda samo usporim hod do granice stajanja i ukradem nečiji internet.

INTERVJU MOBILNIM

Milan Kekin

Priznajem - ne mogu bez telefona

RAZGOVARALE: SANDRA STANIĆ I MILICA STOJAKOVIĆ

Milan (Mile) Kekin je muzičar, tekstopisac i pjevač jednog od najpoznatijih bendova na ovim prostorima, „Hladno pivo“.

Bend je nastao 1988. godine, a Kekin je član i glavni vokal benda od samog početka. Pored toga, ostvario je i nekoliko uloga u domaćim TV serijama i filmovima, a mi smo iskoristili priliku da pred nastup na ovogodišnjem Demofestu, razgovaramo s Miletom o njegovim navikama telefoniranja, te o njegovom viđenju modernih tehnologija.

Sjećate li se svog prvog mobilnog telefona?

Kako da ne. To je bila jedna Nokia koju sam obožavao. Sjećam se, tada su ga imali svi. To je bio najčešći mobilni telefon svih vremena, sjećam se čak i njegovog zvuka. Taj telefon sam poslije zamijenio isto tako Nokiom, ali ovoga puta onom gumenom, on je bio još bolji. Bio je odličan, jer mi je mogao ispadati, a da mu se ništa ne desi.

Koji telefon danas koristite? Imate li omiljeni brend?

Sada sam jedan od 'ajfonaša'. Možda je glupo i nije cool priznati, ali ne mogu bez njega. Odličan je. Trenutno sam zaljubljen u ovaj telefon iz mnogo razloga.

Kakav je Vaš odnos prema modernoj tehnologiji 21. vijeka?

To je neka vrsta 'love-hate' veze. Najbolje bih to objasnio na primjeru telefoniranja - volim kada ja koristim telefon, ali mrzim kada ih drugi koriste u mom društvu. Ne volim kada sjedim s nekim negdje u kafani na piću, i onda mu zazvoni telefon, pa on onda priča dva sata, a ja gledam u daljinu.

Mislim da treba znati sa tom novom tehnologijom. Tu je ključ. Kao prije nekoliko hiljada godina sa vatrom - može biti dobra stvar, a može i biti i loša, sve je do toga kako joj pristupamo. Posljednja faza u tom smislu je kada telefon počneš nositi u krevet sa sobom. Ja se još uvijek trudim da to izbjegnem.

Možda je glupo i nije cool priznati, ali ne mogu bez telefona

Koristite li neke druge 'dodatke'?

Budući da sam mnogo na putu, koristim, naravno, npr. gledam filmove na tabletu, to je odličan način da se 'ubije' vrijeme koje trošimo na duga putovanja.

Isto tako, često snimam svoje pjesme na telefon i nevjerojatno je da je snimak čak mnogo kvalitetniji na tom malom uređaju, telefonu, nego kada sam snimao na nekim velikim uređajima poput kasetofona. Uz pomoć modernih tehnologija sve je danas brže i elegantnije. Imamo mnogo više mogućnosti, npr. javljamo se direktno radio-stanica-

ma, dajemo informacije gdje i kada ćemo svirati itd. Sve je postalo mnogo pristupačnije danas. Svakako, telefon mi služi i za fotkanje.

Mada, ima tu i loših strana u mogućnostima 21. vijeka i tehnoloških dostignuća.

Npr. ne volim kada me svi mogu snimiti u možda nekoj neugodnoj, po mene, situaciji. Danas, ako imaš nešto poznatije lice, svi mogu biti paparaci.

Da li je karijera i život koji sada vodite ono što ste željeli kada ste se počeli baviti muzikom?

I da i ne. Kažu ljudi 'be carefull what you wish for'. Vrlo često jeste, ali postoji i ona druga strana. Ono što nisam želio, a što dobiješ sa ovakvim životom jeste da više vremena provedeš vozeći se kako bi stigao negdje, odradio sve što moraš - tonske probe, press konferencije itd. A, poenta je da sve to radiš više od same muzike zbog koje si zapravo i ušao u taj svijet.

BREDOLOGIJA

CRVENO CRVENO CRVENO

Crveno je boja ljubavi

PIŠE: ALEKSANDRA ŠOBIĆ

Kad se vratimo s mora, najradije bismo sve pisali tirkiznom, akvamarin, pariško-plavom. Tako smo raspoloženi.

Neki autori tvrde da ne postoje eksplicitni naučni dokazi za to da boje utiču na naša osjećanja ili raspoloženja¹, ali se brojne studije bave bojama, između ostalog, istraživanjem omiljenih boja za muškarce i za žene, tvrdeći da muškarci više vole čiste boje, dok su žene sklonije pastelnim. Kažu da je čovjek u stanju da raspozna preko dvije hiljade nijansi, te da u našim očima tople boje izgledaju bliže, a hladne dalje, iako se nalaze na istoj udaljenosti od nas.

Na svim meridijanima boje imaju veliko simboličko značenje (koje se vrlo često razlikuje od podneblja do podneblja, od kulture do kulture). Zlatna je Astecima bila simbol Sunca, u hrišćanskom svijetu predstavlja duh i božansku svjetlost, u umjetnosti nerijetko asocira na Klimta i zlatnu 'art nouveau' fazu. Ljubičasta ili purpur je boja vladara, jer su rimski carevi koji su nasljeđivali titulu, uz nju dodavali i riječ 'porfirogent' zbog rijetkog ljubičastog kamena porfira dovoženog iz dalekog Egipta.

U marketing-prizmi boje su bitne zbog spajanja brendova sa određenim bojama i kombinacijama boja, što je opet povezano sa buđenjem želja i emocija u ljudima i potencijalnim kupcima. U istraživanju „Uticaj boje u marketingu“² tvrdi se da boja utiče na mišljenje potrošača o nekom brendu od šezdeset dva do čak devedeset odsto.

Zato je u izgradnji vizuelnog identiteta vašeg brenda, veoma važno da dobro istražite publiku kojoj se obraćate, definišete ključnu poruku koju želite da pošaljete, emociju koju želite da izazovete i u skladu s tim obojite svoj brend. Boje mijenjaju značenja i u zavisnosti od konteksta u kome se koriste: poslovnog, političkog ili možda sportskog (uzmimo na primjer crvenu).

Ne zaboravite i na primjenu logotipa na različitim materijalima, jer je poželjno da sve izgleda dobro i na crnoj i na bijeloj podlozi. Važno je da boja oslikava vašu poslovnu filozofiju i da se razlikujete od konkurencije, da biste bili posebni i prepoznatljivi.

Kako brendiranje često balansira između umjeća i nauke, neke stvari u njemu su naučno dokazane, a neke

su opet stvar osjećaja pojedinca ili njegove želje da svoje omiljeno učini opštim omiljenim.

Tako su neki veliki brendovi dobili boju nakon iscrpnih istraživanja tržišta, a Fejsbuk je, na primjer, plav samo zato što je Mark Cukerberg djelimično slijep za boje. „Njujorker“ je pisao o tome da je on za svoju planetarno popularnu mrežu odabrao plavu, jer crvenu i zelenu gotovo ne raspoznaje uopšte i plava je boja koju najbolje vidi.

Ta plava se toliko već urezala u našu svijest, da sam nedavno čula djevojku koja u butiku traži 'fejsbuk-plavu' haljinu. I prodavačica odmah zna koja je to plava (jedna starija gospođa je, doduše, vrtjela glavom i tvrdila da je to 'šerpa-plava', kakav Fejsbuk?!).

Navikli smo da određene industrijske grane imaju svoje boje, pa nam je neočekivano kad je banka zelena (a ne plava ili siva), ili kad je voda pink (a ne bijela, zelena ili plava).

Crna ostavlja utisak snage, jednostavnosti i ozbiljnosti, pa se često koristi u finansijskom sektoru, modi, naftnoj industriju. Zelena je boja vegetacije i

prirode, ona nas smiruje, pa je često korištena u ekologiji i medicini. Plava djeluje čisto i profesionalno, pa su njom vrlo često obojene državne uprave, bankarski sektor, visoke tehnologije, pravo, obrazovanje. Crvena je simbol strasti, snage, uzbuđenja, povjerenja i pobjede, pa su je za svoju boju odabrali veliki brendovi kao što su „LEGO“, „Coca-Cola“, „CNN“, a to je i korporativna boja kompanije m:tel.

The „Logo Company“ je uporedio velike brendove i grafički objasnio na čemu se temeljio njihov izbor boja: optimizmu, povjerenju, zabavi, snazi, kreativnosti, povjerenju, harmoniji i ravnoteži.

Čitajući o bojama zaključila sam da u današnjem svijetu boje 'na prvu' asociraju na brendove, mada su moji prijatelji, kad sam ih pitala na šta ih podsjećaju pojedine boje, upropastili zaključak i srušili teoriju, jer njih boje asociraju na muziku i to ne samo na blues (tako je ovaj tekst dobio naslov).

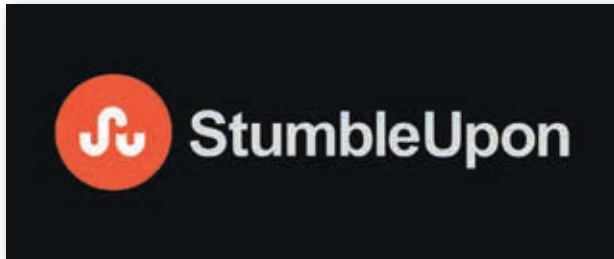
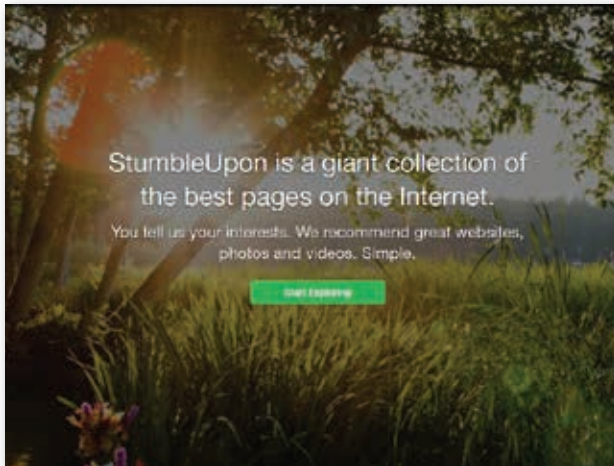
Samo jedna djevojka je rekla: „Kad vidim ljubičasto, meni se odmah jede nešto čokoladno“.

PREPORUKE

WEB SAJT

Stumble upon - vaš online shuffle

Internet je postao veliki vašar brojnih (bes)korisnih informacija. Priznajte, mnogo vremena i vi gubite dok pronađete sadržaj koji vam je stvarno potreban i koji vas stvarno zanima. Zato vam treći broj m:agazina, koji ćete rado prelistavati u hladnim danima kada offline izlasci zamijene online prelistavanja, preporučuje web site Stumble upon. Ukucajte www.stumbleupon.com u svoj browser i pratite korake koje vam diktira sam site. Izaberite sadržaje i teme koji vas najviše zanimaju, i svakim sljedećim klikom na dugme Stumble!, bićete oduševljeni. Kada vam se prikaže nova stumble-ovana stranica, klikom na like ili dislike pomoći ćete StumbleUpon-u da vam sljedeći put ponudi sadržaj koji će vam se sigurno dopasti. Pripremite svoje bookmarks liste, jer ovdje ćete sigurno pronaći sadržaje kojima ćete se iznova vraćati.

KNJIGA

Perl Bak - Istočni vjetar, zapadni vjetar

Malo je knjiga koje na tako jednostavan, zabavan i poučan način pričaju o sudaru dvije potpuno različite kulture: istočnoj, o kojoj malo znamo i rijetko nas zanima, i zapadnoj, onoj kojoj iz nepoznatih razloga težimo i na koju se ugledamo. Perl Bak, jedna od žena u svijetu proze koja je postigla ogroman uspjeh i jedina Amerikanka koja je dobila Nobelovu nagradu za književnost, upravo je ovim romanom predstavila svoj talenat svijetu.

Knjiga govori o mladoj Kineskinji, odgajanoj u tradicionalnom kineskom društvu, koja ulazi u dogovoreni brak sa Kinezom koji je odrastao i školovao se u zapadnim školama. Rušeći u njenoj glavi sve ono što su je cijeli život učili o ophođenju prema muškarcima, njen muž se zaljubljuje u nju, a ona otkriva kako izgleda ljubav oslobođena lanaca koje često običaji nameću.

Napisana jednostavnim jezikom, omogućava čitaocu da u potpunosti doživi osjećanja glavnog lika, ali i razumije stavove svih drugih aktera knjige. Nakon što je pročitate, ova knjiga od oko stotinu stranica, sigurno će postati dio police na kojoj vam stoje omiljene knjige.

MUZIKA

Leonard Koen, Popular Problems

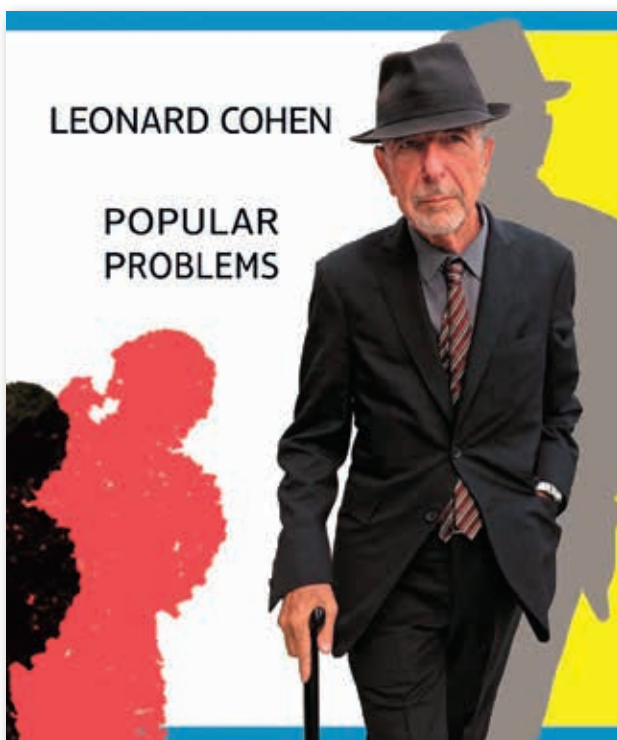
„Almost like the Blues“ je prvi promovisani singl sa novog albuma divnog kanadskog kantautora i književnika, Leonarda Koena.

U svom prepoznatljivom melanholičnom stilu, veliki Koen boji svakodnevnicu baršunastim glasom, poezijom i muzikom zbog koje želite da ugasi sve ostale zvukove i uživajte na njenim talasima.

Predstavljen krajem septembra, dva dana poslije Koenovog osamdesetog rođendana, album „Popular Problems“ ima novih devet pjesama: Slow, Almost like the Blues, Samson in New Orleans, A Street, Did I ever Love you, My oh my, Nevermind, Born in Chains, You got me singing.

Sigurni smo da ćete uz ove note lakše podnositi jesen i kišu, a možda će upravo jedna od nabrojanih melodija biti velika, kao na primjer, „Dance me to the end of love“.

A ta pjesma se vidi iz svemira.

FILM

Indijski začin na francuski način

Radnja ovog filma počinje kada se u Francusku doseli porodica iz Indije i otvori zalogajnicu nasuprot slavnog francuskog restorana koji vodi brilijantna Madam Malori (Helen Mirren).

Ubrzo dolazi do prisilnog miješanja potpuno različitih kultura - ali i recepata i začina.

„Indijski začin na francuski način“ snimljen je prema istoimenom bestseleru Ričarda Moreza, a u glavnoj ulozi se pojavljuje oskarovka Helen Miren, dok su producenti filma slavni Stiven Spielberg i Opra Vinfri.

Neodoljivi mirisi Orijenta ruše granice između dva naizgled potpuno različita svijeta, a kulinarstvo postaje nevidljiva nit koja inspiriše i spaja ljudska srca.

Jesen, autor Kacper Kowalski
Poljska

MAKE it
POSSIBLE | 4G LTE

*"Muzika, to nisu samo note i zvuk koji ih prati...
Ona treba da bude kompletno iskustvo za naša čula."*

HUAWEI **Ascend P7** Savršenstvo na drugačiji način

Redefinisanje izrade

Elegantna poleđina od 7 slojeva tankog staklenog materijala, sa završnom obradom poput metala, formira tijelo uređaja debljine samo 6.5 mm, sa ultrabrzim 4G LTE povezivanjem

Redefinisanje iskustva fotografisanja

Snažna prednja kamera sa 8 megapiksela BSI i mogućnošću izrade "selfie" panoramskih fotografija, kao i zadnja kamera sa 13 megapiksela i ISP sistemom za fotografisanje u uslovima lošeg osvjetljenja

Redefinisanje povezivanja

Snažna baterija od 2500mAh sa unaprijeđenim sistemom uštede energije. Inovativni dizajn dual antene, sa prečicom za jednostavan odabir mreže

consumer.huawei.com

Simple is the New Smart

LG G3

QUAD HD ZASLON

1.78 puta bolja rezolucija
u odnosu na Full HD

Sada je sve moguće!

Full HD > *Quad HD*
2,073,600 piksela   3,686,400 piksela

QuadHD
Beyond Full HD

OIS+
LASERAF

KNOCKcode

Qualcomm
snapdragon

GLOBAL MOBILE
AWARDS 2014

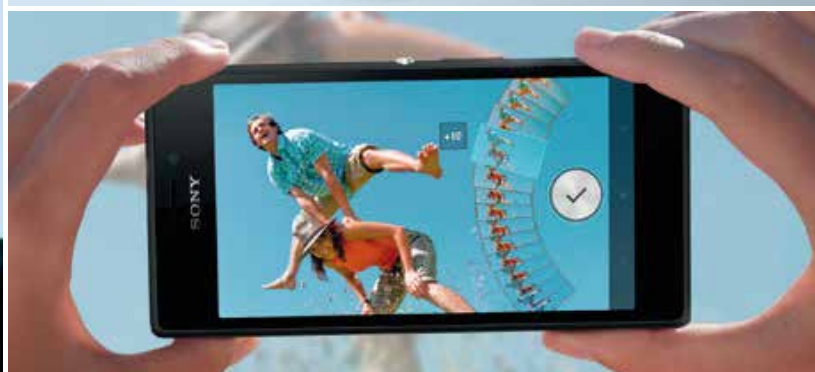

LG

Life's Good

SONY

Oduševite se!

Smart social kamera.
Jedinstveni paket za zabavu.
Zaista iznenađujuća cijena.

XPERIA M2

www.sonymobile.com/xperia-m2

Ikone i slike su simulirane i koriste se isključivo kao ilustracija. Sony je zaštitni znak i registrovani zaštitni znak Sony Corporation. [Android, Google Chrome i Google Play su zaštitni znaci Google Inc.] ©2014 Sony Mobile Communications AB.